

НА ВИБОРИ СТОР.
НЕМАЄ ГРОШЕЙ 18

МІФІ ПРАВДА
ПРО ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ СИНДРОМ СТОР. 42

ЧОМУ ВМИРАЄ СТОР.
УКРАЇНСЬКА НАУКА? 44

Тиждень

український www.ut.net.ua

№ 16-17 (77-78), 24 КВІТНЯ - 7 ТРАВНЯ 2009 р.

ПОЗА ГРОЮ

Львів і Одеса

мають найменше шансів
прийняти матчі Євро-2012.

Стор. 24

ДЕВІД ЛІНЧ
ПРО ЗАГАДКИ У КІНО
стор. 70

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Mercedes-Benz

В дорозі як вдома

Новий Е-Клас

Компанія АвтоКапітал, генеральне представництво Даймер АГ в Україні
Інформаційний центр Mercedes-Benz Україна **8 800 500 1 600**

Інформаційний центр Mercedes-Benz Україна **8 800 500 1 600**

Інформаційний центр Mercedes-Benz Україна **8 800 500 1 600**

ФСБ знайшла шпигуна. Російські ЗМІ подають його не інакше як українсько-грузинського. Ще б пак, людина з прізвищем Майсурадзе і

час шпигунінного (!) не зібрав, і тому його просто вилупили з країни. Малюнок Олексія Кустовського.

паспортом громадянина України. За версією ФСБ, він півтора року створював у Соці агентурну

межеку та 36000 інформаційних засобів з розподілом 2014. На базі цих даних, а також використанням засобів зв'язку – за леген

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГмбХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталя Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв, Вікторія Герасимчук,
 Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц, Ігор Кручик,
 Андрій Лаврик, Катерина Липа, Вікторія Попленко
Журналісти Анна Бабінець, Жанніс Безп'ятчук,
 Богдан Буткевич, Василь Васютин, Сергій Гузь,
 Інна Завгородня, Роман Кабачій, Вероніка Квічак,
 Олександра Киричук, Валентина Кузінка,
 Наталя Петринська, Олена Чекан
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
 Лариса Мінченко
Контент-редактор сайту Таня Овчар

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Віталій Століга
Арт-директор Андрій Єрмоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Єрмакова,
 Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекменев, Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олеся Шовкопляс
Коректори Марина Петрова, Світлана Титаренко
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
 (097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ ПРОМО та PR Наталя Сагян
Відділ маркетингу Ганна Кашеїда

Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
 Київ, вул. Магнітогорська, 1
№ зам. 094048
Наклад 30 700
Адреса для листування
 03067, Київ, а/с №2
E-mail: OFFICE@UT.NET.UA
Телефон (044) 351 1300
Виходить щогодини
Розповсюджується
 в роздрібній торгвілі
Та за передплатою
Ціна договірна
 ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 99319

54**ТОВ «ПАРТІЯ»**

Комуністична партія Китаю відходить від настанов Мао і протягне руку капіталізму

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

14**ЄВРООПТИМІСТ**

Інтерв'ю з послом Литовської Республіки в Україні

64**СРІБНІ ВИНОГРАДНИКИ**

Тиждень гуляв між римською Аквітанією й французькою Жирондою

НА ЧАСІ

- 3** **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ**
Малюнок Олексія Кустовського
- 6** **ФОТО ТИЖНЯ**
- 8** **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ**
Боротьба за телеканал «Інтер»
- 10** **УСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ**
про порятунок банків

ВПРИТУЛ

- 18** **ШТАБНІ НАВЧАННЯ**
Тиждень досліджував готовність кандидатів до президентських перегонів
- 20** **ГРОШИ НА БОЧКУ**
Про фіскальну політику уряду під час кризи
- 24** **ГРА НА ВІЛІТ**
Євро-2012 Україна не втратить, але зганьбиться ризику
- 36** **ПРОЛІТАЮЧИ НАД ЄВРО**
Оцінка Ігоря Мірошниченка
- 38** **ПОЛЬСЬКА ЕКЗОТИКА**
У сусідів – українські біди: дороги і корупціонери
- 40** **ЯМА-2012**
Чому до континентальної першості з футболом в Україні не побудують автобанів
- 42** **ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ СИНДРОМ**
Страхи українців щодо аварії на ЧАЕС
- 44** **САНТЕХНИК І ВАКУУМ**
Як реформувати науку та її флагмана – ВАК
- 52** **БЕЗ KIM IP СЕНА В ГОЛОВІ**
Північна Корея йде на конfrontацію зі світовою спільнотою

МИ

- 58** **МАЕСТРО КОЗАКІВ**
Керівник Кубанського козачого хору про сприйняття українського фольклору у світі
- 60** **СЛАБКА-СИЛЬНА РУКА**
Чи є сьогодні «твърда рука» панацею для України? Приклад Скоропадського гарантій не дає

НАВІГАТОР

- 68** **ЛОПАТОЮ ПО ШАЙБІ**
Збірна з хокею закопала свій шанс пробитися в елітний дивізіон
- 70** **ЛОВЕЦЬ СНІВ**
Інтерв'ю з Девідом Лінчем
- 72** **ПЕРСОНАЛЬНЕ**
Сергія Жадана
- 74** **ВІДГУКИ**
Вистави, фіلمі, виставки, книжки, записи
- 76** **КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ**
- 78** **ТЕСТ-ДРАЙВ**
Mercedes E300

НАШ ТИЖДЕНЬ

- 82** **КІЛЬКА СЛІВ ВІД ЖУРНАЛІСТІВ *ТИЖНЯ***

Єдина мережа

Різні телефони – одне рішення

- стаціонарні та мобільні телефони в єдиній мережі
- 0,00 грн за хвилину - вартість дзвінків з Ваших офісних телефонів на номери life:)
- 0,65 грн за хвилину - вартість дзвінків з Ваших офісних телефонів на номери інших мобільних операторів
- 1,00 грн за хвилину - вартість дзвінків за кордон

BUSINESS life
GSM

Індивідуальні мобільні рішення

* Більш детальну інформацію отримуєте в ексклюзивних точках продажу life:, у центрах обслуговування абонентів life:, за номером 8 800 20 5433 0 безкоштовно зі стаціонарних телефонів України або 5433 безкоштовно в мережі life: та на сайті www.BUSINESSlife.com.ua.

Послуги рухомого (мобільного) зв'язку, ліцензія НКРЗ АБ № 222715 від 17.11.2005 р. ТОВ «Астеліт», 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 11, літера «А», коди мережі 063 та 093.

Російська молодь: інше обличчя

У Росії, де висловлювати сумнів у перемозі над Гітлером є державним злочином, бути антифашистом насправді значно небезпечнощіше, ніж бути фашистом. Такий висновок можна зробити з аналізу покарань: винних у вбивстві таджицької дівчинки відпускають на волю, натомість активіста антифашистського руху Алексея Олесіна засуджують до року колонії загального режиму за статтею 213 ч. 2 Кримінального кодексу РФ «Хуліганство» (прокурор вимагав п'ять років). У

вівторок у Москві міліція розігнала несанкціоновану демонстрацію молоді, яка протестувала проти вироку 69 хлопців і дівчат затримано, чимало з них побито. Тобто є в цій країні відважні, чесні люди, які не підтримують мало не офіційного курсу держави на зміцнення націоналізму й готові ризикувати здоров'ям і безпекою заради своїх ідей. Це вони рятують від ганьби обличчя Росії.

Фото: Томас Пітер (Reuters)

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ОЛЕСЬ УЛЬЯНЕНКО хоче просити притулку

Письменник Олесь Ульяненко, книжку якого «Жінка його мрії» Національна експертна комісія з питань захисту суспільної моралі визнала порнографічною, погрожує вийти до Німеччини, де просиме політичного притулку.

ЮРІЙ ЖИТЕНЬОВ обстріляв міліціонерів

Депутат Харківської облради від Партиї регіонів обстріляв у Харкові гумовими кулями автомобіль із працівниками ДАІ. У міліцейського авто пошкоджені вікно і двері з боку водія. Депутата оголосили у розшук, за фактом стрілянини порушено справу за статею «Хуліганство».

АЛЛА ДУДАЕВА планує отримати грузинське громадянство

Вдова покійного чеченського президента Джохара Дудаєва Алла, презентуючи у Тбілісі виставку своїх картин, заявила, що хотіла б отримати громадянство Грузії. Наразі вона має посвідку на проживання у Литві.

МИКОЛА ЧЕРНІКОВ урятував 75 осіб

Українець Микола Черніков, який зараз працює капітаном німецького судна Dorian, наказав розвернути суховантаж, щоб урятувати жертв кораблетрощі біля берегів Танзанії. Незважаючи на штурм, вдалося врятувати 47 пасажирів і 28 членів екіпажу судна Etoile d'Anjouan.

МАКСИМ ЧАЙКА став жертвою бійки

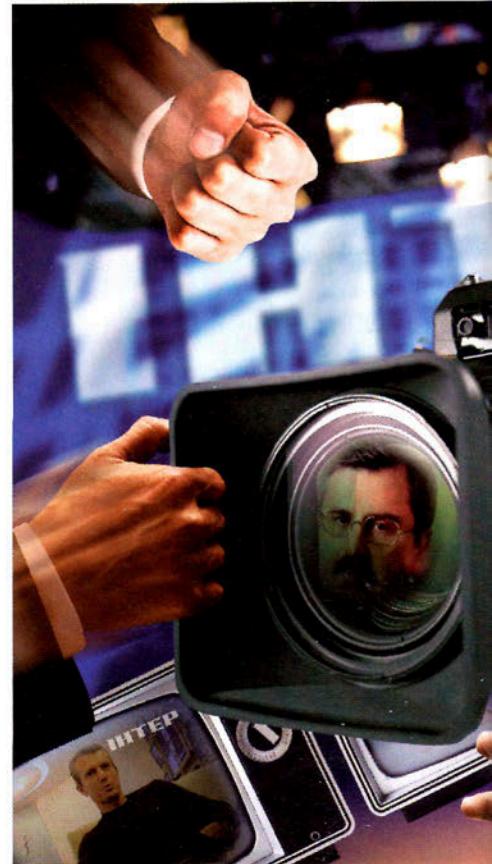
20-річний активіст патріотичної організації «Січ» Максим Чайка помер від ножових поранень, які отримав у бійці біля пабу в Приморському районі Одеси. Під підозрою – представники місцевого руху «Антифа». Президент Віктор Ющенко вимагає детального розслідування обставин загибелі Максима.

Віддай «Інтер»!

Боротьба за телеканал як свідчення владних пріоритетів

Цікава розмова якось відбулася в нас із Володимиром Литвином у проміжку між його другом спікерствами. Я запитав, як він як політик бачить можливість припинити розкрадання держави. Він відповів із властивим йому буддійським спокоєм: «Ніяк. Треба дочекатися, доки все вкрадуть». Тобто впливати на цей процес неможливо, натомість коли все буде розподілено між реальними власниками, для української економіки почнеться новий, будівничий етап розвитку. Я згадав цей діалог, коли Литвин минулого п'ятниці повідомив про створення чергової парламентської тимчасової слідчої комісії з приводу незаконного привласнення телеканала «Інтер».

Як відомо, від минулого літа почали спливати подробиці того, як « головний канал країни» опинився в руках Валерія Хорошковського. Мовляв, колишній господар Ігор Плужников уже був продав його російському бізнесменові Константину Грігорішину, але раптово захворів, опинився в комі та помер, так і не прийшовши до тями. Що ж стосується пана Хорошковського (в тій якого, кажуть, заховався й співвласник RosUkrEnergo Дмитро

Фірташ), то він нібито захопив «першу кнопку» на підставі підробленого нотаріального доручення. Кожен новий викид інформації з'являвся після того, як «Інтер» дозволяв собі вкотре мочити особисто Юлію Володимирівну. Але тепер уже геть жарти: цікавість до потужного медіа-ресурсу поясню-

ОПИТУВАННЯ

Робота – ВОВК

Як утече, нову знайти нелегко. На кожну вакансію – 10 претендентів

Цього року лютий був справді лютим до українських безробітних: на кожну вакансію претендували 12 кандидатів. У березні стало трохи легше знайти роботу. Незайнятих громадян на обліку в державній службі зайнятості стало аж на 27 тисяч менше, а вакансій – на шість тисяч більше. Це зменшило навантаження: на 10 вільних робочих місць претендували по 106 людей. Офіційно рівень безробіття в Україні один із найнижчих у Європі – 3,2% усього працездатного населення. У Польщі, наприклад, у березні безробітних було 11,2%, а в Ірландії – 11%. Експерти, однак, радять не орієнтуватися на дані Держкомстату, оскільки їх готовують центри зайнятості, і вони не враховують тих, хто сидить у неоплачуваних відпустках. Таких прихованих безробітних у країні близько трьох мільйонів, а отже, реальний рівень безробіття перевищує 10%.

КОЛАЖ: ПАВЛО НІКІТИЧ

власник, почесний президент «Інтера» Олександр Зінченко тяжко захворів. Ця колізія цілком гідна копії поширеної в радянській пресі рубрики «Іх нравы»: повернувшись навесні 2003 року фактично з того світу, Олександр Олександрович усвідомив, що його канал остаточно перетворився на слухняний інструмент об'єднаних соціал-демократів, а його у списку власників узагалі «не стояло», навіть службовий сейф виявився порожнім.

Боронь Боже радіти з приводу такої жахливої відплати, зараз ідеться взагалі не про те. Якби не прем'єр і якби не вибори, ніхто не згадав би про шахрайство, бо ні 2003-го, коли Зінченка усунули, ні 2005-го, коли він оприлюднив свою історію, ніхто навіть пальцем не поворухнув. Отже, відбувається не відновлення справедливості, не тріумф закону, а цілком навпаки: влада дає чіткий сигнал, що майнові відносини в будь-який момент можуть бути переглянуті, щойно опинятися у сфері високої політики. Помиляється, Володимире Михайловичу, ніколи не настане в Україні омріяний час «гри за правилами», доки політична доцільність важитиме більше, ніж марудний захист прав громадян. Бо завжди знайдеться хтось, хто побажає майна, дому, дружини, раба, вола й осла більшого свого. Причайдні так було протягом останніх кількох тисяч років.

Юрій Макаров

	СІЧЕНЬ	ЛЮТИЙ	БЕРЕЗЕНЬ
930,0	924,9	897,8	
86,5	78,5	84,5	
108	118	106	

Кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, тис. осіб

Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць та вакантних посад, тис. осіб

Навантаження на 10 вільних робочих місць (вакантних посад), осіб

За даними: держкомстату України

П'ЯТЬ ПОДІЙ

БЕЗ ВІЗИ. Хорватія скасувала візовий режим для українських громадян із травня по жовтень цього року.

ТРАНШ БУДЕ. Місія МВФ рекомендувала виділити Україні наступний транш кредиту в розмірі \$2,8 млрд.

КВІТКИ НА ПОШТИ. Тепер у будь-якому відділенні пошти можна придбати залізничні та авіаційні квитки.

ПЕРЕМОГИ. Дві українські команди – «Динамо» і «Шахтар» – вперше в історії зустрінуться у півфіналі Кубка УЄФА.

КІБЕРЗЛОЧИНЦІ. ФБР і лондонська поліція викрили шістьох українців, які захопили контроль над 1,9 млн комп'ютерів.

Усе, що треба знати про

порятунок банків

Уряд затвердив перелік комерційних банків, які протягом квітня – травня будуть рекапіталізовані бюджетним коштом. В обмін на гроші держава може отримати контрольні пакети акцій семи фінансових установ. Власники решти проблемних банків поки що утримуються від допомоги уряду, побоюючись втратити контроль над ними

1 Що таке рекапіталізація?

Це відновлення або збільшення статутного капіталу банку чи іншої кредитної організації. Один із найпопулярніших у світі заходів порятунку банків під час кризи. Якщо рекапіталізація здійснюється бюджетним коштом, то держава отримує частку в банку.

2 Які банки рятуватимуть?

Мінфін спільно із Нацбанком планують підписати меморандум про входження державного капіталу до семи комерційних банків: Укрпромбанку, Укргазбанку, Надра Банку, Родовід Банку, Імексбанку, «Київ», «Фінанси та Кредит».

3 Скільки коштів потрібно на капіталізацію?

На порятунок семи банків уряд планує витратити близько 20 млрд грн. На початок 2009 року власний капітал цих банків становив 10,5 млрд грн. Загалом на рекапіталізацію банків у держбюджеті передбачено 44 млрд грн.

4 На яких умовах уряд вливає гроші в банки?

В обмін на гроші уряд отримує 91,8% акцій Надра Банку, 99% акцій банку «Київ», Укрпромбанку та Родовід Банку, а також стає власником Укргазбанку й Імексбанку в частках 75% + 1 акція. Фактично йдеється про націоналізацію цих фінансових установ. Умови рекапіталізації банку «Фінанси та Кредит» поки що не визначені. Інші фінансові, зацікавлені в рекапіта-

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАНІК

лізації, відмовилися від допомоги держави, оскільки їхні власники побоюються втратити контроль над ними. Однією з умов рекапіталізації є участі представників уряду в управлінні банками.

5 Якими були критерії відбору банків для рекапіталізації?

Право на рекапіталізацію отримали системні універсальні банкі, в портфелях яких не менше ніж 1% загального обсягу зачутчених банківською системою депозитів

і 2% наданих кредитів. Порятунок тільки великих фінансових установ є однією з умов отримання другого траншу МВФ. Визначеним критеріям відповідали 26 банків, проте 19 вирішили самостійно шукати інвесторів. Загалом, за інформацією МВФ та Мінфіну США, в Україні наразі 50 проблемних банків. Для стимулювання процесу рекапіталізації голова НБУ Володимир Стельмах пропонує запровадити податкові канікули для банків – тимчасово не оподатковувати прибуток, який фінансові могли би спрямувати на збільшення статутного капіталу. Не виключено, що за рахунок другого траншу МВФ гаситимуть зовнішні борги українських банків.

6 Чи можливе скасування мораторію на зняття депозитів у проблемних банках після рекапіталізації?

Ні, адже це призвело б до відливу депозитів, і рекапіталізація втратила б сенс. Не виключено, що НБУ паралельно з уведненням піврічного мораторію на задоволення вимог кредиторів запровадить тимчасові адміністрації в Імексбанку, Укргазбанку та банку «Фінанси та Кредит».

7 Чи вистачає у бюджеті коштів на порятунок банків?

Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко заявляє, що відповідні ресурси в бюджеті є, проте експерти переконані, що для фактичної реалізації планів уряду потрібні кошти другого і третього траншів МВФ.

ОЦІНКА

Прощання слов'янки

**Цей марш часів Балканської війни 1912 року я пам'ятаю
років із шести. Він лунав із репродуктора
Сімферопольського вокзалу, коли я залишала вперше
побачене море. З того часу він завжди прокидається в
мені символом прощання. Зараз я прощаюся з
найкрасивішою слов'янкою у світовій політиці.
З Юлією Володимирівною Тимошенко**

Прощання з присмаком моєї капітуляції. Перед доказами друзів, котрі весь час торочили про провальні рішення в макро- і мікроекономіці, про олігархічні хитросплетіння української внутрішньої політики, де пані Тимошенко не остання людина, та про сувору дисципліну й ієрархічність БЮТу. Я геть відкидала ці аргументи, бо, по-перше, від економіки-політики мене нудить, а по-друге, третє й до безкінечності, я маю слабкість до стильних і безпосередніх людей. І мені було цілком достатньо, що пані має вишукані строї, високі підбори, і, найголовніше, – сміється дзвінко, нестримно, як дівчисько. У світовій політиці зараз багато жінок, але всі вони... Не хочу продовжувати. Хіба що покійна Беназір Бхутто була сто-відсотково красунею. А леді Ю ще й на додачу – чи не єдиний справжній чоловік у всьому українському істеблішменті. Тобто наша Маргарет Тетчер. І навіть безглазду й незgrabну кампанію за крісло київського мера я сприйняла як «і на Сонці є плями». Та як у смерті кохання останньою краплиною стає якийсь дріб'язок, так і мене доконала суща дрібничка – український прем'єр-міністр офіційно привітала з ювілем за-галльонадянську Примадонну. Я не про смаки. Це окрема розмова, хоча зазначу, що ніколи (!) не бачила першого ешелону наших політиків на концертах, скажімо, очікуваних у всьому світі Vadima Rudenka, Александра Князєва чи Миколи Сука. Не було їх (жодного!) і на недавньому грандіозному,

дарма, що з легендарного складу залишилися тільки двоє музикантів, концепт джазової групи Earth Wind and Fire Experience Featuring the Al McKay Allstars. А також і на виступі всесвітньо відомого індійського музиканта Пандита Харіпрасада Чаурасії. Я дивилася тоді на чималий натовп, який ждав зайвого квитка

Мене доконала суща дрібничка – український прем'єр-міністр офіційно привітала з ювілем Примадонну

біля Київської філармонії, і думала, ну хоч би бодай хтось із політичних вілів з'явився, просто так, із цікавості до етнічної музики на єдиний концерт визнаної світом величини. І тут мені згадалася випадково побачена картинка на ТБ: останні хвиlinи сольника Поплавського в палаці «Україна». Найперші люди нашої держави не стримували щирих сліз! Справді, є над чим замислитися. Може, саме в царині культурних пріоритетів нашої еліти й криється вся недолугість української економіки, політики, та й загалом українського життя? Але, повторюю, – їхні мистецькі критерії потребують окремих досліджень і окремої розмови.

Тож повернімось до Юлії Володимирівни з Аллой Борисовной. Ніяк не могла второпати: якщо ми такі ввічливі, що поздоровили пані Пугачову, то

чому ж пропустили ювілеї Мадонни, Тіни Тернер чи 90-річчя, на жаль, нещодавно померлого Моріса Дрюона? Знову ж, не про смаки йдеться. Це що – реверанс Росії як газовому монополістові чи просто данина особистим уподобанням нашої прем'єрки? І тут у мене промайнув здогад: незабаром вибори. Привітання – це складова передвиборчої кампанії. Бо якось чимала, принаймні жіноча, частина електорату обожнює Примадонну, так чом би й не піаритись?

На Майдані, в Помаранчеві дні ми думали, що далі все покотиться само собою, – ми ж довірили країну найкращим, майже святым. Ми кепкували, коли розпочалися всі ті чвари з перебіганням депутатів із фракції у фракцію, а потім змирилися з Верховною Радою, яка не працює. Все, що відбувається зараз у країні, – це не поразка помаранчевих владних сил. Це підсумок нашої байдужості й нашої інертності. Колись, дивлячись по «Інтеру» сповідь Юлії Володимирівни про те, як вона «вже взяла за руку президента, але тут, як на гріх, увірвався весь у слізозах і соплях Порошенко й усе зіпсував», я заплакала, підхопилася до дзеркала, заплела кусь й виклала її короною. «Терміново поміряйте температуру й викликайте лікаря», – занервував мій друг, що якраз зателефонував мені з Праги. Я видужала. Щойно.

**Олена Чекан,
журналіст**

Віталій

Я просто в шоку! Справді, гарне починання призабути на довгі роки... Але обурює те, що у той час, коли багато українських дітей вмирають щороку від різних тяжких захворювань, які

можна було б лікувати, — потрібні лише гроши, бо операції дорогі. Де ж той президент і вся його «розумна» адміністрація? Одні «крутелики» у заповідниках собі площі вибивають, а тут президентський проект пропхнути не можуть! Де його (президента) обурення, де дії?? Де ініціативи зі зміні цієї системи?? Певно, президентові й оточенню вона вигідніша і важливіша, ніж життя українських дітей...

Igor

Я теж хотів 300 рупчіків перерахувати, а друг каже: «Тут дружина Ющенка бере участь — нічого з цього не вийде, вкрашуть твої гроші». Послухав, бо розумів, що таке Ющенко і його друзі. Брати участь у мегапроектах, ініційованіх олігархами, немає сенсу. А виправдання організаторів взагалі не має сенсу розглядати — брехня. Зі мною погодяться всі, хто знає, як відводиться земля, хоча б з 3Мі.

witness

Проект отомний англичане разработали: <http://witness.dp.ua/2009/02/24/bdpgruppeb/>
Но при плям-пляме и фундамента не построят 100%.

антон

Вони, сволочі, просто зажерлися, не мають ні совісті, ні страху перед Богом!!! А на нас чхати вони хотіли, на наших дітей.

П.С.Р.

Перш ніж впадати в шок з приводу «забутого починання», порахуймо до десяти і подумаймо: бюрократична система в нас ой яка чудова, тому можна радше здивуватися, що на виділення землі пішло лише два роки, а не більше; не сама ж Катерина Ющенко ходила по кабінетах чиновників, її справи роблять працівники Фонду, такі ж звичайні люди, як і ми з вами. Проект пішов довшим, але чесним шляхом, без дзвінків із високих кабінетів — хіба це не достойно поваги? Щодо піару олігархів — якщо вони пропонували допомогу, то що, потрібно було від неї відмовлятися? На 2,6 млн із СМС

лікарню не збудуєш. А які були мотиви в олігархів — це вже їхні проблеми.

У Трансбанку ввели адміністрацію — не думаю, що це провінія Фонду чи Катерини. Тут можна тільки поспівувати.

Словом, проект заглох, і це дуже сумно, але, як на мене, не слід писати про це так, ніби Катерина Ющенко така зла тъята, зробила всім таку каку. Бо тут є обставини (Мирошніченко їх дуже переконливо висвітлює), які перешкодили здійсненню планів, а не злій умисел. Загалом стаття виглядає як черговий наїзд на Ющенка через його дружину.

Ось про що варто було б предметно й об'єктивно написати, так це про те, звідки у неприбуткової благодійної організації беруться гроші, які працівникам Фонду платять у конвертах понад офіційну зарплату? З відома дружини президента, який так прагнув боротися з корупцією і тіньовою економікою...

Сергій Колесник

Андрій Мирошніченко може бути не в курсі, що у контент-провайдера, який здійснив технічну підтримку СМС-акції зі збору коштів, є вся база цих 700 тисяч мобільних номерів, з яких була надіслана СМС вартістю 5 грн. Щоб повідомити людям новини про ситуацію з розвитком проекту, багато грошей не треба — від 10 до 15 коп. за одне надслане СМС-повідомлення.

Igor

У нашій державі вести бізнес зручно, а власне, й можливо тільки так званому національному капіталу, який на 50% російський. Тому й існують такі абсурдні й бюрократизовані механізми держуправління. Це можливість теперішній капіталістичній владі захистити бізнес своїх роботодавців-олігархів та свій. Отже, все, що заважає пересічній людині чи малому і середньому бізнесу працювати й нормально існувати, насправді потрібно бізнесу великому і держапарату. Держапарат — це експлуататорська складова нашої соціально-економічної моделі. Тобто все, що на сьогодні не потрапило в сферу великого бізнесу і не лобіюється на найвищому рівні, регулюється чиновниками, які на тому заробляють. Ну і звичайний «дебілан» — основне джерело заробітку чиновництва. Тому вільна конкуренція у вигляді інвестицій західного капіталу в нас не вітаситься. Лише за попередньою змовою з теперішніми олігархічно-владними кланами. А це вже не вільна конкуренція.

Шановна редакціс!

Прочитала ваш матеріал, присвячений створенню Всеукраїнського центру охорони здоров'я матері і дитини

(«Український тиждень», № 15 (76), 17 — 23 квітня 2009 р.).

Як директор медичних програм Фонду «Україна 3000» і голова правління Фонду «Дитяча лікарня майбутнього» хотіла б додати кілька слів. <...>

Особливо дивує коментар Олега Рибачука, який не вірить, що «президентський проект» може реалізовуватися так довго. 2006 року, коли цей проект розпочався, саме пан Рибачук був головою Секретаріату президента, але він ніяк його не підтримав. Не виключено, що саме така бездіяльність і в інших питаннях привела до того, що президент був змушені замінити його.

Катерина Ющенко часто наголошуvalа на тому, що цей проект слід впроваджувати з мінімальним використанням адміністративного ресурсу. Але виконавці проекту не думали, що зіткнуться з усіма тими бар'єрами, створеними певними силами, для яких політичні забави та влада важливіші, ніж життя дітей. Достатньо згадати отриманий нами лист від одного з віцепрем'єр-міністрів щодо неможливості будівництва лікарні на виділеній нам ділянці поблизу обсерваторії. Лист посилається на постанову Ради народних комісарів від 1945 року, де йдеться про те, що в радіусі одного кілометра від обсерваторії будівництво заборонено. Також ми сподівалися на підтримку тих, хто приєднався до проекту на самому початку. Серед них був і пан Юрій Макаров, головний редактор вашого журналу. В 2006 році він разом із Фондом брав участь у промоторії по Україні на підтримку лікарні й спочатку допомагав. Але коли почалися проблеми, він чомусь не запропонував допомогу з боку свого медіа-ресурсу.

Хочу запитати: що зробив кожен із вас, щоб врятувати життя дитини? Чи часто ви відгукуєтесь на заклики допомогти зібрати кошти на операцію за кордоном? Чи замислостіся ви, в якому стані перевірювати наші лікарні, допоки до них, не дай Господь, потрапить ваша дитина? Критикувати можна все, що завгодно, навіть найпрекрасніші речі. Але спробуйте щось зробити. Ми не тільки спробували — ми робимо.

«Дитяча лікарня майбутнього» рано чи пізно буде створена. Така лікарня потрібна Україні. І жодні слова або дії, покликані дискредитувати цей проект, не змусять нас його зупинити.

Віра Павлюк,

доктор медичних наук, голова правління БФ «Дитяча лікарня майбутнього», директор департаменту медичних програм МБФ «Україна 3000»

ОФОГРАФІЯ ДОПИСУВАЧІВ ЗВЕРГАЄТЬСЯ

Свої зауважі та коментарі
до статей Ви можете
залишати в блозі **Тижня** —
ut-magazine.livejournal.com
та на нашому сайті
www.ut.net.ua

Редакційна рада: Кирило Галушко, Юрій Макаров,
Лідія Смоля, Олексій Сокирко, Роман Цуприк (голова)

Редакція залишає за собою право на літографування надісланих матеріалів
без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст ре-
кламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальністі не несе

Тиждень

український

www.ut.net.ua

Передплатіть журнал
«Український тиждень»
не менше ніж на 6 місяців
та візьміть участь у розіграші
шести нетбуків від компанії

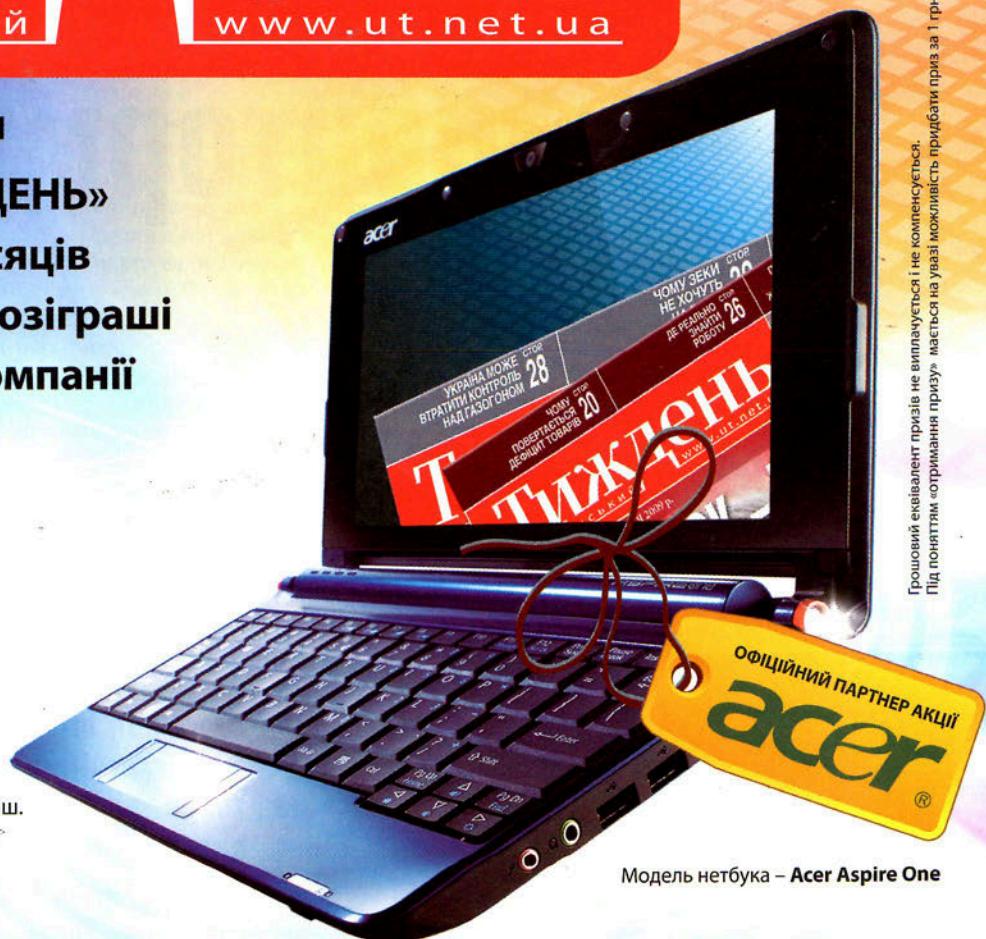
acer® www.acer.ua

Aspire One

Нетбук – мініатюрний та легенький комп’ютер, котрий завжди буде з тобою і дозволить залишатися на зв’язку зі світом Інтернету.

Миттєве увімкнення: **лише 15 секунд!**
Мініатюрні розміри: **дисплей 8,9 дюйми.**
Невелика вага: **лише 995 грамів.**

Зручна клавіатура з повним набором клавіш.
Підключення до бездротових мереж Wi-Fi.

Модель нетбука – Acer Aspire One

УМОВИ АКЦІЇ:

Передплатіть журнал «Український тиждень» не менше ніж на 6 місяців та надішліть до 30 червня 2009 року копію передплатного абонемента на журнал «Український тиждень» для підтвердження участі в акції за адресою: м. Київ, 03067, а/с №2, редакція журналу «Український тиждень».

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ВИ МОЖЕТЕ:

1. У редакції:

– заповніть квитанцію у відділенні будь-якого банку

(Отримувач: ТОВ «Український тиждень», р/р 26007026823721
у Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК». МФО 322012.

Код ЕДРПОУ 35392656. Передплата на журнал «Український тиждень»;

– розірвіво зазначте адресу доставки та контактний телефон;

– оплатіть її у найближчому відділенні банку;

– надішліть копію сплаченого бланка замовлення (квитанцію про оплату):

* факсом: (044) 351-13-00 (01);

* поштою: ТОВ «Український тиждень», м. Київ, 03067, а/с №2.

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

7 місяців – 98 грн;

6 місяців – 84 грн;

3 місяці – 42 грн;

1 місяць – 14 грн.

2. У будь-якому відділенні зв’язку «Укрпошта». Передплатний індекс – 99319.

3. У передплатних агенціях:

АТЗ «САММІТ» (м. Київ) 254-50-50 багатоканальний

ДП «САММІТ-Крим» (м. Сімферополь) 51-63-55, 51-63-56

Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта) (0654) 32-41-35

«САММІТ-Харків» (0572) 14-22-60, 14-22-61

«САММІТ-Кременчук» (0536(6) 3-21-88, 79-61-89

ДП «САММІТ-Дніпропетровськ» (056) 370-44-23, 370-45-12

ТОВ «ПресЦентр» (м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80

(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39

ТОВ «Фірма «Періодика» (м. Київ) (044) 278-00-24

ТОВ «ВПА» (м. Київ) (044) (502-02-22)

ТОВ «Агенція передплати «Меркурій» (м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88

(м. Кременчук) (0536) 70-03-84

ТОВ «Фірма «Меркурій» (м. Дніпропетровськ) (056) 721-93-93, 721-93-94

(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93

(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбас-Інформ» (м. Донецьк) (062) 345-15-92, 345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472) 45-31-13, 45-25-10

ПП «Медіа-Новости» (м. Полтава) (0532) 50-90-75

ЗАТ «Передплатна агенція KSS» (м. Київ) (044) 585-80-80

Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса» (м. Київ) (044) 205-51-16,

205-51-50

ТОВ «НВП «Ідея» (м. Донецьк) (062) 304-20-22

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00 (01). Менеджер з передплати Семяновська Каріна K.sem@ut.net.ua

NB! До участі в акції приймаються копії передплатних абонементів* з чітким відтиском касового апарату або квитанції про оплату, де розірвіво, бажано друкованими літерами, має бути зазначенено телефон, адресу, ПІБ. Результати розіграшу будуть надруковані в журналі «Український тиждень», № 28 від 10.07.2009 року, а також розміщені на сайті <http://www.ut.net.ua>. *Для отримання призу, будь ласка, зберігайте оригінал передплатного абонемента.

Грошовий еквівалент призів не виплачується і не компенсується.
Під початком «отримання призу» патиться на увазі можливість придбати праці за 1 грн.

Єврооптимісти під час шторму

Посол Литовської Республіки в Україні Альгердас Кумжа вважає, що головні проблеми його країни в зв'язку з поверненням до Європи вже позаду

СПІЛКУВАЛИСЯ: Юрій Макаров, Олена Чекан
ФОТО: Андрій Ломакін

Kолись із Литвою ми були єдиною державою, потім разом із Польщею утворювали Річ Посполиту. Та вже з середини XVIII століття Україна й Литва нарізно шукають своє щастя.

У. Т.: Литва – наочне втілення нездіслених мрій України: членство в ЄС, у НАТО, запровадження євро до 2010 року... Як самі литовці оцінюють свій «євродосвід»?

– Є так званий Євробарометр – соціологічне дослідження, яке проводять у всіх європейських країнах. Результати цих опитувань свідчать, що литовці – найбільш оптимісти в ЄС. Наша підтримка Євросоюзу за ці роки завжди перевищувала 60–65%, це дуже багато. Литовці вважають, що зробили правильно, вступивши в ЄС. Навіть найзатятіші європесимісти – жителі сільської місцевості – сьогодні вже думають інакше, позаяк одержали від Єврокомісії величезну допомогу, й прибути колишніх колгоспників зростають найшвидше. Я вже не кажу про можливості вільного пересування зі вступом до Шенгенської зони, це особливо важливо для молоді.

У. Т.: А як щодо від'їзу з Литви, як у нас кажуть, «заробітчан»?

– До минулорічної осені виїздили багато. Я говорю «виїздили», адже з кінця минулого року ситуація в світі кардинально змінилася. Й зараз ми кажемо про іншу Європу, про інший світ, іншу Литву. Ми вважаємо, що після проголошення незалежності з Литви виїхало близько 15% населення. Вчитися, працювати, просто мандрувати. Тепер дехто повернеться, багато хто – зі слізами. Компанії, які їх колись запросили в Європу, нині закриваються. Хоч-нечоч, але доводиться або їхати додому, або залишатися там безробітними. Такі реалії сьогоднішнього життя.

У. Т.: У Туреччині вважають, що своїм «турецьким економічним дивом» вони багато в чому зобов'язані тим гастарбайтерам, котрі з часом повернулися на батьківщину з Німеччини. Вони привезли з собою капітал, технології бізнесу та й самого життя, знаменитий «німецький порядок», *Ordnung*.

– Так сталося й у Португалії, проте навряд це стосується нас, тому що люди виїжджають, а Литва росла. Гроші наших заробітчан – це не головна інвестиція в економіку Литви. Головна ін'екція – це те, що ми рішуче повернулися в Європу. Адже ми там уже ґрунтовно були з середніх віків. А між двома війнами в нас функціонувала цілком європейська демократична держава. Ми ретельно виконували домашню роботу зі вступу до ЄС та Атлантичного альянсу, й це стало сигналом для світових інвесторів. Нові правила гри в економіці, нове право, нові стандарти – запорука нашого успіху. Крім того, скажемо відверто, ЄС значно допоміг фінансово. Різноманітні програми з розвитку інфраструктури сільського господарства, інших галузей економіки. Кожний п'ятий літ у нашому держбюджеті – це допомога Єврокомісії. Ми пишемо конкретні програми, а вони їх фінансують. Щороку за це десятиріччя економіка Литви зростала на 6–7%, а

Литовцям було непросто зрозуміти нову ідентичність, відчути себе громадянами маленької держави без танків, бомбардувальників і космічних ракет

інфляція зберігалася низька – приблизно 3%. Навіть перехід на дуже високі ціни на газ не збільшив інфляції. Хоча були моменти, які жахали людей, коли ми з \$50 за газ перейшли на \$500–520. Ця цифра не призвела до краху литовської економіки. Тепер ми платимо менше.

У. Т.: А чи допомагає ЄС пом'якшити кризову ситуацію?

– Поки Литва не зверталася за спеціальною допомогою. Програми, які «працювали» раніше, тривають. Наш уряд хоче впоратися з труднощами власними силами, за рахунок жорсткого заощадження за всіма статтями бюджету, де це можливо – починаючи з власних зарплат. На охороні здоров'я, на освіті, звичайно, економити не можна. Чимало експертів уважають, що заощаджувати треба було починати до кризи, що в нас занадто швидко зростали зарплати, що надималася бульбашка нерухомості. Тобто з початку минулого року наша економіка перегрілася. Зараз іде повернення до реалізму.

У. Т.: Таке враження, що по Литві все ж ударило м'якше, ніж по сусідній Латвії.

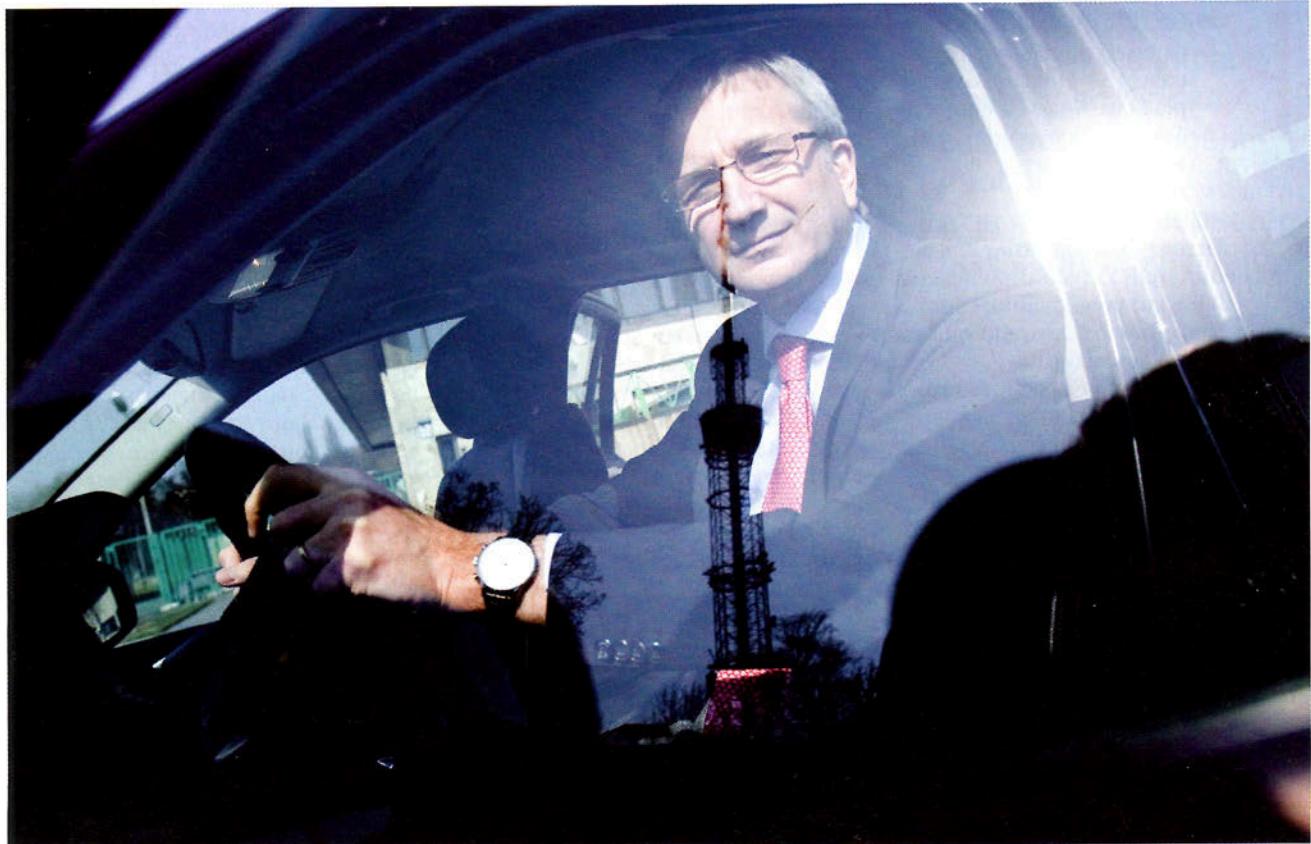
– Так, схоже на те. Там ударило по банках, сталося кілька банкрутств, Латвія звернулася в ЄС по допомогу. В нас також занадто легко роздавали кредити, й це заохочував уряд. Сьогодні цього немає. Проте банківська система функціонує стабільно. Наша валюта теж стабільна. Наскільки це добре чи погано – питання до уряду й аналітиків. Є думка, що краще, коли курс національної валюти плаває. Нашу валюту прив'язано до євро, й вона вже багато років незмінна. На цих двох колонах і тримається імідж стабільної країни. Але, певна річ, в нас зростає кількість безробітних, є банкroti...

У. Т.: Тим не менше, ми чули лише про один-єдиний антиурядовий виступ, у середині січня...

– У нас організувати демонстрацію чи пікет порівняно легко, щодо цього закони дуже ліберальні. Був би привід та керівник. Здивувало інше – каміння в руках молодих хлопців. І раніше протестували. Наприклад, фермери, котрі вирощують цукровий буряк, кілька років тому перекрили своїми тракторами дороги. Проходили маніфестації лікарів і вчителів. Проте зараз був шок від того, що серед протестувальників опинилися люди з камінням у руках, чого раніше ніколи не було. Одне розбите вікно в парламенті – це аж ніяк не порівняти з тим, що ми бачимо в інших країнах, та це привід подумати про відповідальність, це був урок для уряду, адже треба вести відкритіший діалог із громадськістю. Хоча, коли говорити про мирну частину протесту, підстави для нього, звичайно, були: безробіття, банкрутства, скорочення соціальних програм.

У. Т.: Коли йдеться про стандарти ЄС, то деякі з них у пострадянських країнах, можливо, застосувати не можна. Наприклад, що вимагала Європа стосовно дотримання прав російськомовного населення?

– Литва відрізняється від Естонії й Латвії тим, що в нас завжди було 80% корінного населення. А представники інших національностей інтегрувалися в наше суспільство, вони знати й знають литовську мову, вони вітали незалежність Литви. Великих ускладнень у цьому не було.

НА ЄВРОБАРОМЕТРІ – ЯСНО. Литовська підтримка Євросоюзу завжди перевищувала 60–65%

У. Т.: В Естонії та Латвії і раніше, і тепер значна частина населення не вважає за потрібне вчити державну мову...

— Знаєте, всі ми пережили достатньо драматичний момент: у нас на руках були червоні паспорти, й раптом достатньо швидко і успішно ми стали громадянами незалежної Литви. Й самим литовцям було не просто зрозуміти нову ідентичність, відчути себе громадянами маленької держави, з маленьким військом у 10 тисяч осіб, без танків, бомбардувальників і космічних ракет. Росіяни ж раптом стали національною меншиною. Та вони переконалися, що литовська держава допомагає їм розвивати свою культуру, що вони мають усі права, й тут проблем не виникло. Більша проблема була з комуністичною партією. Одна частина пішла з незалежною Литвою, а інша — з танками проти мирного населення (я маю на увазі криваві події біля Вільнюського телекентру 13 січня 1991 року), адже там були не лише росіяни, але й литовці! Ця недавній історія не дуже відкрита, ми, мабуть, про князівство Литовське знаємо більше, ніж про ці події. В радянські

часи нам пояснювали, що Литва — традиційно аграрна країна, й не було потреби привозити сюди робітників із Росії. Але проблема ще й у тому, що в Литві після війни 7–8 років ішов запеклий спротив радянському ладу, колгоспам, радгоспам. Останні «лісові брати» боролися майже до смерті Сталіна, й цей громадянський спротив заважав переселенню до нас жителів із глибин Росії.

У. Т.: А «лісові брати» зрівняні в своїх правах із учасниками ВВВ?

— Ми не кажемо «зрівняні». Просто, за законом, вони мають свої пільги й нагороди, як борці за незалежність і державність Литви.

У. Т.: Ви розумієте гостроту цього питання для України. В нас подібна ситуація зустріла, м'яко кажучи, неоднозначну реакцію.

— В Україні багато історій, люди по-різному дивляться на ті події. Час має вилікувати й загладити ці кути, цей біль. У нас одна історія, одна країна, одна доля. Жодних публічних дискусій чи суперечностей із цього питання не виникало: була анексія, окупація незалежної дер-

жави Литви, людей депортовували, вивозили до Сибіру, потім війна, згодом окупація тривала, й знову депортовували людей... Дуже проста трагічна історія.

У. Т.: Є ситуації, коли конституційні реформи легше проводити, ніж міняти структуру економіки, котра багато в чому залишилася такою самою, як за СРСР. Щоправда, у вас, здається, було не так багато великої промисловості?

— Ні, в нас були дуже великі заводи, які працювали на оборонку, після розпаду СРСР вони втратили своє значення. Треба було їх реконструювати, перепрофілювати, й це не завжди виходило. Десятки тисяч людей залишилися без роботи. Литва — маленька країна. У нас здебільшого невеликі фермерські господарства, що працюють на спеціальні ніші ринку. Зарах у ЄС ми знайшли таку нішу, як екологічне сільське господарство. За СРСР усі фермерські господарства зруйнували, всіх «куркулів» знищили або депортували. Замість цього створили непродуктивні колгоспи й радгоспи. Й за незалежності треба

було перебудовувати сільське господарство. Цей процес хворобливий і складний психологічно. Колгоспників стати самостійним відповідальним фермером було непросто. Потім у нас швидко відкрилися кордони і, якщо людина мала золоті руки, вона знаходила роботу в Англії, чи Бельгії, чи Швеції... Тобто відкрилися колосальні можливості знайти себе як у Литві, так і за кордоном. Звичайно, процеси ці були складні й іноді хворобливі... Та, повертаючись до цього Євробарометра, якщо 60–65% літовців за ЄС, це значить, що, вступивши в ЄС, люди знайшли своє місце в новому суспільстві.

У. Т.: Були спроби російського бізнесу (говоримо поки лише про бізнес) включитися в литовську економіку?

— По-перше, шведи дуже успішно прийшли в Литву, 90% банківського сектору належить шведському капіталові. В Клайпедській вільній економічній зоні інвестори звідсіль — від Таїланду до Білорусі. Чимало бізнесу залишилося в руках литовських бізнесменів: величезний завод азотних добрив, Клайпедський порт (перший по контейнерах на Балтиці). В нас відкритий, вільний ринок, і в російського капітулу такі самі можливості, як і в будь-якого іншого. Особлива історія з компанією «Мажейка-нафта». Це найбільший наш нафтопереробний завод, і росій-

ські інвестори там щоразу програвали приватизаційний конкурс.

У. Т.: І тоді сталася «аварія» на нафтогоні «Дружба»...

— Аварії там не було. Просто нам сказали, що нафтогон «Дружба» у зв'язку з технічними причинами підлягає ремонту... До сьогодні на ньому нічого не роблять. Нафта до нас надходить танкерами.

У. Т.: Це був тиск?

— Наші політики впевнені в тому, що тут замішана політика. «Аварія» збіглася в часі з продажем акцій заводу польському інвесторові: труба як політичний інструмент.

У. Т.: Для нас дуже хворобливе питання — боротьба з корупцією. Все, що було у пресі на цю тему в Литві, — це скандал із керівником Трудової партії — йому висунули звинувачення в несплаті податків із партійних внесків. Це, певно, дуже негарно, але за нашими масштабами виглядає сміховинно... Чи правда, що в Литві немає гучних випадків корупції?

— Так, кожне явище пізнається в порівнянні. Мабуть, поряд зі Скандинавськими країнами ми виглядаємо не зовсім привабливо. Та якщо порівнювати зі свавілям у інших країнах колишнього СРСР, то в нас порядок винятковий. Найгучнішу справу розглядали кілька років тому, засудили колишнього парламента-

рія, він тоді вже був бізнесменом, за хабар у \$15 тисяч...

У. Т.: Жах який!!!

— ...Він реально відсидів якісні місяці в колонії. В нас працює закон, є подвійний, потрійний контроль. Навіть коли взяти ситуацію на шляхах. Якщо відверто, не можна сказати, що хтось із молодих поліцейських не ввійде в якусь змову з порушником. Проте він знає — все одно якесь око за ним спостерігає, й усю систему вибудувано так, що йому не вигідно брати хабарі. Або ось різні візитівки, посвідчення... Службове посвідчення в Литві слугує для того, щоб потрапити в свій кабінет, якщо там є охорона. Воно ніяким чином не позбавляє від штрафу. Навпаки, наші чиновники, проштрафившись, намагаються приховати свою посаду й назватися яким-небудь сантехніком ябо вчителем. За цим стежать ЗМІ, може бути скандал, втрата репутації. Вся громадськість у Литві налаштована нетolerантно до різноманітних порушень. Коли працює закон, суди, коли є контроль із боку спеціальних закладів (у нас є так звана Служба спеціальних розслідувань, яка займається такими зловживаннями), тоді можна ситуацію виправити... Й усе ж: є корупція — і є корупція. Ми, мабуть, із поляками з-поміж європейських країн десь унизу. Це інша ліга. Ми з Україною тут не зможемо зіграти на рівних. ■

Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе TravelSIM !!

РОУМІНГ: ДЕШЕВШЕ, НІЖ ВИ ОЧІКУВАЛИ ;)

w.TravelSIM.ua

- ТревелСіМка працює у 159 країнах
- безкоштовні відхилені у 60 країнах, в т.ч. 30 європейських
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- відсутність абонплати і плати за з'єднання
- швидкий GPRS-Інтернет
- доречна послуга «Мобільний Перекладач»
- участь у програмах накопичення бонусних миль "Mobile Miles"

Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід	Країна перебування	Вихід	\$	Вхід
Австрія	0,55	0,00		Польща	0,60	0,00		Угорщина	0,65	0,00	
Єгипет	0,55	0,00		Португалія	0,60	0,00		Фінляндія	0,55	0,00	
Іспанія	0,60	0,00		Росія(мтс)	0,45	0,00		Франція	0,60	0,00	
Італія	0,60	0,00		Словаччина	0,55	0,00		Чехія	0,55	0,00	
Латвія, Литва	0,55	0,00		Туреччина	0,55	0,00		Швеція	0,60	0,00	

Тарифи станом на 30/03/2009 р.

довідка та інформація про точки продажу:
(044) 223-8008 (050) 800-1001 (098) 800-1001

Інтернет: www.TravelSIM.ua | www.TravelSIM.com

У.Т. & С.С. Telecom

СУПАРІДЕНЦІП
ОТПАВ ЇН АЗ
!РЄМОПОГ

Штабні навчання

Тиждень досліджував готовність кандидатів до президентських перегонів. Штаби не працюють, стратегій немає

АВТОР: Анна Бабінець
ФОТО: Андрій Ломакін

Попри те що Конституційний Суд ще не відповів на запитання Віктора Ющенка, чи конституційно проводити президентські вибори 25 жовтня,

найімовірніше, главу держави обиратимуть саме цього дня.

Проте партійне життя (а кандидати, поза сумнівом, спиратимуться на свої партії) не має жодних ознак наближення виборів.

**ЯНУКОВИЧ – 37,9%*:
ШУКАЄМО ГРОШІ**

В офіційних коментарях стосовно підготовки до виборів регіонали

зауважують, що розпочнуть роботу в будь-який момент, бо мають потужні структури на місцях. Але у неформальних бесідах вони зізнаються, що бачення перебігу кампанії немає ні у центральному штабі, ні на місцях. «На минулих президентських виборах у нас ще за рік-півтора до них було відомо, хто і за який напрям кампанії відповідає. Зараз зовсім інші питання:

СЕКОНД ХЕНД.
Через брак
коштів політики
користуватимуться
креативом
з минулих сезонів

Дешево та сердито

Президентські вибори коштуватимуть, як столичні

За прогнозами Комітету виборців України, на передвиборчу кампанію 2009 року кандидати у президенти (всі разом) витратять щонайбільше \$500 млн. Так само коштували політичним силам торішні дстрокові вибори столичного мера та Київради. Ту кампанію політологи називали однією з найдорожчих в історії виборів в Україні: лише на зовнішню рекламу кандидати витрали близько \$200 млн. Президентські перегони 2004 року, за різними оцінками, коштували політичним силам понад \$1 млрд. Цього року претенденти на посаду президента відмовляться від дорогих витончених технологій і частіше вдаватимуться до прямого підкупу виборців. Також, за прогнозами КВУ, внаслідок браку коштів значно зменшиться кількість технічних кандидатів і у виборах візьмуть участь щонайбільше 20 претендентів.

хто фінансуватиме місцеві осередки, бо ніхто не хоче давати на це гроши», — розповідає один із народних депутатів від ПР. Партийці кажуть, що цього року фінансування роботи місцевих комітетів зменшилося на 30–40%.

У центральному виборчому штабі регіоналів, який засідає у столичному кінотеатрі «Зоряний», штиль. Райтери, які зазвичай працюють із регіоналами, кажуть, що робота штабістів ведеться у звичайному режимі: час від часу вони замовляють піар-матеріали, що загалом підтримують «лінію партії». Президентських меседжів «Зоряний» наразі не формулює і не оплачує.

ТИМОШЕНКО – 21,3%*: КРЕАТИВУ НЕ БУДЕ

У БЮТі чи не найкраща ситуація з фінансами для президентської кампанії. Білосердешні бізнесмени все ще вірють у свою лідерку та її шанси стати президентом. Проте криза відчутно зменшила їхні кишені. Тому на повнокровну кампанію Юлія Володимирівна може розраховувати, а ось від десерту, тобто креативу, схоже, доведеться відмовитися. Деякі бютівці жартують, що витягатимуть торішні футбольки і капелюхи з яскравими гаслами. Від партійних з'їздів, більше схожих на урочисті бали, доведеться відмовитися.

На формуванні стратегії передвиборчої кампанії БЮТ теж зекономить — вона буде тісно пов'язана з прем'єрською діяльністю Юлії Тимошенко. Тим більше що згідно із законодавством прем'єр-міністріві гарантовані час для виступів на телебаченні, газетні шпалти, билборди. Безплатно.

Центральний штаб БЮТу також працює в «мирному» режимі. На місцях про вибори ще не говорять. Наприклад, у Львівському обласному осередку партії зізнаються, що про передвиборчі завдання, а також про відповідне фінансування, принаймні на Львівщині, наразі не йдеться.

ЯЦЕНЮК – 20,1%*: РОЗБУДОВА ПАРТІЇ

У прес-службі «Фронту змін», який очолює Арсеній Яценюк, навідіз відмовляються розповідати про запланований старт передвиборчої кампанії. Посилуються на сакральну дату — 22 травня, коли Яценюкові виповниться 35 років і він повідомить про своє бажання (чи, може, небажання) йти на вибори. Кажуть,

Тактика учасників нинішньої президентської кампанії: розвочати настільки пізно, наскільки це можливо

зараз громадська організація займається розбудовою на місцях для подальшого перепрофілювання у політичну партію. Дивлячись на географію розбудови, скидається на те, що Яценюк розраховує насамперед на виборців Заходу і Центру. «Фронт змін» працює майже у всіх західних областях, а ось у Донецьку,

Луганську та Дніпропетровську філії поки що немає.

Під час наступної кампанії чогось новенького можна очікувати саме від штабістів Яценюка. І гроші, і ресурсів у молодого та перспективного Арсенія Петровича вистачить. Щоправда, подейкують, що Яценюк може втратити одного з ключових спонсорів — Віктора Пінчука. За даними деяких джерел, він фінансуватиме кампанію іншого кандидата — свого тестя Леоніда Кучми.

ТА ІНШІ

Петро Симоненко (4,9%), Володимир Литвин (4,3%), можливо, взагалі не витрачатимуться на президентські вибори. Кандидатам другого ешелону дуже важко залучити фінансування під явно програншу кампанію. Навіть спікеру Володимирові Литвину, найімовірніше, не вдасться вмовити когось із бізнесменів інвестувати в його персону — це нерентабельно.

Віктор Ющенко (3,6%) має посаду та купу безплатних «опцій» для впливу та піару. Вмовити бізнесменів з когорти «своїх і наближених» вкладати у нього кошти теж не дуже складно. Однак знову ж таки — для чого? У Ющенка критично низький рейтинг. Чи вдасться його підвищити, залучивши інші потужні ресурси? Саме над цим зараз міркують на Банковій. Хоча каса «Нашої України» порожня. У принципі, потреби у роботі помаранчевого штабу зараз немає, адже невідомо, чи взагалі буде у них свій кандидат.

Ще одним активним гравцем на передвиборчому полі (принаймні в інформаційному просторі) буде Олег Тягнибок. Після перемоги на Тернопільських виборах ВО «Свобода» планує висувати свого кандидата у президенти. Наразі Тягнибок шукає спонсорів поміж бізнесменів середньої руки і має всі шанси їх знайти.

Загалом партійні боси зайняті вирахуванням часу Ч — моменту, до якого ще можна не витрачати грошей на перегони, але після якого втрачатимуться відсотки підтримки. ■

*Президентський рейтинг за результатами дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС). Оприлюднений 21 квітня.

Гроші на бочку

Під час кризи уряди розвинених країн вдаються до стимулюючої фіскальної політики. Українська влада в пошуках антикризової панацеї спонтанно змінює податкове законодавство, латаючи бюджетні діри

АВТОР: Валентина Кузик

КОЛАЖ: ПАВЛО НІЦ

У ряд Китаю запровадив пільги зі сплати ПДВ для металургійних підприємств-експортерів. Такі антикризові заходи, на думку закордонних економістів, можна вважати зразковими – вони мають забезпечити принаймні три чверті приросту ВВП країни. Влада Чехії, аби зберегти близько 70 тис. робочих місць, на 1,5% зменшила внески працівників до фондів соціального страхування. Загалом із початку року уряди 22 країн анонсували впровадження різноманітних програм податкового стимулювання. В Німеччині, Латвії, Данії, Фінляндії, Норвегії, В'єтнамі планують знизити відрахування до соціальних фондів; в Ізраїлі та Сінгапурі – запровадити пільги для платників ПДВ; у Кореї, Японії, Бразилії, Мексиці, Індії та Індонезії – мають намір знизити ставку податку на прибуток, а в США – зменшити нарахування на заробітну плату працівників. Загальні суми податкового стимулювання вражають: наприклад, уряд Сполучених Штатів, аби сприяти підвищенню внутрішнього попиту і розвитку підприємництва, ладен недоотримати до держбюджету \$787 млрд, уряд Бразилії – \$20 млрд, Японії – \$11 млрд.

Проте така небачена щедрість із боку держав тимчасова. Зокрема, аналітики Світового банку вважають, що стимулююча фіскальна політика призведе до зростання дефіцитів бюджетів бага-

тъох країн, після чого уряди або скорочуватимуть держвітрати (що негативно впливатиме на економіку), або підвищуватимуть податки. Скажімо, президент США Барак Обама вже заявив про намір до 2013 року удвічі скоротити дефіцит бюджету (який у 2010-му очікують на рівні \$1,3 трлн), зменшивши державні видатки на військову галузь та збільшивши окремі податки.

Мілтон Фрідмен, Роберт Лукас, Роберт Барро та деякі інші відомі економісти визнають обмежені можливості фіскальної політики в період циклічного спаду, оскільки типові економічні агенти (споживачі) склонні заощаджувати, а не витрачати додатково отримані кошти. Відповідно, стимулювання сукупного попиту фіскальними інструментами матиме доволі відносний успіх та неодмінно призведе до потреби збільшити податки в майбутньому.

ПОДАТКОВА ТАКТИКА

На початку фінансово-економічної кризи уряд України ініціював кілька змін у податковому законодавстві, аби стимулювати розвиток окремих галузей економіки. Йдеться, передусім, про продовження спеціаль-

Фіскальна підтримка

КРАЇНА	УПРОВАДЖЕНІ ЗАХОДИ
Бельгія	Зменшено ставку ПДВ під час продажу соціального житла з 21% до 6%, компаніям дозволено сплачувати ПДВ із затримками без застосування штрафних санкцій
Китай	Скасовано гербовий збір під час купівлі-продажу нерухомості, знижено ставку ПДВ для малого бізнесу з 6% до 3%, запроваджено відшкодування ПДВ тим, хто купує основні засоби
Чехія	Знижено ставку корпоративного податку на прибуток із 21% до 20%, прогресивний податок на прибуток для малих підприємств тимчасово скасовано
Фінляндія	На 5% знижено ставку ПДВ на продукти харчування, для підприємств ресторанного бізнесу ставку ПДВ зменшено з 22% до 12%
Франція	Знижено ліміт «податкового щита» з 60 до 50% (уряд не має права вилучати більше половини доходів громадянині), до кінця 2009 року компанії звільнено від податку на інвестиції, запроваджено щомісячне відшкодування ПДВ замість щоквартального
Нідерланди	До 2010 року зменшено ставку податку з прибутку корпорацій із 23% до 20%
Британія	Передбачена можливість відтермінування податкових платежів, знижено ставку ПДВ на 2,5%
Норвегія	Запроваджено відшкодування податків компаніям на суму їхніх фінансових втрат у 2008–2009 роках
Корея	Можливе відтермінування податкових платежів та аудиту підприємств, які створюють робочі місця
США	Надано податкові пільги для багатодітних сімей із низькими доходами, студентів коледжів, покупців нерухомості та нових авто, можливе повернення податків підприємствам на суму їхніх фінансових втрат протягом 3–5 років
Україна	Збільшено відрахування підприємців-спрощенців до Пенсійного фонду, підвищено акцизи на нафтопродукти, авто, алкоголь та тютюнові вироби, збільшено ставку транспортного збору з потужних автомобілів

камі I кварталу 2009 року, Державна казначейство декларувало перевиконання дохідної частини держбюджету на 1,3%, однак експерти мають сумніви щодо адекватності цього показника. Зокрема, є підстави вважати, що такі оптимістичні цифри – наслідок сплати податків при розмитненні газу, вилученого урядом у RosUkrEnergo, а також зарахування до бюджету авансових податкових платежів та несвоєчасного відшкодування ПДВ експортерам.

У грудні 2008 року з ініціативи Кабміну парламент збільшив акцизний збір на нафтопродукти, алкоголь і авто, а також підвищив ставки податку з власників транспортних засобів, зокрема, на легкові автомобілі з об'ємом циліндрів двигуна більше 2200 см³ у декілька разів. Щоправда, вже в березні під тиском автомобілістів Верховна Рада прийняла законопроект, яким суттєво зменшено ставки цього податку (за більшістю позицій повернулися до рівня 2008 року).

Але подальші податкові зміни не мали на меті стимулювати сукупний попит чи виробництво, а були спрямовані на пошук додаткових джерел надходжень до бюджету. За підсум-

дніми оцінками, ця ініціатива приведе до скорочення виробництва цигарок удвічі. Натомість уряд очікує протягом наступних трох кварталів отримати до держбюджету додаткові 3,7 млрд грн.

На вирішення бюджетних проблем був спрямований і Закон «Про державне регулювання діяльності у сфері грального бізнесу», яким передбачено право місцевих органів влади визначати вартість патенту на відповідну діяльність та збільшувати її втричі. Також уряд ініціює впровадження податку на нерухоме майно. Але, напевно, найрезонанснішим заходом стало прийняття постанови, за якою підприємці-спрощенці мають щомісяця сплачувати до Пенсійного фонду 200 грн (раніше розмір внесків коливався від 6 до 84 грн). Уряд підрахував, що таке нормативне рішення надасть змогу залищити до фонду додатково 3 млрд грн. Та не виключено, що цю постанову буде оскаржено в судах, адже податкові ставки мають бути визначені законами.

Ресурси України для впровадження стимулюючої податкової політики вкрай обмежені. «Для послаблення фіскального тиску потрібен стабілізаційний фонд, а його не було сформовано, – говорить Олександр Шурпат, фінансовий ана-

ПАРАЛЕЛІ

Багаті поділяться з бідними

В усі часи влада намагалася вирішувати свої проблеми за допомогою податків на споживання: часом – вдало, часом – ні

АВТОР: Катерина Липа

Маніпулювання податками й акцизами на спиртні напої – улюблена розвага будь-якої європейської держави за будь-яких часів. І щоразу держава за допомогою цих маніпуляцій сподівається якщо не озолотитися, то принаймні добре поправити свої фінансові справи. Та успіх заходу зазвичай залежав від уміння співвіднести апетити влади не тільки з можливостями платників, а й з економічною та політичною перспективою: важливо було не перейти межі, за якою народу стає байдуже, платити чи ні, бо все одно розоришся. Наприклад, давньоримський імператор Веспасіан, який успадкував досить-таки пошарпану імперію і давно не ремонтовану столицю, напливав на високу політичну репутацію цезаря та обклав податком громадські туалети (йтися не про будівлі, а про послуги, які в них надавали). З керманича найпотужнішої держави світу відверто сміялися піддані, а він відповідав, що гроші не пахнуть, і в результаті повернув Риму кошівщині бліск. Успавленій Колізей збудовано на податок із туалетів.

Ta не всі вміли рахувати так добре, як Веспасіан, тож чимало сучасних вчених вважають, що Римська імперія завалилася саме від дикої плутанини у податках і акцизах. До того ж, хоч би скільки римляни будували доріг, дісталися по гроши до всіх закапелків імперії залишалося проблематичним. Тому ніхто ніколи не знав, яку частину планованої суми вдається зібрати, відповідно дохідна частина бюджету формувалася на рівні згадів.

Нерозумна податкова політика поховала не одну квітчуку економіку. Просто вражає, що в XVII столітті виробляла зі своїми громадянами Голландія, на той час найрозвиненіша держава Європи. Щоб витrustити грошики з кишені населення (треба було постійно ремонтувати дамби, будувати укріплення, воювати), держава обклали ацизами предмети повсякденного споживання: вина, міцні напої, пиво, оцет, сіль, мило, дрова, борошно, картоплю, рибу (це у країні, де рибалили всі!), тютюн і окремо люльки, якими цей тютюн палили.

Француз де Паріваль, котрий побував у Голландії 1689 року, роздратовано описував місцеву акцизну політику: «М'ясну страву не поставиш на стіл, перш ніж за неї не заплатиш приблизно двадцятиразовий акциз... Немає жодного виду продовольства, який не обкладався б акцизом або податком на споживання; той, який беруть за мливо і за пиво, такий високий, що він майже дорівнює ціні пшениці чи пива, коли те продається за звичайну ціну. Вони навіть знайшли спосіб зробити пиво вельми дорогим, удаввшись для цього до звичної спрітності. Бо для того, щоб перешкодити збути у своїй країні товару, ввезення якого інші зобов'язання не дозволяють заборонити відверто, вони у своїй країні обкладають його споживання таким надмірним збором, що немає жодної приватної особи, яка забажала б увезти цей товар для свого споживання, й жодного купця, котрий зважився б увезти його для продажу через побоювання, що не зможе знайти для нього збути».

Закінчилося все це українською. Звісно, пити пиво й закусувати рибою голландці не кинули, але одні прумудрялися не платити податків, а інші навіть не мали з чого. Життя дорожчало шалено, виробляти будь-яку продукцію стало невигідно, бо споживання зменшувалося, а податки з'єднали прибутки. У результаті за кілька десятків років виробництво в країні практично зупинилося, а далі все пішло шкіреберть: занепала торгівля, Англія стала витісняти Голландію з міжнародних ринків, і невдовзі колись найбагатіша країна Європи опинилася гола й боса сам на сам зі своїми неремонтованими дамбами.

літик компанії Astrum Investment Management. — Точніше, до фонду вдалося залучити 5,5 млрд грн, але цього явно недостатньо для ефективних дій».

ПОЗА СТРАТЕГІЮ

Більшість експертів переконані в тому, що українського варіанту антикризової фіскальної політики просто немає. «Зміни до податкового законодавства, які приймали з жовтня минулого року, були безсистемні. З економічного погляду, їх радше можна назвати спонтанними, уряд орієнтується на поточну ситуацію: якщо потрібно залатати діру в бюджеті — її латають», — вважає Дмитро Боярчук, виконавчий директор Центру соціально-економічних досліджень «CASE Україна».

Директор Департаменту податкової політики та моніторингу Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень Артем Рудик звертає увагу на той факт, що в Україні, на відміну від більшості розвинених країн, не було оприлюднено антикризову програму з чітко визначеними пріоритетами податкової політики. Неузгодженість урядової позиції щодо податкових заходів пан Рудик ілюструє ситуацією з прийняттям 4 лютого Закону «Про внесення змін до деяких законів України з метою поліпшення стану платіжного балансу України у зв'язку зі світовою фінансовою кризою», яким було запроваджено тимчасову 13-відсоткову надбавку до ставок ввізного мита, але вже 25 березня уряд зареєстрував у Верховній Раді законопроект про скасування цієї надбавки.

Водночас на неприховане суспільне несприйняття наштовхнувся законопроект «Про місцеві податки і збори», який мав значно спростити правила адміністрування ринкового збору й плати за паркування автотранспорту. Але завищені податкові ставки зборів скомпрометували саму ідею цього законопроекту та поставили під сумнів проведення реформи системи місцевих податків і зборів. Володимир Діденко, юрист податкової практики ЮФ Magisters, стверджує, що наслідком ситуативної фіскальної політики уряду є неможливість сформувати економічні очікування, і це підвищує ризики ведення бізнесу в Україні. ■

Phoenix
р е с т о р а н

Працюємо для Вас
24 години на добу

НОВЕ ВЕСНЯНЕ МЕНЮ
від шеф-кухаря Андре Пельтре

м. Київ, вул. Городецького 5
Телефон: **279-5422, 279-6822**
у житті-як у кіно...

ГРА НА ВИЛІТ

Євро-2012 ми не втратимо, але зганьбитися ризикуємо

АВТОР: Андрій Лаврик

13 травня оргкомітет УЄФА остаточно оголосить, у яких українських та польських містах відбудуться матчі фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 року. **Тиждень** провів власне дослідження, аби з'ясувати, хто «пролетить».

Прогнози скептиків спростовано: Україну не позбавлять права проводити Євро-2012. Також навряд чи буде порушено паритет (по 4 міста від кожної країни) на користь Польщі. Завдячувати маємо потуж-

ному українському футбольному лобі в УЄФА. Без нього Україна однозначно втратила б Євро-2012.

Ще донедавна по обидва боки кордону говорили, що матчі континентальної першості приймуть не чотири українські міста, а, в кращому випадку, три. Зараз же з Варшави лунають побоювання, що сама Польща може втратити одне місто на користь України. Головна проблема поляків — стадіони. З шести польських міст-претендентів лише в Познані ступінь готовності арені сягає 61%, тоді як інші міста не вико-

нали й половина робіт. Найслабші ланки — Вроцлав та Хожув, які по-рівняно з рештою польських претендентів мають найменший відсоток готовності з чотирьох показників, узятих **Тижнем** за контрольні.

В Україні з шести міст слабих ланок три. Львів єдиний з українських претендентів може пишатися готельною інфраструктурою, на 90% наближеною до евростандартів. Але при цьому місто Лева має лише котлован замість стадіону й архаїчний аеропорт, які, зважаючи на серйозні проблеми з фінансуванням, нереально

ГОТОВНІСТЬ ПОЛЬСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ

збудувати і реконструювати до 2011 року, як того вимагає УЄФА. В Харкові місцевий олігарх власним коштом ударними темпами реконструює футбольну арену. Проте перша українська столиця, вочевидь, за три роки не встигне ввести в експлуатацію необхідну (відповідно до вимог УЄФА) кількість житла для вболівальників і переобладнати місцевий аеропорт. Подібні проблеми і в Одесі, до яких слід додати лише шестивідсоткову готовність стадіону. Висновок **Тижня** такий: якщо львів'яни не переконають УЄФА, що за три роки з «нуля» збудують нову арену, то їхнє місце на футбольному святі посяде Харків. У Одесі — жодних шансів.

Найбільше клопоту з Євро-2012 Україні завдає не фінансова криза,

а корупція. Саме у зв'язку з цим чинником понад два роки після оголошення господарів футбольного форуму (квітень 2007 року) у більшості міст-претендентів фактично не готувалися до чемпіонату. Чиновники чекали на вигідні пропозиції від бізнесу — за інформацією **Тижня**, сума «євровідкату» подеколи сягає половини вартості об'єкта, запланованого під Євро-2012. Тож бізнесмени не поспішили вкладати гроші в нові стадіони, аеропорти, спортивну інфраструктуру тощо. Та, зрештою, зиск одержав... великий бізнес. Зокрема, мультимільйонер Вадим Новінський, якому належав недобудований торговельно-розважальний центр навпроти НСК «Олімпійський», отримав за знесений ТРЦ

300 гектарів столичної землі від купних. Демонтували споруду, що загрожувала безпеці уболівальників, коштом муніципалітету. Оборудка явно не на користь держави.

Бізнесменам, які «зважилися» на участь у підготовці до Євро-2012, заплатить майном громади і львівська мерія. Власники компанії-генпідрядника будівництва стадіону — донецькі мультимільйонери брати Олександр і Сергій Тарути — отримали від місцевої влади гарантії, що з ними розрахуються якщо не «живими» грошима, то землею міста чи іншою власністю львів'ян.

В Одесі ж, де провести чемпіонат особливо важе й не сподіваються, під приводом Євро-2012 роздають для забудови ділянки в прибережній смузі. ■

Міста, що можуть втратити право на проведення матчів Євро-2012

Стадіон

Готелі

Аеропорт

Транспортна інфраструктура
(громадський транспорт і автошляхи)

ПРИМІТКА: Відсоток готовності польських міст визначено спілкою PL 2012, українських — **Тижнем**. У наведених цифрах можлива певна погрішність

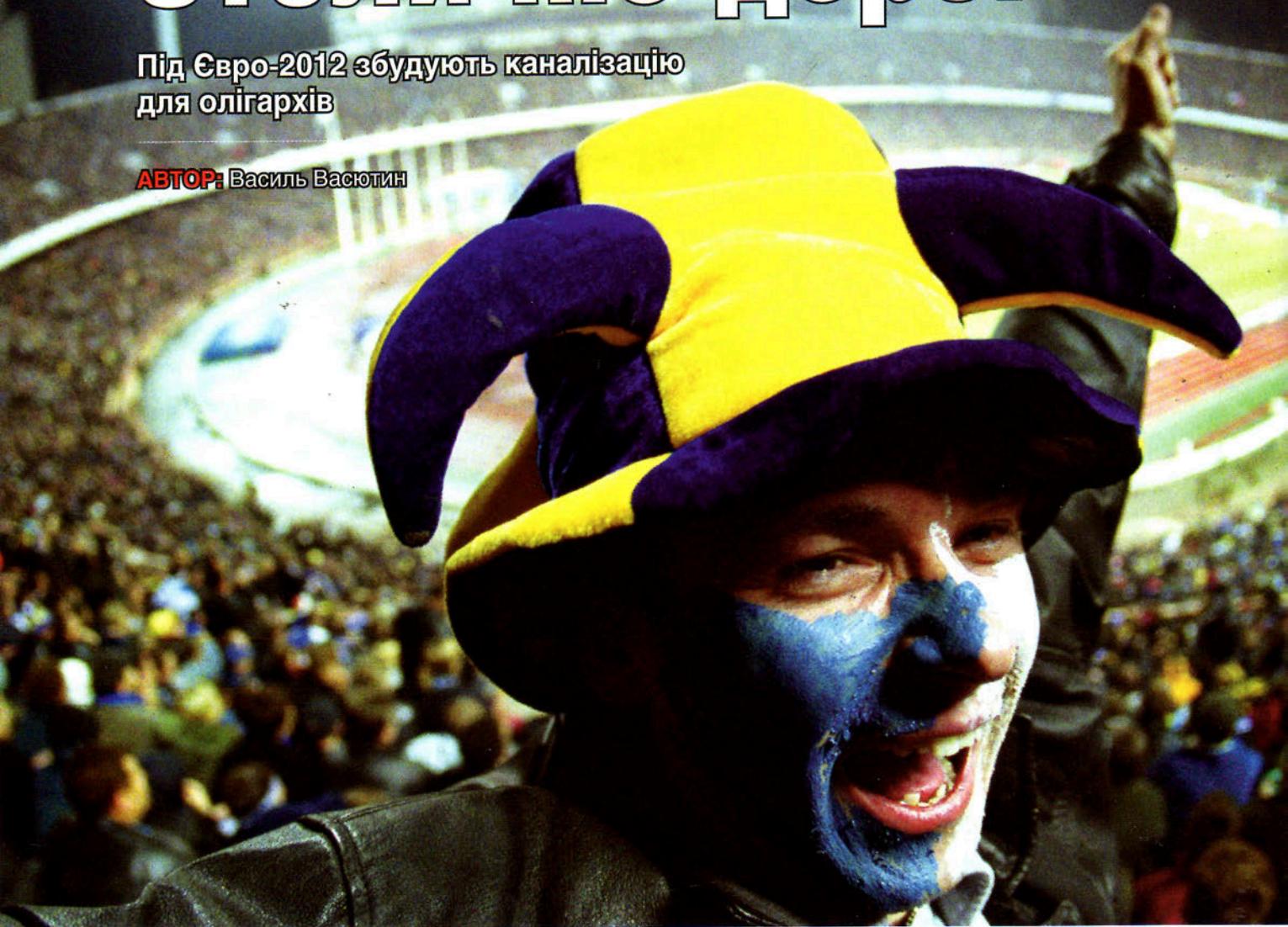
МІСТ-ПРЕТЕНДЕНТІВ ДО ФІНАЛУ ЄВРО-2012

Столичне дербі

Під Євро-2012 збудують каналізацію
для олігархів

АВТОР: Василь Васютин

«Не буде готовий Київ – не буде Євро в Україні», – таку умову поставив Мішель Платіні, президент УЄФА. 13 травня Європейська футбольна асоціація остаточно визнається з переліком українських та польських міст, де проходитимуть матчі фінальної частини континентальної першості. Київ до списку, без сумніву, потрапить. Але осад від корупційних скандалів, що супроводжують підготовку до чемпіонату, залишиться.

ГРА НА ПУБЛІКУ

«Сьогодні ми активно розвиваємо місто, й ніщо не завадить провести фінал чемпіонату Європи з футболу на-

найвищому рівні», – переконував мер Леонід Черновецький делегацію УЄФА на початку лютого. Генеральний секретар асоціації Девід Тейлор нібито залишився задоволений тодішнім візитом. Проте картина не така ідеальна, як її описав міський голова.

Готелі. Реально будівництво ведуть на тих об'єктах, де житлові корпуси зводять разом із офісними та торговельними. Фахівці аналітично-маркетингової компанії «Соцмарт» у процесі актуалізації готельної бази Києва зробили рейд будмайданчиками, а також перевірили ділянки, де роботи мали б розпочатися. І виявили, що за адресами зі «Схеми розміщення готелів до Євро-2012» переважно немає натяку на поча-

ток будівництва. 2008 року в столиці ввели в експлуатацію лише два готелі, зараз реальнно будують ще 17.

Решта забудовників ведуть роботи «задля галочки» – беручись за проект, вони розраховували на банківські кредити, які нині взяти нереально. Багато з них сподіваються отримати державні кошти – терміни ж бо підтискають. А київська влада вже придумала запасний варіант із готелями на воді, пристосувавши під них баржі.

Транспортне сполучення. Затори й погані дороги в столиці вже давно стали буденністю. Кабмін долучився до реконструкції аеропорту «Київ» (Жуляни), який до 2012 року отримає статус міжнародного й матиме

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАНКІ

все необхідне, аби приймати іноземців, — митницю, прикордонний контроль тощо. Однак наразі в Жулянах реконструйовано лише злітну смугу — тепер вона здатна приймати «Бойнги». У «Борисполі» планують збудувати ще один термінал. Але й тут поки що шукають інвесторів.

КОРУПЦІЙНА СКЛАДОВА

«З аналізу проекту Програми соціально-економічного розвитку Києва на 2009 рік стає зрозуміло, що чиновники Кабінету Міністрів та вищі посадові особи КМДА, які пла- нували розподіл державних субвен- цій, тривіально корумповані й отри- мають мільйонні «відкати» з коштів на Євро-2012», — переконаний ди- ректор аналітично-дослідницького центру «Інститут міста» Олександр Сергієнко.

Він наголошує: «КМДА заплану- вала спрямувати сотні мільйонів на проекти, які можуть почекати з реа- лізацією, доки закінчиться криза, натомість виділяє надто мало на те, що може будь-якої миті вибухнути. На будівництво другої нитки Голов- ного каналізаційного колектора за- кладено 60 млн грн субвенцій держбюджету, хоча для її завер- шення необхідно майже 500 млн. А на Південно-західний колектор дають удвічі більше — 115 млн, про- кладають його на догоду фінансово- олігархічним групам, які планують забудувати тисячі гектарів земель сільгосппризначения Національно- го парку «Голосіївський».

ФОТО: REUTERS

СВЯТО СПОРТУ МИНОУЛО.

Тепер на НСК «Олімпійський» вирують будівельні пристрасті

Із державного бюджету під Євро- 2012 на капітальні вкладення Київ планує отримати фантастичну суму — 1,858 млрд грн, однак розподіляють її за нікому не відомими принципами. За підрахунками «Інституту міста», близько 700 млн грн бюджетних коштів хочуть спрямувати на другорядні об'єкти. Приміром, на трансформаторну підстанцію, необхідну для зве- дення приватного 130-метрового хма- рочоса на Хрещатику, 5, вкладають 33,2 млн державних коштів. Для місь- кої залізниці, яка невідомо чи запра- цює до кінця року, виділять 190 млн грн на придбання вагонів.

БУДІВНИЦТВО СТОРІЧЧЯ

На процес реконструкції головної спортивної арени КМДА має опосе- редкований вплив — нову арену на місці Національного спортивного комплексу «Олімпійський» зводять на гроші з державного бюджету. Торік за раху- нок позиції «інші витрати» загальний кошторис реконструкції стадіону зрос із 1,5 млрд до 2,2 млрд грн. За ці гроші вже третій рік точиться справ- жня війна. Зокрема, екс-керівник розформованого Нацагентства з пі- готовки Євро-2012 Євген Червонен- ко та голова Федерації футболу України Григорій Суркіс звинувачують один одного в лобіюванні інтересів компаній, причетних до реконструк- ції стадіону. Наїзд того ж таки керма- начика ФФУ на власників недобудова- ного на площі перед стадіоном ТРЦ «Троїцький» закінчився банальним дербаном київської землі.

Кореспондент **Тижня** побував на спеціально організованому на НСК Дні відкритих дверей. Враження: що б не говорили, а робота тут таки кипить. Близько тисячі працівників «Київміськбуду» працюють у три зміни, зігнано майже 190 одиниць техніки. Зараз проводять роботи з об- лаштування нижнього ярусу трибун майбутнього 70-тисячника. Вже на 60% виконані роботи з перенесення інженерних мереж, на 50% — зі змі- нення підпірних стін, які планують завершити в травні. За планом, цьогоріч будівельники повинні освоїти 800 млн грн. Незалежні фахівці, оці-нюючи нинішні темпи робіт, кажуть, що за відсутності форс-мажорів будівництво стадіону завершать із три- чотиримісячним запізненням. За гра- фіком, стадіон категорії «еліт» мають звести до грудня 2010-го, а урочисто відкрити в червні 2011-го. **П**

ФОТО: АР

Рінат Арена

До чемпіонату готовий лише Ахметов

АВТОР: Денис Панченко, Донецьк

Інспектор УЄФА в Україні з питань підготовки до Євро-2012 Карлос Лукас залишився цілком задоволеним «Донбас Арену» — надсучасним спортивним комплексом, збудованим на гроши мультимільйонера Ріната Ахметова. В захваті була й делегація спілки PL 2012, відповідальної за проведення турніру в сусідній Польщі. «Насамперед нам цікаво те, що ви перебуваєте на заключному етапі підготовки», — зауважив асистент PL 2012 Андрій Назаренко.

Офіційний кошторис нового стадіону «озвчується» в \$400 млн, пошепки ж чиновники від спорту кажуть про мільярд, який витратив «господар Донбасу», аби втілити найбільшу мрію свого життя.

Нова футбольна аrena — справді як лялечка. Турецькі будівельники от-от відмінюють прозорі скляні стіни споруди від бруду та пилу, їй велетенська «літаюча тарілка» на 50 тис. уболівальників засяє в усій красі. Далі залишається, власне, дрібниці —

змонтувати системи керування розсувним дахом та опалюванням газону, обладнати 277 туалетів, кілька-десяト кафе, встановити найсучасніше комунікативне обладнання, камери спостереження.

ТРАМВАЇ ІДУТЬ У НЕБО

Тож у якомусь сенсі місцевій владі пощастило — Донецьку, на відміну від решти українських «футбольних» міст, що беруть участь у програмі Євро-2012, немає потреби ви-трачатися на центральну спортивну споруду.

Мабуть, на знак подяки Рінату Ахметову донецька мерія та облдержадміністрація своїм (тобто бюджетним) коштом почали перепланування прилеглої до новобудови території. По березі річки Кальміус заходилися насипати полотно об'їзної магістралі, яка має розвантажити від автівок при-стадіонні вулиці. Внаслідок цього зникають залишки старого парку, гине зона відпочинку разом із Донецькою дитячою залізницею.

Нешодавно оприлюднили ще одну транспортну новацію: підняття міський трамвай між бульваром Миру та Палацом молоді «Юність» на шестиметрову естакаду. Таким чином, мовляв, уболівальники зможуть вільно пересуватися між старим стадіоном «Олімпійський» (де зараз грає «Шахтар») та новою ареною. Ale ж за своїм класом «Олімпійський» аж ніяк, навіть за надзвичайних обставин, не здатен прийняти ігри континентальної першості, отже, апріорі залишається поза орбітою Євро-2012. Тож задля чого піднімати трамваї в небо, наразі не зрозуміло.

Євро-2012 відкрило сприятливі можливості добудувати, нарешті, донецьке метро. Та от дивина — батьки міста несподівано почали відхрещуватися від скандального довгобуду. Обізнані городянні подейкоють, що причина в земельних ділянках, зарезервованих під об'єкти метрополітену, — їх нібито встигли розпродати приватним фірмам. Зокрема, на

майданчику, де згідно з планом мала б розташуватися пересадкова станція «Політехнічна», вже підростає хмарочос із трирівневим підземним паркінгом.

Більше пощастило Донецькому аеропорту. 733 млн грн, передбачені держбюджетом на капітальний ремонт злітно-посадкової смуги, хоч і не одразу, але в регіон надійшли, тож роботи зараз ведуть. Проте майже безнадійно видається ситуація з будівництвом сучасного пасажирського терміналу. Вартість проекту в цінах минулого року — 500 млн грн.

ФУТБОЛ ЗАМІСТЬ ПАРКІВ

У шахтарській столиці функціонують 22 готелі, що можуть запропонувати приблизно 2 тис. місць. На п'ять зірочок тягнуть тільки «Донбас Палас» Ріната Ахметова та «Вікторія». Перший складається лише зі 129-ти іменних апартаментів, другий обмежується 39 люксовими номерами. Зрозуміло, що навіть VIP-гостям футбольного чемпіонату не вистачить.

Чотиризіркових готелів у Донецьку п'ять: «Легіон», «Прага», «Ріалто», «Централь», «Київ». Серед трьох зірочок своїм розташуванням вирізняється «Шахтар», вікна якого виходять на новий стадіон «Донбас Аrena», проте його 300 номерів буквально волають про капітальний ремонт.

За такої ситуації донецька влада терміново розробила та оприлюдни-

ла кілька варіантів вирішення проблеми житла для вболівальників, очікуваних на матчах Євро-2012. Перший — термінове спорудження кількох нових готельних комплексів. Другий — зведення мікрорайону житлових багатоповерхівок, які після завершення футбольних баталій можна було б переобладнати на гуртожитки та молодіжні «малосімейки». Зрештою, найпростіше — розселити фанатів-іноземців по студентських гуртожитках та каютах круїзних теплоходів, що тимчасово швартуватимуться на Азовському морі в Маріуполі (120 км від Донецька), мовляв, футбольний «фест» — то лічені дні, можна й перетерпіти.

Загалом кожному з перелічених варіантів притаманні свої мінуси й плюси. Погано тільки, що «просуваються» вони місцевими можновлад-

Усього 20 позицій, за якими Донецьк вимоги УЄФА не виконає

цями практично одночасно, що створює враження некерованого хаосу (а швидше за все, хаосом і є). Синхронно міський голова Олександр Лук'яненко може пропагувати розселення приїжджих уболівальників аж у Дніпропетровську та Запоріжжі, а його люди — вмовляти

городян зняти «живий ланцюг» навколо чергового донецького скверу, приреченого стати будмайданчиком («Ви ж не проти, щоб місто заробило на єврофутболі?»).

Розлючені донеччани кажуть, що влада навмисно сіє безлад у питанні з житловим фондом Євро-2012, аби потім, коли чемпіонат критично наблизиться, видурити в Києва більше асигнувань.

«На 2009 рік на підготовку до Євро-2012 у міському бюджеті за кладено лише 206 млн грн, — твердить донецький мер. — Ми не маємо на сьогодні фінансових джерел, щоб виконати план».

А ще відкриті питання щодо «славетної» донецької екології, високого рівня вуличної злочинності, вузької та ненадійної (а подекуди просто небезпечної) мережі закладів громадського харчування тощо. Є в шахтарській столиці й таке специфічне явище, як здичавілі собаки, яких у місті налічується 100 тис.

«Незалежні аудитори кажуть: на критичному рівні в Донецьку кількість готелів, відсутня чітка система взаємозв'язку між різними видами транспорту, невідповідність параметрів по інфраструктурі, телекомунікаціях, застаріле обладнання в лікарнях, — визнає голова Донецької облради Анатолій Близнюк. — Усього 20 позицій, за якими вимоги УЄФА ми однозначно не виконуємо». ■

ВСЕ БУДЕ ДОБРЕ РАЗОМ З ЛІГАНОВА!

БІЛЬШЕ 1200 НАЙМЕНУВАНЬ МЕБЛІВ!

Київ: опт, б/г розрахунок: /044/ 461-98-98 (багатоканальній), ф.: 461-98-40, www.liganova.kiev.ua, info@liganova.kiev.ua
 роздріб:
 Салон-магазин „Крісла Стільці Столи”: пр. Голосіївський, 70, тел.: /044/ 461-98-38
 Салон-магазин „Крісла Стільці Столи”: б-р Лесі Українки, 34, тел.: /044/ 461-91-91
 Салон-магазин „Крісла та Стільці”: Харківське шосе, 55, тел.: /044/ 562-60-30

ДНІПРОПЕТРОВСЬК: тел.: /062/ 31-30-31; ЗАПОРІЖЖЯ: тел.: /061/ 224-67-16; КРИВИЙ РІГ: тел.: /0664/ 92-08-38; МАРИУПОЛЬ: тел.: /0629/ 33-50-24;
 ДОНЕЦЬК: тел.: /062/ 348-83-83; МІКОЛАЇВ: тел.: /0512/ 55-59-52; СІМФЕРОПОЛЬ: тел.: /0652/ 57-12-58; ЖИТОМИР: тел.: /0412/ 414-700;
 ЧЕРНІГІВ: тел.: /0462/ 24-11-37; ХАРКІВ: тел.: /057/ 731-12-97; ХЕРСОН: тел.: /0562/ 44-09-12; ОДЕСА: тел.: /048/ 777-78-77; ЛЬВІВ: тел.: /032/ 295-24-24;
 ЛУЦЬК: тел.: /0332/ 5-14-81; ПОЛТАВА: тел.: /0532/ 67-85-00; ЧЕРКАСИ: тел.: /0472/ 31-35-05; КІРОВОГРАД: тел.: /0522/ 33-06-15; ЛУГАНСЬК: тел.: /0642/ 71-95-37

Дякувати Богу і Коломойському

Дніпропетровську
бракує освічених
міліціонерів та лікарів

АВТОР: Володимир Мамченко, Дніпропетровськ

ФОТО: PHL

Із 24 об'єктів готельної інфраструктури, які місто заявило до Євро-2012, у Дніпропетровську будують лише 4. Місцева влада вважає, що остаточне рішення УЄФА про участь Дніпропетровська в проведенні чемпіонату активізує інвесторів.

ПРОБЛЕМИ «П'ЯТОЇ ТОЧКИ»

Мій 54-річний батько вже 12 років не живе в Дніпропетровську. В березні він прихав у гості, і я вирішив повести його на футбол на стадіон «Арена Дніпро», який спеціально побудували до Євро-2012.

«Нічого собі! — вигукнув батько, коли побачив величезну «чашку» на 30 тис. місць. — Впізнати старенький «Металург», біля якого ми колись мешкали, у цій новій «махині» просто неможливо». «Слава Україні!» — кричать фанати «Карпат», із якими грав «Дніпро» в той день. «Героям слава!» — відповідає на протилежному секторі хор фанів «Дніпра».

Цей стадіон ввели в експлуатацію торік. Він коштував мільярдеру Ігорю Коломойському €45 млн. Комісія

УЄФА прийняла арену із зауваженнями. Інспектори «не зарахували» близько 3 тис. місць. Річ у тім, що огляд із деяких секторів частково закривають металеві опори освітлення. «Загалом це нормально, і квитки на такі сектора дешевіші», — коментує заступник начальника міського управління фізкультури та спорту Дмитро Зубенко. Однак через «незараховані» місця «Арена Дніпро» наразі не відповідає стандартам стадіону, на якому можна проводити матчі фінальної частини чемпіонату Європи.

Проблему можна вирішити, перепланувавши деякі сектори. Згідно з вимогами УЄФА ширина місць повинна бути 45 см. Сидіння на «Арені Дніпро» — 55 см. Тому й вирішили помінити в деяких секторах сидушки на вужчі. Це планують зробити до 2011 року. Тоді загальна кількість місць буде 33 тис., каже Зубенко. Це більше, ніж вимагає УЄФА.

ХТО ПРИКРИС ТИЛИ

Зараз у місті будують чотири готелі, які мають закінчити до 2011 року. Ще для чотирьох готують документацію та визначають ділянки.

УЄФА нещодавно зменшила вимоги до кількості місць у готелях, які має надати Дніпропетровськ. П'ятизіркових місць повинно бути вже не 1530, а 960, чотиризіркових — 1300.

Тим часом у місцевої влади виникло запитання: а чи потрібна місту така кількість готелів? «Якщо ми виконаємо всі вимоги УЄФА в готельному сегменті, то зіштовхнемося з надлишком номерів, — стверджує заступник міського голови Олександр Афанасьев. — А перепрофілювати п'ятизіркові готелі після чемпіонату буде дуже складно». Коли керівництво вирішило, що номерів уже достатньо, то сяде за стіл переговорів із єврофутбольними функціонерами. «Зайвий баласт нам не потрібен», — резюмує Афанасьев.

Поки що влада вирішила перестрахуватись. Існує домовленість із «Укрічфлотом» про надання близько 900 номерів, які тягнуть на чотири та п'ять зірок, на восьми круїзних суднах. «Якщо УЄФА схвалить такий варіант, то ми укладемо вже конкретні договори на конкретні судна на конкретний час», —

повідомив мер Дніпропетровська Іван Куліченко.

Крім того, від Дніпропетровська до Запоріжжя маршруткою можна доїхати майже за годину. Тому саме із запорізькою владою дніпропетровські колеги вирішили «виступити єдиним фронтом» у підготовці до Євро-2012.

«Запоріжжя підстрахує нас, — розповідає начальник Дніпропетровського обласного управління з підготовки до Євро-2012 Вадим Шебанов. — Деяким уболівальникам можна буде жити там у готелях, відвідувати тренування команд та ізидти на екскурсії. А на матчі приїздити до Дніпропетровська».

СЛАБКІ ЛАНКИ

Дніпропетровський аеропорт, за великим рахунком, до Євро ще ніхто не готував. До недавнього часу він належав державі, грошей із бюджету на реконструкцію не виділяли. «У лютому до нас прибув генсек УЄФА Ульям Тейлор, оглянув багато об'єктів у місті, — розповідає Вадим Шебанов. — Тоді він сказав нам: «Вирішуйте питання з

аеропортом, і до вас не буде жодних претензій».

У березні президент Віктор Ющенко підписав указ про приватизацію дніпропетровського аеропорту. В червні відбудеться конкурс. Уже є чотири зацікавлені інвестори. Експерти наголошують, що головне — швидко приватизувати аеропорт, і

Дніпропетровський аеропорт, за великим рахунком, до Євро ще ніхто не готував

тоді його встигнуть реконструювати до Євро-2012. Це можна зробити за 22 місяці.

Будівництво готелів, доріг, реконструкція аеропорту, підготовка медзакладів та театрів до Євро — не найскладніше, вважає Вадим Шебанов. «Основне та найважче, що треба «підтягнути», — це сервіс, — переконаний чиновник. — Наше завдання — навчити обслуговуючий персонал європейських стандартів сервісу. Це стосується величезної кількості людей — від працівників готелів до міліціонерів та лікарів. На

одного клієнта в п'ятисірковому готелі потрібно до десяти людей персоналу».

Наразі влада лише заявила про наміри домовитися з навчальними закладами міста, аби вони підготували необхідних фахівців із управління та обслуговування готелів. Для міліціонерів та медиків заплановані

спеціальні тренінги. Правоохоронці будуть учили антитерористичних заходів, а лікарів — європейських норм медобслуговування.

«Підготовка кадрів — це іє головне, — впевнений Шебанов. — А нинішні проблеми в інвесторів, світова криза — то тимчасові труднощі».

Місцеві чиновники нетерпляче чекають на ухвалу виконкому УЄФА. Вони впевнені: якщо рішення буде для Дніпропетровська позитивним, активність інвесторів зросте. «Травень усе покаже, — зауважує мер Іван Куліченко. — Жодне українське місто (на Євро — Peg.) з держбюджету не отримало ні копійки. Наші позиції сьогодні залишаються найкращими». ■

Das ist Fantastisch!*

* Це фантастично!

Passat

Touareg

Touran

www.volkswagen.ua

Діють ціни 2008 року!

ТОВ «Порше Лізинг Україна» фінансує твою покупку під 12,5%!

Спеціальна пропозиція на автомобілі Volkswagen діє з 03.04 до 30.04 2009 року. Кількість авто обмежена. Оплата здійснюється у гривнях. ТОВ «Порше Україна», м. Київ, вул. Колекторна, 1, тел.: (044) 492-97-27. www.porscheleasing.com.ua

Пасат, Туарег, Туран, Фольксваген, Порше Лізинг. Це автомобіль.

ОФІЦІЙНІ ДИЛЕРИ VOLKSWAGEN:
ПОРШЕ UKRAINE:
КИЇВ: АВТОМІР, тел. (044) 200-03-93; АВТОСОЮЗ, тел. (044) 207-07-07; АТЛАНТ-М ДНІПРОВСЬКА НАБЕРЕЖНА, тел. (044) 585-44-44;

АТЛАНТ-М ЛІССЕ, тел. (044) 490-32-22; ДЖЕРМАН МОТОРС, тел. (044) 489-32-22; ПОРШЕ ЗАПАД, тел. (044) 498-66-03; ВІННИЧА:

ДЖЕРМАН-ЦЕНТР, тел. (043) 55-99-99; ДНІПРОПЕТРОВСЬК: АВТОЦЕНТР-УКРАЇНА, тел. (062) 31-22-22; АТЛАНТ-ДНЕПР, тел. (056) 372-82-82;

ДОНЕЦЬК: РІВО-МОТОРС, тел. (062) 337-93-37; ТРЮЛ-АВТО, тел. (062) 334-99-99; ФОРТУНА-ЛТД, тел. (062) 348-83-48; ЗАПОРІЖЖЯ:

АВТОМОБІЛЬНИЙ ДІМ СОЛЛІ-ПЛЮС, тел. (061) 213-74-00; ЛЬВІВ: АЛЕКС Со, тел. (032) 232-35-17; МУКАЧЕВЕ: ФОРВАРД АВТОЦЕНТР,

тел. (0313) 3-14-00; ОДЕСА: АВТОМОБІЛЬНИЙ ДІМ, тел. (048) 714-52-01; ДЖЕРМАН-АВТОЦЕНТР, тел. (048) 784-99-79; ПОЛТАВА:

АВТОДІМ ПОЛТАВА, тел. (052) 46-91-44; СІМФЕРОПОЛЬ: КРИМ-АВТОХОЛДИНГ, тел. (0502) 24-84-00; ХАРКІВ: АВТОДОМ ХАРКІВ,

тел. (057) 205-20-25; АВТОМОБІЛЬНИЙ ДІМ СОЛЛІ-ПЛЮС, тел. (057) 268-22-12; ХАЛЬЧИННИЦЬКИЙ: ПРЕСТИК-АВТО, тел. (032) 70-22-00

КОНКРАНТНІ ПАРТНЕРИ:
ЖИТОМИР: ОПАД, тел. (0412) 41-39-79; ЗАПОРІЖЖЯ: ІНТЕРЕКС, тел. (061) 222-84-22; ІВАНО-ФРАНКІВСЬК: АЛЕКС-ІФ, тел. (0342) 78-80-80; КІРОВОГРАД: АТЛАНТИК,

тел. (052) 232-07-77; КРЕМЕНІЧНУК: МІР, тел. (0536) 7-89-94; ЛУГАНСК: АВТОПРЕМІУМ, тел. (0642) 93-52-87; МИКОЛАЇВ: АВТОГРАНД МИКОЛАЇВ, тел. (0512) 67-46-88;

СУМY: СОЛЛІ-ПЛЮС, тел. (0542) 62-92-08; ТЕРНОПІЛЬ: ДЖЕРМАН АВТО-ТЕРНОПІЛЬ, тел. (0352) 53-89-87; ХЕРСОН: ІГ-АВТО, тел. (0552) 44-24-44; ЧЕРКАСI: МАХАР-АВТО,

тел. (047) 265-36-78; ЧЕРНІГІВ: КАРПАТИ АВТОЦЕНТР, тел. (0372) 54-38-88

Das Auto.

Дні німецького авто
у салонах дилерів!

Виграй
авто на рік!

Акція триває в салонах дилерів
з 1.04 до 31.05 2009 року.

Детальніша інформація
на сайті volkswagen.ua

Галицька афера

Львів заради чемпіонату ризикне майном громади

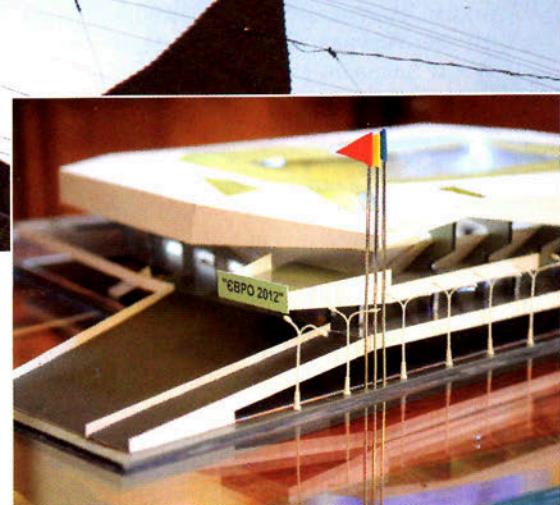
АВТОР: Роман Шостак, Львів

«**Т**ут буде ложа для журналістів?» — запитую в керівника львівської філії компанії «Азовінтекс» Ігоря Семенова під час екскурсії котлованим майбутнього стадіону. Після ствердного кивка кидаю у щебінь металеву грияню — на фарт. Причептність до історичних подій для кожного має свою ціну. На спорудження нового стадіону в Львові таких гриєнь потрібно 670 млн. Кожен львів'янин хоч-не-хоч, а вкine в нього у середньому по 1 тис. грн. Бо міські депутати на чолі з мером Андрієм Садовим вирішили: стадіон — головний об'єкт фінансової головоломки Євро-2012 у Львові — постане коштом міського бюджету. Ось я й поділив 670 млн грн на 670 тис. мешканців міста.

НЬЮ-ВАСЮКИ ПО-ЛЬВІВСЬКОМУ

Згідно із джентльменською угодою місцевої влади з генпідрядчиком міропольське ВАТ «Азовінтекс» зможе кредитувати до 30% вартості всіх робіт на стадіоні. Щедрість будівельної компанії, паритетними власниками якої є відомі бізнесмени, брати Олександр і Сергій Тарути, майже позбавлена ризику, адже у Львові на крайній випадок завжди знайдеться комунальне майно, зокрема й дорога міська земля, щоб підвести риску в час нагальної розплати.

Майже аналогічні гарантії міськрада формально готова надати і найзаможнішому львів'янинові, почесному президентові ФК «Карпати» Петрові Димінському. Після того як бізнесмену не вдалося переконати ні

ЛЬВІВ'ЯНИ У ПІДВІШЕНОМУ СТАНІ.
Стадіон існує тільки в проекті

міського голову, ні депутатський корпус реконструювати під Євро-2012 у Львові стадіон «Україна», який орендується у міста «Карпати», екс-нардеп погодився укласти тристоронній меморандум про «бартер» щодо спорудження, а відтак й експлуатації нового стадіону.

Щоправда, урядовий куратор підготовки до Євро-2012 віце-прем'єр-міністр Іван Васюнік, відповідаючи на запитання **Тижня**, наголосив, що стадіон будуватимуть коштом бюджету міста: «Депутати міської ради гарантували надання необхідної суми, що становить 637,5 млн грн, упродовж трьох наступних років. За оцінками експертів, цих коштів має вистачити».

«Спорудження нового стадіону замість реконструкції дючого —

ФОТО: РНЛ

груба помилка, якщо не сказати афера, — переконує Олег Мацех, координатор ГО «Громадський форум». — Коштів на такий проект у бюджеті міста немає. Тож міське майно стане ласим шматком для різних маніпуляцій із ним. Міська рада також готується ухвалити план побудови довкола стадіону нового мікрорайону з адміністративними, виставковими, готельними і житловими спорудами на 80 га. Насправді це будуть останні бендерівські Нью-Васюки».

З ПРИЦІЛОМ НА БЮДЖЕТ

«Загалом із державного бюджету передбачено майже 2 млрд грн на підготовку інфраструктурних об'єктів Львова та області до Євро-2012, — каже Іван Васюнік. — І ця цифра може зрости. Адже лише витрати на реконструкцію аеродому збільшено в два з половиною рази порівняно із запланованими Державною цільовою програмою. За розпорядженням Кабінету Міністрів на це тепер буде скеровано 978 млн грн».

За словами віце-прем'єра, згідно з графіком розпочалася реконструкція злітно-посадкової смуги. Влітку

стартує будівництво нового терміналу. «На спорудження та реконструкцію комунальних автошляхів передбачено 1,11 млрд грн, з яких 50% — внесок держави, — стверджує Васюнік. — Це необхідний мінімум, бо для кардинального поліпшення якості цих автодоріг потрібно в десятки разів більше. Щодо готелів, то їх будівництво, реконструкція і підвищення категорії здійснюються коштом приватних інвесторів».

На прохання **Тижня** оцінити за п'ятибальною шкалою нинішню готовність об'єктів у Львові директор департаменту Євро-2012 Львівської міської ради Олег Зasadний відповів оптимістично. Готельне господарство, заклади громадського харчування, залізничний вокзал і стадіон отримали п'ятірки, аеропорт — четвірку, а шляхове господарство — трійку-четвірку.

«З усіх міст України Львів туристично найпривабливіший, тому я впевнений, що він прийматиме Євро-2012, — підсумовує Олег Зasadний. — У Львові УЄФА заробить найбільше».

Водночас Ігор Марков, директор Лабораторії соціальних досліджень

Центрю підтримки приватної ініціативи, стверджує: підготовка до Євро-2012 в Україні обмежується косметичним ремонтом, в основі якого лежать непрозорі схеми розподілу проектів і коштів на основі персональних зв'язків та домовленостей як на центральному, так і на місцевому рівнях. Це, на його думку, не лише створює сприятливий ґрунт для корупції, а й унеможлилює існування ефективної організаційної структури на всіх рівнях. Євро-2012 розглядається як камутна вода, у якій можна хапати. «За прогнозами фінансування підготовки до Євро-2012, обсяг коштів з державного бюджету загалом має становити 16,9% (21,9 млрд грн), з місцевих бюджетів — 9,6% (12,4 млрд грн), а решту — 73,5% — повинні вкладати інвестори, — розповідає Марков. — Ці пропорції порушуються не на користь бюджетів. Львів тут чемпіон. Ніде не додумалися споруджувати новий стадіон коштом громади».

Але на Галичині переконані, що УЄФА, попри негаразди з підготовкою до чемпіонату, таки обере з усіх українських претендентів на Євро-2012 місто Лева — найближче географічно і ментально до Європи. **π**

www.liga.net

ЛІГА БІЗНЕСІНФОРМ

І Н Ф О Р М А Ц І Й Н Е А Г Е Н Т С Т В О

Конвертація у Євро

Харків націлився на місце Львова

АВТОР: Філіпп Дикань, агенція «МедіаПорт», Харків

По периметру харківського стадіону «Металіст» ззовні висить плакати, на яких написано: «Євро. Харків. Металіст» – так, нібто Харків уже беззаперечно потрапляє до списку основних міст, де проходитимуть матчі фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року. Мало хто з місцевих мешканців сумнівається, що саме так і буде. Особливо після того, як у Львова виникли критичні проблеми зі стадіоном: якщо галичанам не дозволять приймати матчи Євро-2012, це право, найімовірніше, віддасть Харкову.

Свого часу Харків запізнився потрапити до списку українських міст – основних претендентів на Євро-2012. За офіційною версією, попередній мер Володимир Шумілкін не наважився дати гарантії виконання місцевою владою всіх вимог УЄФА. Тепер резервному місту доводиться надолужувати й буквально виборювати місце під «евросонцем», що коштуватиме Харкову понад 7 млрд грн.

СПОРТИВНО-РИНКОВІ ВІДНОСИНИ

Перше, з чого харківські посадовці починають звіти про підготовку до Євро-2012, – реконструкція стадіону «Ме-

фото: ГОРЧАКІВ

«Понти» чорноморської Пальміри

Прості одесити не надто хочуть Євро-2012

АВТОР: Світлана Лехтман, Одеса

Одеські вболівальники опинилися за гратаами – тепер на головний стадіон міста вони дивляться крізь огорожу. І хоча матчів на ньому не проводять, шоу триває: з десяток кранів ганяють по полю ковші з землею та будівельним сміттям, а спецмашини забивають у ґрунт пали.

1 квітня, у День дурня, представники стадіону «Чорноморець» разом із одеськими чиновниками рушили до Києва переконувати делегацію УЄФА: реконструювати міську фут-

больну арену встигнуть вчасно. В стадіоні уже вклади 63 млн грн, забили понад 1,2 тис. паль, почали зводити південну трибуну. Планують укласисти в €100 млн. Після зустрічі з євро-чиновниками офіційний інтернет-сайт міста повідомив: «Керівник групи експертів Марк Тіммер був вражений високим рівнем документації». Програма підготовки Одеси до Євро чималенка. До неї включили ремонт і будівництво комунальних доріг, готелів, реконструкцію аеропорту. Під програму збираються залучити близько \$1 млрд.

До 2012 року в Одесі планують збудувати 11 готелів, ще кілька відремонтувати та реставрувати. Будівництво готелів у береговій зоні викликає роздратування в одеситів, що періодично видається в акції протесту. Натомість заступник директора Департаменту з підготовки до проведення в Одесі Євро-2012 Марат Якупов запевняє: водночас із будівництвом готелів розі'ють нові парки, зміцнюють схили, і доступ до моря для простих смертних залишиться вільним. Та чиновникові мають вірити, оскільки берег Одеси

таліст». Без нього футболу в Харкові не буде навіть за стовідсоткової готовності всіх інших складових. Оновлений стадіон обіцяють здати вже у грудні 2009-го – на півроку раніше, ніж вимагає УЄФА. А згодом по руч (там, де зараз великий продовольчий ринок, два заводи, багатоповерхівки та залишки приватного сектора) постане «Металіст-Сіті», з більшом в очах запевняють відповідальні за підготовку до чемпіонату.

Донедавна міська влада, де тон зає Партія регіонів, і власник ринку – компанія «Концерн АВЕК і К°» (належить депутатові-біотівцю Олександрові Фельдману) нікак не могли порозумітися щодо торжища: кому і як його реконструювати. Відносини між мерією та Фельдманом були, м'яко кажучи, напруженими. Але наприкінці минулого року обидві сторони таки знайшли спільну мову: компанія «блосерцевого» депутата поступається частиною землі на користь міста, а на місці ринку з'явиться сучасний торговельний центр.

Планується, що стадіон «Металіст» буде третім в Україні за кількістю місць (40 784) і коштуватиме бюджету області, міста та інвесторові понад 500 млн грн. Третину грошей уже витрачено, роботи ведуться з випередженням графіка, звітують чиновники. Інвестує гроші в реконструкцію «Металіста» власник і почесний президент

одніменного футбольного клубу Олександр Ярославський, якого харківський губернатор Арсен Аваков представив інспекторам УЄФА як «потужного інвестора та патріота Харкова». Ярославський зі своєю компанією DCH є стратегічним інвестором, він же інвестує в реконструкцію Харківського аеропорту, який взяв в оренду на 49 років. Понад те, самостійно, без бюджетних коштів, буде Дитячу академію футболу та навчально-тренувальну базу ФК «Металіст». Їх планують відкрити вже цього року. Сам Ярославський стверджує, що вже вклад у стадіон «Металіст»

Спорудити у місті ще п'ять готелів неможливо

200 млн грн. При цьому уточнив, що загалом на реконструкцію спортивного комплексу планується витратити 400 млн грн.

А ось оновлений аеропорт запрацює в найкращому разі лише перед самим початком Євро-2012. Після модернізації він зможе приймати «Боїнги». Злітно-посадкову смугу держава залишила за собою, але коштів на її реконструкцію (понад 150 млн грн тільки на цей рік) досі не виділила. Не квапиться і державний інститут «Укравіпроект» із розробкою проектної документації аеродрому – її мали закінчити в березні 2009 року.

ОХ, ДОРОГИ І ГОТЕЛІ...

Якщо ви ніколи не були у Харкові, то навіть не уявляєте, які тут дороги. Саме вони є головною проблемою міста у підготовці до Євро-2012. Ніхто й не розраховує відремонтувати їх усі, головне – встигнути за латати ті, що ведуть із місць прибування та проживання гостей – аеропорту, вокзалу, готелів та лікарень – до стадіону. І сподіватися, що нікого з європейських фанів не занесе на периферію.

Ахіллесова п'ята Харкова – готелі. За стандартами УЄФА, які, до речі, у зв'язку з кризою були пом'якшені, Харків має приймати учасників і гостей чемпіонату в шести п'ятизіркових готелях та

32-х чотирьохзіркових. Зараз у Харкові чотири готелі з чотирма зірками ї жодного з п'ятьма, один лише будеться. Фахівці кажуть, що спорудити у місті ще п'ять готелів найвищого рівня неможливо. Щоправда, місцева влада передбачила запасний варіант: є домовленість Харкова з Чугуєвом та Полтавою щодо розміщення вболівальників.

Утім, **«Тиждень»** має стійке відчуття, що Харків таки переконає не тільки себе щодо можливості приймати Євро-2012, а й найвищих посадовців країни та УЄФА. ■

під приводом зміцнення хаотично забудовують, і пройти по піску від пляжу «Золотий берег» до Аркадії вже неможливо.

Тим часом підтримати сухідільні готелі обіцяють із моря – на час проведення фіналу футбольної першості Європи прибудуть три п'ятизіркові плавучі готелі. Чи не головною перевагою розміщення фанів на воді начальник Одеського морвокзалу Микола Маковецький називає близькість стадіону – доправити вболівальників до арени можна буде за сім хвилин.

Професор Філіпп Бові, експерт УЄФА з транспорту, вважає: велика кількість готелів збільшує шанси «резервної» Одеси вибороти право проводити матчі Євро-2012. Однак істотною перепоною є реконструкція аеропорту.

Раніше міністр транспорту і зв'язку Йосип Вінський гарантував

фінансування ремонту одеських доріг лише за умови передачі злітної смуги аеропорту «Одеса» з комунальної власності у державну. Мер Едуард Гурвіц від пропозиції відмовився, місто організувало конкурс на модернізацію летовища, в якому перемогла фірма російського походження «Гепард плюс». Вона обіцяє, що скоро «Одеса» зможе приймати аеробуси.

Безгуздою витратою коштів міської громади називає подібну реконструкцію економіст Володимир Максимович. «За кілька років аеропорт закриють, – переконаний він. – Провідні авіакомпанії світу просто відмовляться саджати свої лайнери в центрі міста. Одесі потрібен новий аеропорт!»

Попри критику, міські чиновники не втрачають оптимізму. Його додають наміри Кабінету міністрів виділити Одесі 50 млн грн на ремонт

комунальних доріг. Водночас Марат Якупов скаржиться, що «Київ, маючи програму підготовки (*Одеси – Рег.*) до Євро, її не фінансує. Більше того, столичні чиновники ускладнюють підготовку міста до фіналу європейської першості «потоком палерів термінових і не дуже потрібних». Утім чиновник переконаний, що шанси «пальміри» на проведення матчів Євро-2012 вельми великі. «Одеса готова не гірше, а в багатьох аспектах краще, ніж більшість українських міст-претендентів, зокрема Крим», – заявляє Якупов.

Та не всі одесити в захваті від планів батьків міста. Рік тому під час опитування агенції «Одесаінформ» 37,9% одеситів сказали, що Євро-2012 сприймають як годівницю для чиновників, 19,35% – як можливість покращити інфраструктуру міста, а решта назвали претензії Одеси понтами й головним болем. ■

ПОГЛЯД

Пролітаючи над Євро

ЧЄ-2012 – це майдан 2004 року, тільки футбольний. Сподівань було море, а результат – кіт наплакав

АВТОР: Ігор Мірошніченко, спортивний журналіст

Євро-2012, кинутий із барського плеча УЄФА Україні та Польщі, здавалося, на довго об'єднав не тільки давніх історичних антагоністів поляків і українців, а й українську націю всередині країни. Покажово, що аргументів проти не знайшли навіть політики.

Євро-2012 вішував Україні революційний інфраструктурний прорив, створення тисяч робочих місць і туристичні перспективи.

Але наразі виконали лише завданнямінімум. Євро-2012 в Україні не заберуть. Під час кожного візиту президента УЄФА Мішеля Платіні так щедро і тепло приймали, що у француза совісті просто не вистачить відмовити нам у Євро. Зрештою, він рятує репутацію не тільки нам, а й собі. Скасувати власне революційне рішення про просування великого футболу на Схід – наступити на горло власній пісні. Він надто впертий і амбітний, щоб не піти ва-банк і не зірвати зі стійкою репутацією новатора головний куш у вигляді електоральної прихильності членів виконкому УЄФА на чергових виборах президента асоціації.

З максимально можливих дивідендів зосереджуємося лише на бажанні отримати від Євро-2012 бодай щось. Два останні роки українські політики досочу вправлялися у перетягуванні єврофутбольної ковдри на себе, створювали різні центри прийняття рішень і контролю за їх виконанням. Тепер відповідальних за те, що не зроблено, не знайти. Навіть агенцію з питань підготовки до Євро-2012 з пафосним статусом національної, але з повноваженнями і структурою, подібною

до класичної kontори «Роги та ратиці», нині ліквідовано. Автогонщик Євген Червоненко не винен. Перед УЄФА за все відповідатиме автор ідеї Євро-2012 в Україні, очільник Федерації футболу України Григорій Суркіс. Перед українцями за невіправдані сподівання відповідальних традиційно не буде.

Євро-2012, що два роки тому об'єднав українців, поволі став яблуком розбрата. Міст-претендентів на проведення матчів Євро-2012 з української та польської сторони аж 12 – по шість від кожної. На фініші залишається вісім. І якщо Варшава і Київ на правах столиць поміж обраних опиняються гарантовано, то інші за євро-футбол мали... воювати. В суперечці за шанс бути найкращими українські міста не гребували брудними технологіями. В епіцентрі скандалу здебільшого потрапляє Львів, якому бракує свого сильного зацікавленого олігарха, але вистачає нечистих на руку можновладців. Мера міста Лева відверто звинувачували у саботажі підготовки до Євро, щоб це право дісталося Харкову. Хоча, окрім грошей Ярославського, щедро вкладених у піар Слобожанської столиці та стадіону, який він зводить передусім для власної команди, аргументів на користь Харкова недостатньо. Львів із браком інфраструктури і млявістю міських мужів усе ж є найбільш європейським містом нашої країни, яке максимально зацікавить туристів, до того ж це зв'язана ланка між Україною та Польщею.

Як виявилося, підготовка до Євро-2012 дає шанс стати кращими не всім, а лише декому. Ловити рибку в каламутній воді

особливо легко за відсутності єдиного центру прийняття рішень. Наприклад, існтотні підвальні для корупції було закладено під час визначення генпідрядчика реконструкції НСК «Олімпійський». Без належного проведення тендера, який уже не встигали підготувати, реконструювати головну арену до Євро заходився Київміськбуд. Причому кошторис, навіть з урахуванням економічної кризи, здешевлення робочої сили та будматеріалів, мають на рівні «Донбас Арені», зведеної з нуля у розпал будівельного бума.

Уже сьогодні можна осоромити європейторів – чемпіонат Європи не позбавить

українців візових проблем. Як пересувати

ться українські та польські громадяні у

межах простору Євро-2012, ще невідомо,

але на скасування віз розраховувати не випадає. Україна швидше відновить візовий режим зі Старим світом (такі законопроекти вже гуляють у Верховній Раді), ніж Європа скасує візи для нас.

Ми не отримаємо платних автобанів. Громадський транспорт залишиться на звично совковому рівні. Робочі місця будуть, але не всім і не з європейськими зарплатами. Чотири- і п'ятизіркові готелі після Євро-2012 не подешевшають і не стануть доступними середньому класу українців так само, як вони доступні їм у Європі, – в Україні просто немає такої кількості олігархів, щоб орендувати нормери від \$1000 на добу.

Зате гарантовано отримаємо якісний футбол і участь у цьому святі національної збірної України. За нинішнього рівня гри команди Михайличенка це, погодьтесь, не так уже й мало.

* Кількість місць обмежена.
Ціна вказана в один бік.
Збори та податки аеропортів
не враховані. Дивіться інші
правила та обмеження.

WWW.FLYUIA.COM

Київ – Лондон

Економ - клас від

85\$* 360\$*

Бізнес - клас від

Безкоштовно:
- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Он-лайн бронювання
- можливість вибору
місця у салоні

8044 581 50 50 566 МТС, КІЇВСТАР,
LIFE), BEELINE

МЛ "Державний підприємство" Аеропорт ДБЛ АУ № 7705999 від 18.12.2006 / ЗАГ "Джетстар" Аеропорт ДБЛ № 0549501 від 22.03.2006
ДБЛ "Джетстар" Аеропорт ДБЛ № 2227733 від 17.11.2003 / ЗАГ "Державне підприємство" Аеропорт ДБЛ № 1255914 від 18.01.2006
Приймач АУ № 0424000 від 06.07.2007

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримка
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" – від розрахунків
до запуску в експлуатацію

на фото операторами ТОВ "Преском" (С. Шайкін, В. Водарік, А. Цирков, Д. Балогов, А. Осьмаков, С. Ільїн)

Преском® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

Польська екзотика

У сусідів – українські біди: дороги й корупціонери

АВТОР: Петро Андрющенко. Польща

Протягом кількох років, прагнучи приєднатися до європейських структур, Польща боролася з образом відсталої країни, який західні ЗМІ асоціювали з возом, за пряженим кіньми. Євро-2012 – це шанс показати тисячам уболівальників, які прийдуть до Польщі, сучасну модернізовану країну. Це немовірна можливість безкоштовного масштабного піару. На жаль, усе свідчить про те, що шансом скористаються неповною мірою.

ДОРОГИ В НІКУДИ

На стадіони, вочевидь, потрібно якось добиратися. Польська сторона виходить із позиції, враховуючи досвід попередніх організаторів, що значна частина вболівальників потрапить до Польщі авіасолученням, натомість у самій країні фанати скористаються наземним транспор-

том. І вони, схоже, стовідсотково відчувають на собі дорожні «принади» Польщі.

Польський уряд, незважаючи на гучні обіцянки та критику своїх по-передників, має виразні проблеми з реалізацією програми побудови автомагістралей та експрес-шляхів. Попри те, що грошей вистачає (завдяки європейським фондам), не бракує робочої сили (длякувати кризи), існує спрощена дозвільна система, до 2012 року введуть в експлуатацію тільки близько 1,5 тис. км нових автомагістралей та швидкісних доріг. Інакше кажучи, лише половину від запланованого три роки тому.

Експерти звертають увагу на армію бюрократів, які помітно гальмуєть виконання плану в різних інституціях як на державному рівні, так і на місцевому. До того ж, унаслідок активності локальних спільнот ледь не кожний проект опротес-

товується, якщо не під приводом охорони довкілля, то з огляду на віддалення автомагістралі від окремої місцевості. Типова кур'йозна ситуація: мешканці одного міста поділилися на два табори. Одні хочуть, щоб окружна дорога пролягла на північ від міста, а інші – на півден. Усе це призводить до того, що немає впевненості, чи вдастся взагалі фанатам дойхати автомагістраллю від німецького кордону до Варшави. Шанси завершити цю трасу до 2012 року становлять 50% на 50%. Схожа ситуація з відрізком від Кракова до кордону з Україною.

Із залізничними коліями простіше. Польська державна залізниця (Polskie Koleje Państwowe) вихвальюється, що торік використала 100% коштів, виділених із європейських фондів, та виконала 90% запланованих робіт. Протягом останніх двох років модернізували 1271

2012, створеної Польською федерацією футболу, ПФФ (Polski Związek Piłki Nożnej).

Як підkreślують експерти, ця спілка створена людьми, які очолюють федерацію. Зокрема, президентом Євро 2012 став очільник ПФФ Гжегож Лято (Grzegorz Lato). Критики зауважують, що, за всієї поваги до Лята, йому бракує менеджерського досвіду. Зрештою, його бракує й іншим функціонерам із новоствореної спілки. Недоброзичливі стверджують, що Євро 2012 створено з однією метою — «зрубати» грошенят.

Тривалий час ПФФ має негативну репутацію в Польщі, її постійно критикують. Вона загрузла в корупційних скандалах, пов'язаних із продажем матчів. У країні через регулярні арешти суддів уже бракує арбітрів, аби проводити футбольні поєдинки.

Водночас помітно, що Польська федерація футболу не встигає за духом часу. Звичайно, на початковому етапі боротьби за чемпіонат та одразу після отримання права на Євро-2012 діячі з ПФФ у взаємодії з українськими партнерами зуміли проштовхнути різного роду рішення та проекти. Наразі гарних контактів (особливо на неформальному рівні) вже бракує, потрібні професіонали зі знанням іноземних мов.

МАЛЕНЬКІ СПРАВИ, ВЕЛИКІ ПРОБЛЕМИ

Негараздів значно більше, вони тонуть у морі грандіозних проектів, пов'язаних із будівництвом стадіонів та інфраструктури, однак приховують у собі чимало серйозних проблем. Так відбувається, наприклад, із європейським телефонним номером допомоги «112». Він діє у Польщі вже чотири роки й нібито об'єднує всі служби допомоги. Проте самі медичні рятувальники радять: якщо хочеш швидко з'єднатися з ними, дзвони на старий номер «997». Телефонуючи на «112», не маєш гарантії, що тебе з'єднають саме з найближчим пунктом медичної допомоги, а не з пожежниками.

Реформована система рятувальних служб, на думку її ідеологів, на час чемпіонату буде точно працювати в тих воєводствах, де відбудуться матчі, а в решті — до кінця 2012 року. Що, однак, станеться,

коли допомога знадобиться вболівальникам, які проїжджатимуть через інші воєводства?

До проблем загальнопольського характеру додаються регіональні. Наприклад, регіон Помор'я, де передбачають провести матчі Євро-2012 (у Гданську), має значні проблеми з постачанням необхідної кількості електроенергії. Тут виробляють лише третину потрібної електрики, а решта надходить із інших воєводств, що у випадку форс-мажору загрожує енергетичним «blockout» — істотним падінням напруги в мережі та зникненням струму.

Загалом у зростанні невизначностей є певна частка провини УЄФА, яка від початку погодилася створити в кожній країні список міст, де проводитимуть матчі, за принципом чотири міста в основі та два в резерві. Пізніше від такого підходу відмовились, і наразі в Польщі на рівних умовах конкурують між собою шість міст, що разом зі здоровою конкуренцією несе менш приемну атмосферу, а в лобіювання втягнені політики, так чи інакше пов'язані з конкретним регіоном.

МОЛИТВА ЗАМІСТЬ ПИВА

Якщо вже вболівальники доїдуть на матчі, їх спіткає несподіванка, для багатьох, поза сумівом, не дуже приемна. На польських стадіонах під час Євро-2012 вони не матимуть можливості випити пива. Спочатку уряд планував, що, за прикладом інших європейських країн, дозволить продавати слабоалкогольні напої (до 4,5%). Однак у підсумку піддався на тискові опозиції, внаслідок чого в березні Сейм проголосував за відповідну поправку, яка забороняє реалізацію пінного напою на аренах. Це створює проблеми для організаторів та футбольних клубів, які розраховували, що завдяки пиву буде легше знайти спонсорів.

Замість пива фанатам запропонують Слово Боже. Саме з цією метою створено пасторську групу в справах Євро-2012. Вона покликана розбудовувати християнські засади серед уболівальників та подбати про духовні запити фанів із різних країн. Треба сподіватися, що гості чемпіонату сприймуть решту проблем як екзотичний місцевий колорит, натомість будуть вражені слов'янською гостинністю та фантазією. ■

км залізничного полотна. Однак не варто обманюватись: фанатів із Європи навряд чи вразить швидкість польських потягів, натомість справжній шок вони ризикують отримати, коли прибудуть на місце. Представники УЄФА, відвідавши залізничні вокзали у Варшаві та Познані, не змогли приховати негативних емоцій від побаченого. На жаль, шанси на кардинальні зміни дуже малі, й, швидше за все, залізничні вокзали користуватимуться у фанів особливою популярністю як одні з найбільш екзотичних згадок про Євро-2012 у Польщі.

ПРИСМАК КОРУПЦІЇ

УЄФА хвалила Польщу за її організаційні досягнення. Справді, спілка PL 2012 успішно керує підготовкою до чемпіонату. Однак останнім часом у неї з'явився своєрідний конкурент в особі нової спілки EURO

Яма-2012

Гості Євро-2012 можуть провалитися під землю. Грошей вистачить лише на латання дір

АВТОР: Данило Білик

Вітчизняні дороги завжди «з'їдали» багато бюджетних грошей і славилися своїм травмуючим ефектом для транспортних засобів. Надія нарешті отримати хороші шляхи з'явилася два роки тому, коли заявка України і Польщі перемогла в конкурсі УЄФА на проведення фінальної частини європейської футбольної першості. Державна цільова програма підготовки до Євро-2012 декларує, що «від кордону будь-якої сусідньої країни до будь-якого міста проведення футбольних матчів має бути забезпечена можливість проїзду дорогою державного значення з транспортно-експлуатаційним станом європейського рівня». Проте сьогодні чиновники кажуть, що ремонт і будівництво українських доріг не є основною вимогою УЄФА. А це може означати, що європейські дороги в Україні до 2012 року так і не з'являться.

ДОРОЖНЯ КАРТА

Загальна вартість пропонованих областями дорожніх робіт до Євро-2012 сягала 120 млрд грн. Але до плану зарахували лише третину заяленого. Тож у планах, які **Тижню** окреслили в Украївтодорі, не було нічого аж надто грандіозного: побудувати 300 км нових доріг, реконструювати 263 км наявних і провести капітальний ремонт 4024 км автошляхів. На все про все потрібно 42,7 млрд грн, з яких 63% становлять кредити. Їх Украївтодор отримував від Світового банку, Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку, американського банку Morgan Stanley. Та внаслідок кризи велику частину позиченого на дороги держава змушеня була повернути досліково.

Тому дорожні плани підготовки до Євро-2012 було зірвано. Лише за-

минулий рік у межах підготовки до чемпіонату планувалося відремонтувати 1400 км доріг. Голова Украївтодору Вадим Гуржос нещодавно заявив, що у зв'язку з достроковим поверненням кредитних коштів не вдалося виконати навіть 50% запланованих робіт. Та зараз пан Гуржос випромінює оптимізм, каже, що «проблеми позаду», й пророкує «шалений обсяг» робіт на цей рік.

Отже, цього року заплановано залучити загалом близько 11 млрд грн з небюджетних джерел. «575 млн грн – від ЄБРР, 400 млн грн – від міжнародних фінансових структур, близько \$1 млрд – від іноземних комерційних банків і ще трохи від українських», – каже Гуржос. І запевняє: торішній провал не повториться. За участі прем'єра Юлії Тимошенко 21 квітня підписано угоду з Міжнародним банком реконструкції та розвитку на надання позики у 3,2 млрд грн. Гроші спрямують на реконструкцію 130 км траси Київ – Харків і, як зауважила Тимошенко, «на ремонт доріг із найбільшою концентрацією ДТП».

Кабмін також виділив 500 млн грн на будівництво та реконструкцію об'їзних доріг навколо Одеси, Дніпропетровська, Донецька і Києва. Проте ця сума виглядає мізерною з

Через поганий стан дорожнього покриття, за статистикою Державтоінспекції, стається 15–20% ДТП

огляду на великі обсяги запланованих робіт. До того ж, за словами пана Гуржоса, продовження столичної окружної ще на стадії проектування. А отже, поки справа дійде власнє будівництва, може зрости вартість робіт, що потребуватиме або залучення нових коштів, або зниження якості покриття.

На жаль, жоден масштабний автодорожній проект в Україні не було

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕКІЛЬОВ

доведено до кінця. Чого лише варта історія з першим в Україні автобаном Київ – Одеса.

З ЛАТКИ НА ЛАТКУ

Ця весна принесла небуваний врожай ям і вибоїн – ними уражено близько 80% шляхів державного і місцевого значення. Вадим Гуржос звинуває в цьому погоду, мовляв, надто часто цієї зими температура повітря перетинала нульову позначку – то вгору, то вниз. А голова автодорівської компанії «Автомобільні дороги України» Валерій Вощевський скаржиться на брак коштів: «Кожен

кілометр дороги потрібно ремонтувати раз на п'ять років. Це 30 тис. км на рік. Для цього щороку потрібно як мінімум 16 млрд грн. Ми ремонтуємо не більш ніж 3 тис. км».

Тижню в Украївтодорі повідомили, що отримують на поточний ремонт шляхів місцевого значення 3 тис. грн на 1 км за норми 7,7 тис. грн, державного значення – 6,2 тис. проти 25,9 тис. грн.

ДОРОГА ПІД ШУБОЮ. Цього року замість того, щоб провести капітальний ремонт доріг, їх вкриють ще кількома шарами асфальтобетону.

Цікаво, що в держбюджеті-2009 на поточні ремонтні роботи саме 16 млрд грн і передбачено. До 1 травня автодорівці обіцяють полатати всі дороги державного значення, до 1 червня — місцевого.

Ось тільки такі латки — захід україн неефективний. Уже за лічені місяці на їхньому місці оголяються старі вибоїни. Особливо там, де асфальт зі смолою заливають прямо в калюжі. Через такий діряво-латаний стан дорожнього покриття, за статистикою Державтоінспекції, стається 15—20% ДТП. І це лише офіційні, тобто занижені, цифри.

УСІ ДОРОГИ ВЕДУТЬ В АЕРОПОРТ

«Євро-2012 не та подія, що ладна зробити з України територію сучасних «хайвеїв», — переконаний один із очільників Громадського комітету контролю за підготовкою до проведення Євро-2012 Андрій Капустін. Крім того, на його думку, гості чемпіонату навряд чи масово пересуватимуться автошляхами. «Вони до-

цього не звикли, відстані надто великі, тому основним видом транспорту для них стане літак», — передканий Капустін. Орієнтація на «окрилених» гостей чітко простежується й у звітах Укравтодору. Великі суми бюджетних грошей буде виділено окремо на капітальний ремонт під'їзних доріг до летовищ. Приміром, для одного лише івано-франківського аеропорту, який плачується використовувати як запасний для відвідувачів львівських матчів, передбачено 500 млн грн, для луцького, який використовуватимуть з тією самою метою, — 290 млн грн. При цьому пан Гуржос каже, що «дороги — це не першочергове питання в підготовці до чемпіонату».

Окремою проблемою лишаються дороги в містах, якими вже точно пересуватимуться гості чемпіонату незалежно від того, прибули вони на літаку чи на власній автівці. Це питання перебуває у компетенції місцевої влади.

Якщо в Харкові, який славився на всю країну жахливими шляхами, ре-

конструкція ведеться на повну, то в Донецьку та Києві, що завжди були взірцями, щорічне латання — наразі єдине, чим влада тішить водіїв. Андрій Капустін переконаний, що з дорогами, як, власне, і з стадіонами, готелями й аеропортами, проблем не буде в тих містах, де є зацікавлений потужний інвестор. Рінат Ахметов — у Донецьку, Ігор Коломойський — у Дніпропетровську, Олександр Ярославський — у Харкові. «Там, де панує хаос, як-то: в Києві, Одесі та Львові, будуть проблеми, — впевнений Капустін. — Будівництво стадіонів, реконструкція доріг просуваються повільно».

Тим часом на місцях уже зафіксовано факти розкрадання призначених для будівництва доріг коштів. Підприємці з Волині через кілька приватних структур відміли 2,6 млн грн, що призначалися для реконструкції дороги від українсько-польського кордону до Києва в межах області. На банківські рахунки, де зберігалися кошти, накладено арешт. **П**

Чорнобильський синдром

Українці бояться наслідків аварії на ЧАЕС не дарма: лише 20% дітей-чорнобильців лікарі визнають здоровими

АВТОР: Ольга Покотило
ФОТО: Олександр Чекменев

Більшість українців і досі спилють свої важкі недуги та вразливий імунітет на наслідки аварії на Чорнобильській АЕС, яку 23 роки тому було одразу визнано катастрофою планетарного масштабу. З того часу жодна надзвичайна подія за своїм розмахом та кількістю жертв не зрівнялася з Чорнобильською трагедією.

Страхів, пов'язаних із наслідками аварії на АЕС, так багато, що ПРООН (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй) навіть пропонує відмовитися від словосполучення «жертва Чорнобиля», аби не поглиблювати депресії у ліквідаторів та переселенців. «Щорічно Інститут соціології НАН України проводить дослідження, які однозначно засвідчують, що рівень пасивності серед лю-

дей зі статусом «чорнобилець» зростає, — говорить Дзвінка Качур, менеджер із питань інформаційної політики Чорнобильської програми відродження та розвитку ПРООН. — 45% осіб, які живуть на радіаційно забруднених територіях, нічого не робитимуть, щоб вийти зі скрутного становища, а 30% постраждалих стверджують, що втратили інтерес до життя». Головна причина такого пригнічення — впевненість, що так званим чорнобильцям, та й загалом ледь не всім мешканцям країни, не вдається уникнути букета хвороб, пов'язаних із наслідками аварії на ЧАЕС. **«Тиждень»** з'ясовував, чи мають ці страхи підстави.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ СТАТУС

Постраждалими внаслідок аварії на ЧАЕС визнано понад 2,383 млн українців. Це ліквідатори, які працювали на четвертому реакторі з моменту пожежі й до спорудження саркофага, евакуйовані мешканці

зони відчуження та люди, котрі залишилися жити на забруднених територіях у Київській, Житомирській і Чернігівській областях.

Іхнім здоров'ям опікується Науковий центр радіаційної медицини (НЦРМ) та Комісія з радіаційного захисту населення. За останнє 10-річчя ними розглянуто понад 239 тисяч медичних справ чорнобильців. Основні їхні недуги — онкологічні, захворювання системи кровообігу та нервової системи, а в дітей — вроджені вади розвитку, наприклад, синдром Дауна. Медики підтвердили причиновий зв'язок із забрудненням у 73% випадків. Здоровими лікарі зараз визнають трохи більше 4% ліквідаторів і кожну п'яту дитину-чорнобильця.

Гостра променева хвороба, променеві опіки, катараракти та імунологічні порушення — це бич ліквідаторів, які працювали на реакторі з першого дня аварії. 28 ліквідаторів померли в московському шпиталі страшною смертю від променевої

ЩО ЗАЛИШИЛОСЯ ВІД ЗДОРОВ'Я*

Рік	Учасники ліквідації аварії
1987	78,2
1999	19,8
2009	4,0
Рік	Діти-чорнобильці
1987	51,7
1999	32,4
2009	20,0

*відсоток здорових представників категорій

хвороби протягом трьох місяців після трагедії. Загалом гостру променеву хворобу отримали 134 людини, чимало з них за ці 23 роки померли від наслідків опромінювання. Решта 350 тисяч ліквідаторів-українців мають хронічні захворювання — від 5 до 12 діагнозів одночасно. На початку 2008 року кількість інвалідів, вади яких пов'язані з Чорнобильською катастрофою, становила понад 106 тисяч людей. Із них більше 65 тисяч — ліквідатори наслідків аварії.

ХВОРОБ ВИСТАЧАС І БЕЗ ВИБУХУ РЕАКТОРА

Що ж стосується решти українців, то лікарі відзначають, що ситуація з захворюванням людей, які не мають офіційного статусу чорнобильців, не більш втішна, хоча й не пов'язана з радіацією.

«Онкологічних хворих в Україні стає більше, як і в усьому світі. Проте смертність від нововиявлених пухлин поступово знижується, — каже керівник відділення епідеміології раку Національного канцер-реєстру Зоя Федоренко. — Зростання захворюваності в останні роки стало більш «пологе»: ми маємо приріст без «стрибків», приблизно на 1% щороку».

Найвища онкологічна захворюваність у Донецькій, Дніпропетровській, Кіровоградській, Запорізькій, Херсонській областях. Лікарі пояснюють подібний стан речей упливом дуже поганого екологічного стану територій. «Це найбільші промислові регіони з найбільшим забрудненням довкілля. Тут найбільше хворіють на всі види раку, а не тільки на рак щитоподібної залози чи крові. Та ще й Кіровоград, але ж він розташований на покладах урану, а з Чорнобилем

це не пов'язано», — пояснює пані Федоренко.

Наше здоров'я — наша екологія та вікові зміни. Про це свідчить і узагальнена статистика Національного інституту раку. З-поміж 100 тисяч українців у віці до 40 років на рак хворіють не більше 100 осіб. Натомість на кожні 100 тисяч 80-річних співгромадян припадає в

середньому близько 2000 онкохворих. Утім, учасники Чорнобильського форуму 2005 року — провідні фахівці таких міжнародних організацій, як ВООЗ, ООН, МАГАТЕ та Світовий банк вважають, що інші форми раку, викликані впливом радіації, можуть мати тривалий прихований період. Це означає, що робити висновки про повний радіологічний вплив аварії ще рано. ■

ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НА ЗЛОЯКІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ*

*кількість випадків на 100 тис. чоловічого населення, 2006 р.

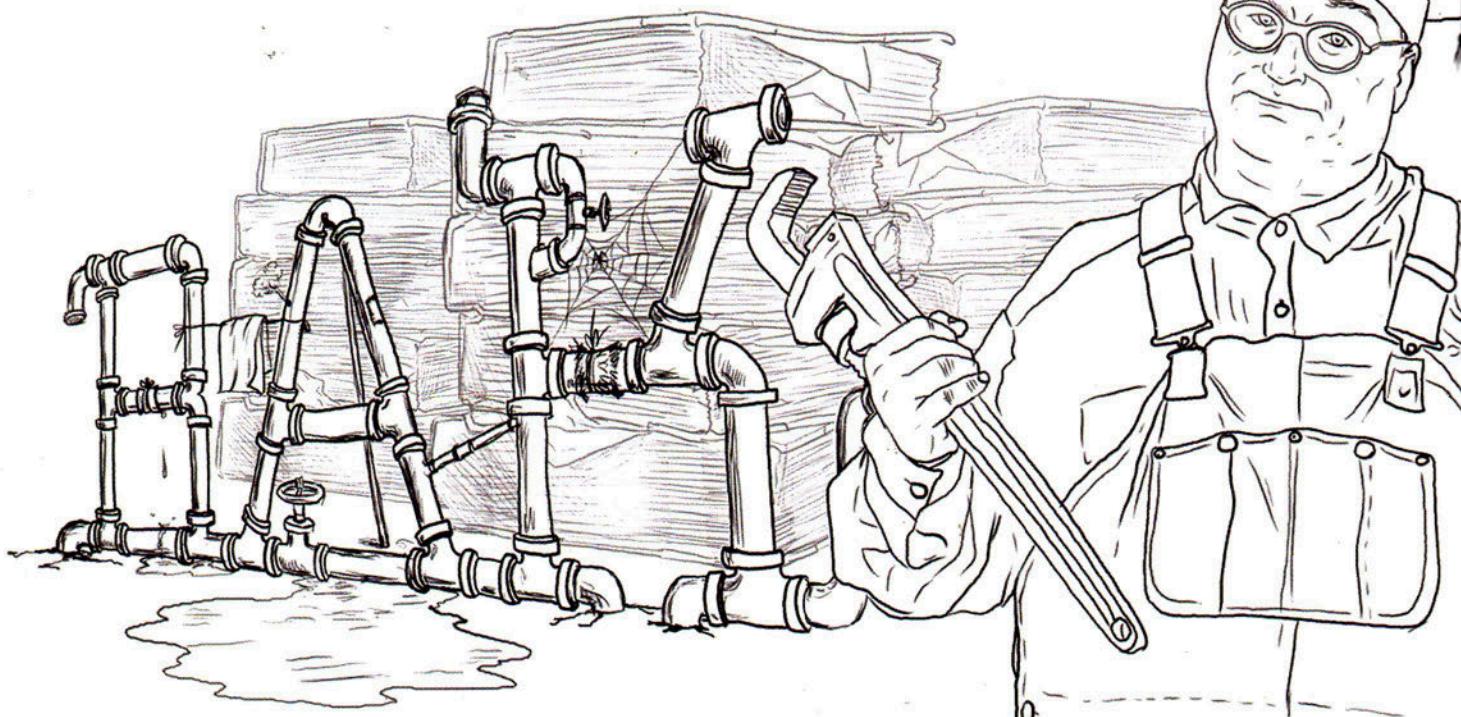
Дешеве «очищення»

Парламент і уряд обговорили можливість скоротити список населених пунктів, які мають статус забруднених. Із нього можуть вилучити 332 населені пункти на підставі спостережень за рівнем радіаційного забруднення. Офіційно зауважують, що для таких умовно очищених територій вилучення зі списку означатиме більш привабливий інвестиційний імідж. Але, в першу чергу, цей захід — банальне заощадження бюджетних коштів, адже мешканці цих населених пунктів втрачають статус чорнобильців, а отже, й пільги.

Сантехнік і ВАКуум

Символ сучасної України – прикритий тризубом герб СРСР на урядовому будинку. Радянські члени партії та комсомольці – в усіх гілках влади. Невже за таких умов, висмикуючи з контексту, можна реформувати науку та її флагмана – ВАК, дитя репресивних 1930-х?

АВТОР: Тарас Литвин

У старому антирадянському анекдоті сантехнік каже: «Систему менять нада!». Офіційний Київ вважає, що «не нада». Саме так, мабуть, слід розуміти кроки, які робить Україна. Ми приєдналися до Болонського процесу чотири роки тому. Наша країна зобов'язалася до 2010 року впровадити в систему вищої освіти цикл підготовки, що відповідає вимогам єдиного європейського освітнього простору й завершується присудженням ступеня PhD – доктора філософії.

Як це втілити в життя без передбудови всієї державної машини, ніхто не знає. У нас діє стара радян-

ська система з двома науковими ступенями: кандидат наук і доктор наук. Тоді як у більшості західних країн є лише один науковий ступінь: PhD (доктор філософії), що вважається найвищим і остаточним доказом спроможності людини займатися науковою роботою.

У більшості країн Європи наукові ступені присуджують тільки університети, без участі державних інстанцій. Захист дисертацій на здобуття ступеня PhD там відбувається без постійно діючих спеціалізованих вчених рад, як у нас. В Україні всю систему атестації науково-педагогічних кадрів, присудження вчених ступенів і звань контролює центральний державний орган – Вища атестаційна комісія (ВАК). Українські вчені мають не-

змінний склад, який затверджує ВАК на два-три роки, а західні університети під кожну дисертацію формують докторську комісію, тобто одноразову спецраду з професійних спеціалістів, здатних належно оцінити конкретну дисертаційну роботу.

Коментуючи неодноразову критику на адресу ВАК, її голова Володимир Мачулін каже: «Щоб дискусії стосовно доречності чи недоречності державного регулювання атестаційного процесу були наповнені реальним сенсом, держава має припинити здійснювати доплати за наукові ступені та вчені звання, гарантувати соціальні пільги та спеціальне пенсійне застрахування вченим. Оскільки в Україні все це зберігається, слід ви-

знати і необхідність державного контролю за витрачанням бюджетних коштів».

Може, нічого не потрібно змінювати – нехай ВАК потихеньку еволюціонує, українська наука або остаточно вмре, або раптово розквітне? З цими питаннями **Тиждень** звернувся до українських учених. Наші на Заході вільніше й критичніше висловлюються щодо ВАК, аніж учені, які живуть і працюють в Україні. Вочевидь, над місцевими висить дамоклів меч – пункт 4.12 Положення про ВАК, згідно з яким Комісія може «позбавити наукових і науково-педагогічних працівників наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, вченого звання старшого наукового співробітника».

Леонід Ахов,
кандидат біологічних наук,
PhD, Інститут біотехнології рослин,
Саскатун, Канада:

– ВАК не потрібна у принципі, всі її функції можуть виконувати університети, нічого грошики розтринькувати. У Північній Америці ніяких ВАКів немає, ступінь PhD дає університет. Але якщо хтось думає, що університет може дати ступінь недостойному кандидатові, то глибоко помилляється. В Канаді, США і Західній Європі є система постдоків **ІДИВ. словничок!**: після захисту дисертації потрібно попрацювати близько трьох років. Постдок – контрактна робота, людина на ній, як стажер, не входить до штату організації. За статистикою, лише один із трьох постдоків знаходить роботу, що є природним відбором. Окрім науки, ступінь PhD тут ніде не потрібен, а в Україні це питання престижу.

Зарплату дають, виходячи з вчених ступенів, а не за результатами наукової діяльності, головний критерій якої – рівень публікацій у міжнародних журналах. А скільки в наших вчених публікацій за межами України і кому ці вчені ще потрібні?

Вже на моїй пам'яті університет Шевченка перетворився на оазис, де ніхто особливо не напружувався, але всі пишалися тим, що вони його співробітники. Йдеться лише про соціальний статус, і ВАК разом з Академією наук України сприяють цьому.

Ситуація в українській науці – наслідок паразитичного способу життя науковців. Вони живуть заради наукової пенсії, нічого не роблять, а гроши отримують за високі звання. Якщо в тебе серйозний науковий рівень, тебе публікують серйозні наукові журнали, а не «Вісник НАН України», то і гранти, і фінансова підтримка в тебе будуть. Якщо ж усім показувати красивий папірець із печаткою ВАКу, отримаєш дулю. Наші науковці хочуть зберегти свій статус, щоб отримувати гроши за ступінь, за нікчемні дослідження і свій низький професійний рівень.

На Заході гранти дають за наукові розробки, що приносять справжній результат, реальний економічний ефект. Якщо хочеш, плати собі 45% надбавки з цього гранта. І нікого не хвилює, маєш ти ступінь доктора наук чи ні. Якщо ти зі ступенем дурень і нічого не можеш зробити, то назви себе хоч академіком, але грошики отримуватимеш за реальну роботу і реальні результати.

На жаль, зараз українська інтелігенція, як і раніше, прагне отримати довічну синекуру: відучився в університеті, здобув ступінь, а те-

Може, нічого не потрібно змінювати – нехай ВАК потихеньку еволюціонує, а українська наука або остаточно вмре, або раптово розквітне?

пер прилаштуйте мене на службу і зарплату гарантовано видавайте. В Америці отримати постійну роботу в університеті (наприклад, посаду професора) дуже важко. Звісно, і там є корупція, і там є хороші й не дуже лабораторії, це життя. Але загалом система працює ефективно.

В Україні зі здобуттям наукових ступенів і звань роблять фетиш, обряд ініціації. Всі кандидати й доктори перебувають біля корита НАН або університетів. Може, платять

СЛОВНИЧОК

Постдок (англ. post-doc від postdoctoral scholar) – тимчасова посада для науковця, який захищив дисертацію. Постдоки є в більшості країн Європи, у США, Австралії, Японії, Китаї. На цій посаді звичай працюють від півроку до п'яти років і займаються тільки дослідницькою роботою. Останнім часом на Заході з'явилися викладацькі постдоки (teaching post-docs) для охочих викладати. У Великій Британії 25% тих, хто здобуває науковий ступінь у природничих науках, стають постдоками. Постдоки становлять 85% науковців у британських університетах. У Північній Америці майже всі, хто отримує науковий ступінь у природничих науках, стають постдоками.

Президент університету Південної Кароліни каже, що «одна з причин популярності постдоків у тому, що їм можна платити менше, ніж аспірантам (за навчання плюс стипендія). Постдок працює над дослідженнями понад 80 годин на тиждень, а аспірант ще має ходити на заняття. Тому постдоки дуже привабливі».

У США в багатьох академічних галузях постдоки стали обов'язковими. Без досвіду постдока ті, хто нещодавно захищив дисертацію, не мають потрібних зв'язків і досвіду для отримання кращої академічної роботи.

Їм мало, але ж і працювати особливо не примушують. Зате інтелігенція, еліта нації! Стимул хоч і не фінансовий, але так приємно. Отже, ВАК – це один ізrudиментарних інститутів, що підтримує всю цю систему.

Ступінь – це лише папірець, який показує, що ти в принципі можеш виконувати певну роботу. І ця робота нічим не краща за інше ремесло, хоча й потребує більших знань. Наскільки в тебе вистачить на це знань і вміння – це вже інше питання, і ВАК на цього відповіді не дає.

Юрій Войтенко,
кандидат фізико-математичних наук,
PhD, науковий співробітник космічного
центру Space Pole, Брюссель, Бельгія:

– Щось на кшталт ВАКу потрібне, адже хтось має вирішувати, яким конторам надавати право присуджувати вчені ступені. Хоча повноваження й функції ВАК слід підкоригувати. І зменшити кількість марзмів, таких як невизнання західних докторських дипломів як наших кандидатських. Наприклад, моя аспірантка захистила дисерта-

Звісно, правила й вимоги до робіт мають бути чіткими, а не туманними, як тепер. Але якщо вони не виконані або вони не відповідають вимогам, то я можу сказати: це заслуга. Мають бути чіткі вимоги, які вони не повинні задовільняти, якщо вони не виконуються щопівроку, як це робиться у нас.

цю в Бельгії, а в Києві її змусили захищатися ще раз. Врешті визнали, що її робота краща, ніж українські докторські, але крові випили чимало.

Свою кандидатську я захищав дев'ять років. 1982-го у відділі космічної фізики Інституту геофізики АН УРСР подав кандидатську і пройшов передзахист. Але захищатися не встиг, бо наш відділ на чолі з Юхимуком розігнали з ідеологічних мотивів. Був тоді великий шум: комісії з Москви, публікації в газетах «Правда», «Ізвестия».

Аж наприкінці 1991-го я захищав кандидатську, далі виграв кілька вітчизняних і міжнародних наукових проектів. Починаючи з 1993-го мені стали пропонувати вийхати працювати за кордон: спочатку до Італії, потім до США. У 1998 році я

здався: поїхав працювати до Бельгії, у Центр плазмової астрофізики в Льовені.

Вже з-за кордону в 2001-му я подав докторську. Але робив це більше на прохання заввідділу Юхимука, який збирався на пенсію і хотів бачити заввідділу мене. Тоді в Льовені я почувався вільним, мотивації просуватися в Києві не було, тому до захиству справу так і не довів. Фак-

тично зробив вибір у 2002-му: замість того щоб захищати докторську, поїхав до Аделаїди (Австралія) на форум WISER (World Institute of Space Environment Research) як член оргкомітету.

Сьогодні я є членом комісій із захисту докторських дисертацій у Католицькому університеті Льовена, Орлеанському університеті (Франція), Шеффілдському університеті (Велика Британія), рецензентом багатьох міжнародних наукових журналів, зокрема найавторитетніших The Astrophysical Journal, Astronomy and Astrophysics, Solar Physics, Physics of Plasmas тощо.

Денис Колібо,
кандидат біологічних наук,
провідний науковий співробітник
Інституту біохімії НАН, Київ:

— ВАК потрібно зберегти як держструктуру з усіма наявними повноваженнями, захистити від можливої комерціалізації або приватизації. Наприклад, без ВАК якийсь провінційний педінститут захоче і створить спецраду зі своїх викладачів, вони запросто позахищують докторські дисертації, призначать себе професорами й отримуватимуть за це 45% надбавки. І дипломи вони теж самі собі випишути. Потім придумають свої правила захисту дисертацій (зара зі хто, крім ВАК, ці правила не регулює), і все — перекриють іншим шлях у науку та викладацьку роботу, якщо це буде їм вигідно.

Для провінційних вишів відсутність ВАК — це взагалі пряма дорога до того, щоб не скласти собі ціни. Та й деякі столичні організації цим скористаються. Приватні фірми оголосять всіх своїх співробітників кандидатами наук і обіцятимуть, що на схилі літ у них буде наукова пенсія. Як наслідок — ніхто у світі серйозно не сприйматиме наші ступені. А зараз ставлення до них серйозне, і не потрібна ніяка ностирифікація.

НАУКОВЦІ В ЛАПКАХ

Чи ж не бачимо й тепер ще досить людей, які на все глибокодумно похитують головою, які таємничо мовчать або з незмірною гордістю твердять про «свою мудрість», «свою науку», яка, за їх переконанням, є єдиною, абсолютною, правдивою, незмінною і вічною наукою? Такі люди, хто б вони не були, виявляють завжди тільки те, що справжньої науки у них менш за все. “

Іван Франко
«Наука і її взаємини з працюючими класами», 1878 р.

Якщо знищити ВАК, спостерігається нівелювання наукових ступенів у всьому суспільстві, як це зараз відбувається з вищою освітою – уже всі ПТУ стали університетами! І врешті-решт виникне новий ВАК, тому що справжні академічні організації захочуть захистити себе від підробок. На Заході працює інша система, тому там свідомість і традиції трохи інші. На зміні потрібен час. Головне у цьому – престиж науки в нашій країні, саме науки, а не вчених ступенів. В умовах, коли ступені випереджають реальний науковий внесок, коли ступені цінуються більше, потрібен стримувальний інструмент – ВАК.

Добродійка Н.,
кандидат біологічних наук,
співробітниця Київського науково-
дослідного інституту НАН, попросила
не вказувати свого імені й назви
інституту:

– Рівень українських дисертаций стрімко знижується, що пов'язано насамперед із загальним станом у

країні. Але якщо прибрати ВАК, то вроджена лінія наших науковців переможе остаточно, і кількість слабеньких робіт зросте.

Звісно, правила й вимоги до робіт мають бути чіткими, а не такими, як тепер, коли треба писати багато «води» і зайвих, ні кому не потрібних пунктів. Я читала автореферати, написані згідно з новими вимогами ВАК, і можу сказати: це маразм. Ма-

ВАК потрібно зберегти як держструктуру з усіма наявними повноваженнями, захистити від можливої комерціалізації або приватизації

ють бути чіткі правила, і вони не повинні змінюватися щопівроку, як це робиться у нас.

На жаль, проблема ВАК дуже стара. Її реформу провели в СРСР у 1970-х, але це лише погіршило ситуацію. Ще мій батько мав проблеми з радянськими ВАК і Академією наук, у 1980-х його буквально зацікували. У мене виникли проблеми вже за

часів незалежності, коли директор інституту, де я колись працювала і писала кандидатську, прагнув простору й матеріалів для свого сина, тому відверто тиснув на мене, відбирав і присвоював результати моїх досліджень.

Але структура, яка контролює якість наукових робіт, поки що потрібна. ВАК є механізмом відбору та контролю на кшталт держапарату, а він, звісно, не може бути ідеальним. Якщо ж замість ВАК питання вирішуватиме якась рада з трьох-чотирьох старих корифеїв або не корифеїв, то це вже точно буде корумпованою організацією з проекціонізмом різного рівня. Все ж таки краще мати одну контролючу організацію зі змінним складом, ніж невелике коло постійних докторів і академіків, які любляють власні інтереси. Думаю, схожі проблеми є й на Заході, тільки відтінок інший.

Для української науки зараз більшою за ВАК проблемою є дефіцит інформації про профільні дослідження у світі, брак наукових за кордонних журналів, книжок, апаратури та фінансування. ■

12 травня
2009 року

ПРОДЮСЕРСЬКИЙ ЦЕНТР

початок о 20:00

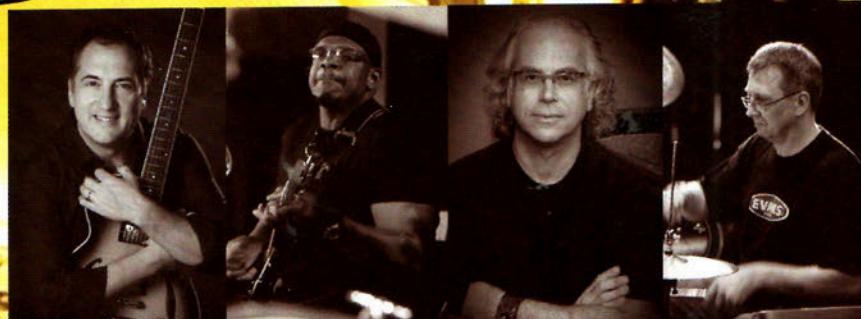
Великий зал Національної
музичної академії України
ім. П.І. Чайковського

Замовлення квитків:

тел.: +38 095 111 55 77

jazzinkiev@gmail.com

Вперше в Україні!

Знаменитий фьюжн-проект „Metro”, створений гітаристом Чаком Лоєбом і піаністом Мітчелом Форманом, 12 травня вперше виступить в Україні. За плечима музикантів 15 років на сцені, 6 альбомів, сотні концертів і світове визнання. „Metro” – це новаторський підхід до створення музики плюс справжній фанковий настрій!

METRO

Chuck Loeb-guitar; Melvin Davis-bass; Mitchel Forman-piano, keyboards; Krzysztof Zawadzki-drums

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР ПРОЄКТУ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАРТНЕР

Камінь

Науковий екстремім

Як не стати вченим

АВТОР: Катерина Липа

В супереч загальній думці, наукова кар'єра в Україні – зовсім не тихе кабінетне животіння серед книжок та лабораторного приладдя. Стараннями інституцій, що мають визначати й підтверджувати наукову якість того, що робить вчений (ВАКу та спеціалізованих вчених рад), наукова кар'єра перетворюється на екстремальний вид спорту, подібний до рафтингу чи альпінізму. Адреналіну додає і те, що у певних пунктах цього маршруту в науковця виникає спокуса вирішити проблему за допомогою зв'язків або грошей. Це не означає, що геть усі члени спецрад та співробітники ВАКу корумповани. Просто система, покликана підтримувати пристойний рівень науки, спрацьовує діаметрально протилежно. Як і кожна бюрократична машина, вона спонукає до своєрідного «вирішення питань» і, гальмуючи просування одних невігласів, залишає безліч лазівок для інших й ускладнює життя тим, хто справді займається наукою. Тож не дивно, що талановита молодь у науку не рветься або воліє робити кар'єру за кордоном. Рівень вітчизняної науки неухильно знижується.

Вибір наукового керівника

Ця людина повинна мати достатню вагу в галузевому співтоваристві у жодному разі ні з ким не сваритися, бо помста колег вилітиться на голову нещасного аспіранта – йому не дадуть захиститися.

Передзахисна істерика

Потрібно розіслати у півсотні організацій автореферат дисертації й опублікувати оголошення про захист у збірнику ВАК. Оголошення може загубитися, тоді захист переноситься. Але головне – домовитися з опонентами. Враховуючи солідний вік науковців, це не завжди легко. У деяких галузях є тверда такса на опонування.

—

Проведення досліджень і написання кандидатської дисертації

Можна самостійно, а можна купити.

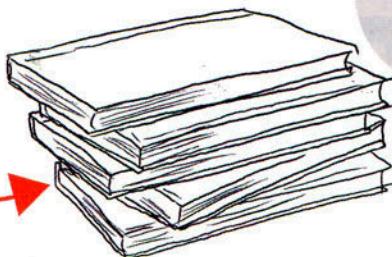
Черга на захист

Оскільки видані попередніми інстанціями документи дійсні лише рік, черга нервус – ніхто не хоче через рік починати все спочатку, бо ВАК щороку трохи змінює правила оформлення роботи. Деякі невдахи по кілька разів переробляють роботу або... домовляються.

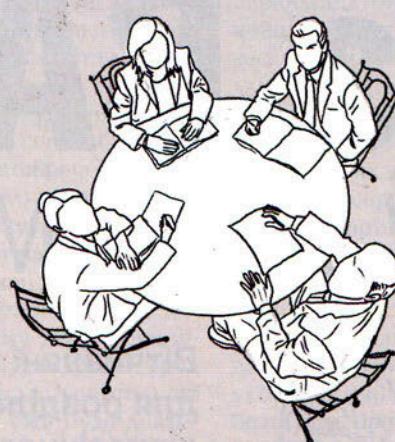
Захист відбувся, але радіти рано

ВАК може скасувати його, якщо в експертній раді сидить ворог керівника або дисертанта. Часом ВАК видає диплом кандидата наук не за тією спеціальністю, за якою людина захищалася.

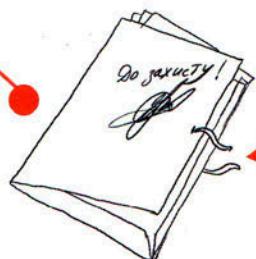
Публікації у виданнях, визнаних ВАКом

Грошей на ці видання катма, тому доведеться стати у чергу. Часом аспірантам пропонують оплатити публікацію. Статті, надруковані у найвідоміших наукових журналах світу, ВАК до уваги не бере.

Пошук спецради відповідно до спеціальності

Якщо у раді засіли вороги вашого керівника, тікайте, бо захищатися не дадуть. Найгірше ведеться археологам (вони можуть захищатися у єдиній в країні спецраді) і представникам «малолюдних» спеціальностей (театро-, кіно-, мистецтвота музикознавцям) – кар'єрні «розклади» у галузі можуть стати фатальними для дисертанта.

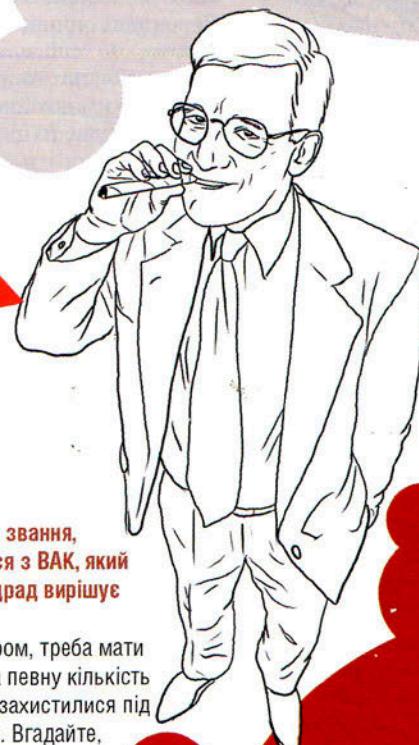
Отримання рекомендацій до захисту за місцем виконання роботи (передзахист), проходження експертної комісії при спецраді, яка рекомендує (або ні) роботу до захисту

Платити починають уже на цьому етапі – найчастіше за рецензування.

Дехто береться за докторську дисертацію

Тут повсюди лежать ті самі граблі, до того ж, доктори дуже прискіпливі до тих, хто намагається проникнути у найвищу касту науки – треба домовлятися.

Щоб отримати вчене звання, потрібно домовлятися з ВАК, який уже без жодних спецрад вирішує питання

Щоб стати професором, треба мати видані монографії та певну кількість кандидатів наук, що захистилися під вашим керівництвом. Вгадайте, що потрібно для того, щоб стати «професором».

І ви хочете, щоб українська наука процвітала ?!

Без ВАКацій: не ту систему лаємо

Вітчизняні науковці й ВАК – сіамські близнюки, для розділення яких поки що бракує хірургічного інструменту

Автор: Кирило Галушко, кандидат історичних наук

Українська ВАК у баченні науковців зазвичай не має середніх оцінок: або «розігнати до біса», або «будь-що зберегти як найменше зло». Через такі оцінки ВАКу можна й задррити, й співчувати. Через такі оцінки можна заздрити й співчувати українським науковцям. Річ у тім, що ця структура й ці люди невіддільні одне від одного, немов сіамські близнюки, оскільки є складовими одного суспільства, в якому певні зміsti не можуть існувати в інакших формах. І не варто лаяти радянську владу, все тут від нас.

Коли науковець хоче здобути поважний статус чи ступiнь, вiн мусить, стиха чи вголос лаючись, долати тi подеколи очевиднi «маразми», якими встелено вакiвський шлях наукового зростання. Починає молодий амбiтний iнтелектуал iз радикальної тези «розiгнати!». Коли ж жага оновлення науки доштовхає обтяженого акаадемiчним досвidom доктора наук до членства в спецiалiзованiй учений радi з захисту дисертацiї або ж навiйтi до самої Експертної ради ВАКу (яка визначає, чи справdі все як треба вирiшили тi «спецради»), ось тут наш потенцiйний реформатор i замислиться... Й послiдовно прийде до тези про «менше зло». І зовсiм не обов'язково тому, що на кар'єрному шляху став корупцiонером чи опинився в тiй нездоланнiй мережi взаємних зобов'язань i компромiсiв, до

котрої ми потрапляємо в кожному професiйному середовищi.

Чорно-бiлiй дiагноз про досконалу й справедливу захiдну систему та протилежну їй вiтчизняну аж зарадто спрощений. Але пройдемося побiжно по численних «напiвтонах» щодо ВАКу та самих українських учених.

Можливе присудження наукових ступенiв в унiверситетах. Давайте щиро порахуємо, скiльки справжнiх унiверситетiв у нас можна виколупати з того легiону колишнiх ПТУ, якi тепер мають той самий статус, що й Оксфорд. І nякi «рiвнi акредитацiї» тут нас не порятують. Навiть серед так званих нацiональних унiверситетiв довiрити присудження ступенiв без подальшої перевiрки процедури i вiдповiдностi дисертацiї хоч якимось вимогам можна хiба що десятковi, й далекo не з усiх спецiальностей, якими вони опiкуються.

Або викладач, або учений. Якщо вже «як на Заходi», то для того, щоб унiверситетi тiдno присуджували вченi ступенi й звання, науковi дослiдження мають вiдбуватися при унiверситетах, а не в окремо видiленiх державних установах – iнститутах НАН України. На Заходi поняття «дослiдник» i «викладач» зазвичай нерозiдiльне. В нас же левова частка часу вченого у вишi йде на викладання («горловi години», обсяг яких у разi вищiй, нiж у захiдного колеги), а на науковi дослiдження – крихти, з яких також треба вичавити дисертацiю пiд той ступiнь, який дозволить нарештi

зменшити педагогічне навантаження й більше зайнятися наукою. Як наш, ще не втрачений для науки викладач може ставитися до «академічного науковця» з НАНУ, в якого два «присутні дні» на тиждень, а решту часу він начебто спокійно займається «справжньою науковою»? Як до паразита, бо вимоги ВАКу для всіх однакові, а Міносвіти жорстко вимагає, щоб викладачі «статусно зростали», притому не виходячи з-за кафедри. Натомість під час «присутніх днів» в інститутах залишки обговорюють, як у видах деградувала наука – «то вже не вчені». Зараз захисти відбуваються й у видах, і в інститутах за одними формальними вимогами, але з дещо різним ставленням. У кожній «спецраді» своя «клієнтура», й ситуація не зміниться, доки в нас принципово не реформують відносини між академічною науковою і системою вищої освіти. І зробити це може аж ніяк не ВАК.

Занепад прикладних досліджень. За критикованих радянських часів від дисерантів прикладних дослідницьких тем вимагали довести їх впровадження у виробництво чи господарство. Наприклад: тривалі обрахунки дисертанта-механізатора доводяły, що при нарощуванні стандартної висоти борту вантажівки на 50 см вона може перевозити на N кг зерна більше. Цікава думка, державна комісія приймає експеримент і дає рекомендації: автозаводам – нарощувати борти, а дослідникам – до захиству. За сьогоднішнього стану підтримки та впровадження інновацій в Україні довести практичне значення прикладних розробок зазвичай просто нема де, а застосувати – зась. Тому альтернатива або не давати за такі «осмислення» ступеня взагалі й говорити «ідь на Захід», або визнати наймані факт, що ця людина має достатню кваліфікацію, щоби когось чогось хоч теоретично навчити, поки часи не зміняться.

Про фундаментальне й теоретичне. А є ще дослідження зовсім «неприкладні» – теоретичні й фундаментальні. Тут уже об'єктивних критеріїв часом годі шукати. Фізичні формули ще можна перевірити і якось застосувати, а от фундаментальні філософські рефлексії на штарт: наскільки кваліфіковано

(згідно з вимогами ВАКу) дисерант Іваненко міркує про сенс буття? Яка в нього «наукова новизна» в питанні, яке по черзі обсмоктали вже Будда з Христом і Кант із Гайдеггером? А «апробація»? Дисерант виклав своє бачення сенсу буття на п'яти наукових конференціях, а його кафедра (відділ) вважають, що його бачення сенсу буття (попри дрібні зауваження) має право на існування й рекомендацію до захиству? Потім наступні коректні дисеранти на цю саму тему (вона вічна) не забудуть згадати серед знаних авторів (Будда, Христос) ще Іваненка, бо він уже буде доктором наук і сидітиме в «спецраді». Щоб метр не образився. Хтось це назве профанацією, а хтось – формуванням вітчизняної наукової школи вивчення сенсу буття. Що, викреслити філософів із числа науковців? Невідомо, бо, крім них самих і всюдисущого як Бог ВАКу, ніхто не второпає, про що вони пишуть і як до цього ставитися. Звідси будуть суб'єктивні оцінки, а от найпримітивнішу об'єктивну дасть лише ВАК: чи відповідає захищена дисертація та процедура захиству його вимогам. І це буде єдина об'єктивна оцінка, що відповідає формальним аспектам нашого життя в українських реаліях.

Прості правила. А тепер варто широ сказати про людську і професійну природу українських учених. Поперше, їх одразу треба дискримінаційно розділити на представників фахів «світових» і «українських». Про ВАК треба питати не в тих, хто в масачусетській лабораторії ХХII сторіччя плідно розшифровує геном людини, а в того, хто в канівському бруді безпорадно й нудно досліджує «Геоморфологію дніпровської пойми» чи «Типологію кераміки пеньківської культури». Ось цим нещасним ВАК потрібен, як усе, чого не оминути в житті: як випадіння молочних зубів і статевого дозрівання. ВАКівський диплом для них – це український науковий статус, українська наукова зарплата, українська наукова кар'єра й українська наукова пенсія. Бо їхня «дніпровська пойма» чи «пеньківська кераміка» нікому в Массачусетсі не потрібні. По-друге, не можна питати про ВАК тих, хто ще не отримав кандидатський диплом: дітям до 16...

Професійний стандарт насправді підтримує не ВАК, а ті науковці, які користуються реальним заслуженим авторитетом колег. І їм для цього ніякі формальні вимоги не потрібні. Вони мають справжнє ім'я, створюють наукові школи, готують нових дослідників. Адже всі колеги насправді знають, хто сам писав дисертацію, а хто ні, хто собі який статус купив, а кому «негри» наплодили томи «творчості». Так само, як у бізнесі всі знають, хто вкрав, а хто справді заробив. Але це все не є приводом сказати, що наукова діяльність у нашій країні – безглузда профанація. Наукою реально займаються ті, хто за своєю природою нічим іншим не може займатися (звісно, якщо життя не змушує себе ламати), і вони будуть цим займатися безвідносно до існування ВАКу. Одночасно інші люди просто замовлятимуть собі написання дисертацій і купуватимуть членів «спецрад», і все буде всьому відповідати, і ваківський диплом вони також отримають.

Які висновки? Скасувати ДАІ, бо вона корумповані, не вигадавши нічого більш гідного на заміну? Така логіка дуже властива нашему державному менеджменту на найвищому рівні й ментальності людей, які такий менеджмент собі обирають. «Маразми» ВАКу ускладнюють життя науковців, але вони все ж призупиняють масовий потік дутих кандидатів і докторів. Марудна процедура, звісно, не завадить Януковичу бути «професором», ну, ще пара його охоронців стануть кандидатами якихось фізкультурно-педагогічних наук, але вже його третій запасний шофер полінеться лізти в «науку». Це нас не дуже втішить, але це також результат. Коли наш відповідальний електорат за своїми відповідальними критеріями актом вкидання одного папірця обирає собі провід із 99% нездар і пройдисвітів, то я визнаю роботу ВАКу з десятками папірців і довгою процедурою ефективнішою: нашим людям, навіть тим, хто вважає себе «вченим», не можна довіряти швидкі й прості рішення.

Тому моя єдина рекомендація – або чекати, поки зміняться негативні обставини, викладені у попередніх пунктах, або вперто «лупати цю скалу», адже з-поміж дипломованих учених має бути просто більше справжніх науковців. ■

Без Кім Ір Сена в голові

Північна Корея йде на конфронтацію зі світовою спільнотою

АВТОР: Дмитро Губенко

Kорейською Народно-Демократичною Республікою (КНДР) уже майже 15 років формально править покійник. Вічним президентом цієї ізольованої країни офіційно є Кім Ір Сен, засновник північнокорейської держави і розробник корейської версії марксизму – ідеології «чучхе». Його син Кім Чен Ір керує політичними, військовими та економічними силами країни лише як голова Державного комітету оборони. День народження Кім Ір Сена 15

квітня у Північній Кореї вважають головним державним святом – Днем Сонця. Цього року на честь свята у Пхеньяні провели двогодинне піротехнічне шоу «Вогняна буря могутньої квітучої держави».

Водночас навколо країни розгорталася справжня зовнішньополітична буря. 14 квітня КНДР заявила про відновлення своєї ядерної програми й оголосила, що не бачить сенсу в продовженні шестисторонніх переговорів щодо денуклеаризації Корейського півострова (за участю КНДР, Республіки Корея, США, КНР, Японії та Росії). А через три дні державне північнокорейське телеграфне агентство налякало світ повідомленням про те, що

ядерна війна КНДР із сусідами є «лише питанням часу».

МИРНИЙ СУПУТНИК ЧИ БОЙОВА РАКЕТА

Гнів Пхеньяна викликала заява Ради Безпеки ООН, що засудила запуск ракети «Інха-2» («Яскрава зоря-2»). 5 квітня на ракетному полігоні Мусудан, що на північному сході КНДР, здійснено запуск експериментального телекомунікаційного супутника «Кванменсон-2» («Чумацький шлях-2»). Північнокорейське телебачення відрапортувало про успішний вихід супутника на орбіту, звідки той начебто транслює на цілу планету пісні про Кім Ір Сена та Кім Чен Іра.

НАРОД І ПАРТИЯ ЄДИНІ. Північні корейці святкують «успішний запуск супутника». Про те, що «Інха-2» на орбіту не вийшла, їм знати необов'язково

Нікому, крім північних корейців, виявити супутник на орбіті не вдалося. За даними американських експертів, другий і третій ступені ракети «Інха-2» впали у Тихий океан, не дотягнувши тисячу кілометрів до запланованого місця падіння. Але в Токіо та Вашингтоні переконані, що супутник був лише прикриттям для випробування модернізованої балістичної ракети «Теподонг-2», яка може досягнути навіть Аляски.

Попередній запуск цієї ракети у 2006 році теж закінчився фіаско: «Теподонг-2» пробув у повітрі менше хвилини і впав у море. ООН своєю резолюцією тоді заборонила Пхеньяну подальші ракетні випробування. Теперішня реакція світової спільноти була передбачуваною. Заява Ради Безпеки ООН містила не лише засудження КНДР, а й вимогу «не здійснювати подальших запусків».

Однак космічна програма – це справа честі для пхеньянської еліти. В ідеологічному змаганні з Півднем КНДР не може розраховувати на економічні показники – показник внутрішнього валового продукту на особу на півдні Корейського півострова у 15 разів вищий, ніж на півночі. Попри ізоляцію від зовнішнього світу, пересічні північні корейці чудово усвідомлюють, що їхні південні сусіди живуть набагато краще. Тому демонстрація військової могутності на штаті ракетних чи ядерних випробувань має значний пропагандистський ефект.

Відносини Півночі з Півднем істотно погіршилися торік, коли до влади у Сеулі прийшов консервативний президент Лі Мъон Бак. Він одразу припинив надання щедрої, практично без жодних умов, допомоги КНДР й оголосив, що відновить її тільки у разі відмови останньої від ядерної програми. Північна Корея відкинула цей ультиматум, розірвала залізничне сполучення й припинила більшість спільних економічних проектів, а згодом узагалі відмовилася від усіх домовленостей, яких було досягнуто з попередником Лі Мъон Бака. Єдиним міжкорейським проектом, який усе ще діє, є спеціальна економічна зона Кесон, де на підприємствах 98 південнокорейських фірм працюють близько 39 тис. північних корейців.

Дві Кореї

	Республіка Корея	КНДР
Населення	48,4 млн осіб	23,5 млн осіб
Територія	98 480 км ²	120 540 км ²
ВВП на особу (купівельна спроможність)	\$26 000	\$1800
Очікувана тривалість життя	75 років (чоловіки), 82 роки (жінки)	69 років (чоловіки), 75 років (жінки)

ЗА ДАННИМИ CIA THE WORLD FACTBOOK

БЕЗ НАСТУПНИКА

Курс КНДР на конфронтацию підтвердили й результати виборів до парламенту країни – Верховних народних зборів (ВНЗ), що відбулися 8 березня. Вибори у Північній Кореї безальтернативні – виборці можуть лише підтримати кандидата, запропонованого єдиною Трудовою партією. Однак навіть просте висунення чи невисунення чиновника кандидатом у депутати свідчить про посилення чи послаблення його позицій. Цього року до числа депутатів не увійшли помірковані представники північнокорейської еліти, зокрема Квон Хо Ун – урядовий радник, який був відповідальний за переговори з Півднем.

Не виявилось у списках обраних до ВНЗ і Кім Чен Уна – наймолодшого, 26-річного, сина Кім Чен Іра. Цей факт неабияк здивував аналітиків, які ламають голови над тим, хто ж стане наступним лідером КНДР. Донедавна Кім Чен Уна розглядали як одного з найімовірніших спадкоємців великого вождя, але надзвичайно закритий характер північнокорейського істеблішменту перетворює усі розрахунки експертів на ворожіння на кавовій гущі. Тепер як можливого наступника розглядають зятя Кім Ір Сена – 63-річного Чан Сон Тхека, який нещодавно увійшов до складу Державного комітету оборони.

Питання наступництва влади у Пхеньяні непокоїть як Захід, так і сусідів країни. Подейкують, що влітку 2008-го Кім Чен Ір пережив інсульт і не з'являвся на публіці аж до запуску «Інха-2». За цей час у керівництві країни посилився вплив військових, що й вилилося у загострення стосунків із навколошнім світом. Стан здоров'я лідера викликає побоювання, що в разі його смерті країна може поринути в анархію. Кім Ір Сен готовував сина до влади майже 20 років, але сам Кім Чен Ір досі не визначився зі спадкоємцем.

Жоден із його трьох синів ще не має авторитету в суспільстві. 37-річний Кім Чен Нам був причетний до скандалу – 2001 року намагався в'їхати до Японії з підробленим паспортом Домініканської Республіки, а нещодавно заявив, що не зацікавлений у владі. Кім Чен Чхоль та Кім Чен Ун ще не досягли 30-річного віку. Навіть у разі призначення когось із них офіційним спадкоємцем, навряд чи він буде допущений до прийняття рішень. Тому цілком імовірним є варіант, що владу від Кім Чен Іра може перебрати колективний орган із партійних та військових високопосадовців. У будь-якому разі новий лідер (чи лідери) країни буде змушений провести хоча б обмежені реформи, і на північнокорейське суспільство очікує болюча трансформація. ■

ПОГЛЯД

Пак Ро Бьок

Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Корея в Україні

У. Т.: Зараз є дві Кореї, два шляхи розвитку. Як ментальність корейського народу, його культурні традиції допомагають йому реалізовувати ці два національні проекти?

– Північ і Південь мають одну мову, одні традиції та одну історію аж до холодної війни, тож вони симпатизують одне одному. І хоча була Корейська війна, з плином часу ми долаємо почуття ворожості. Але є ще питання безпеки – питання ядерної зброї. Ми пропонуємо Півночі «Бачення 3000»: якщо КНДР відмовиться від ядерної зброї, ми допо-

можемо її економіці досягнути рівня ВВП у \$3 тис. на особу. Але її лідери не готові до цього. Тому ми маємо чекати часу, коли північнокорейська еліта обере правильний шлях відкритості та співпраці.

ТОВ «Партія»

АВТОР: Мацей Кузьміч, Polityka

На неї працюють майже 80 млн людей. Якщо вона приймає когось до своїх лав, то гарантує новачкові добробут до кінця життя. Комуністична партія Китаю – найбільша політична партія у світі. І єдина, яка водночас обстоює комунізм та ідеологію вільного ринку

Гто Чжімоу, 40-річний чоловік зі спрацьованими руками, розповідає: «Партія – це наше опертя, вона нам допомагає, піклується про нас. Завдяки їй сьогодні ми маємо житло та їжу». Чжімоу був рядовим партійним членом із провінції Сичуань, ледве закінчив початкову школу в своєму селі. Він сидить на пластиковому стільчику перед бетонним бараком, який і є його житлом. Під час минулорічного землетрусу його родина втратила все.

На бараку, спорудженному в рекордно стислі терміни для тисяч таких потерпілих як Чжімоу, виведено напис: «Кожен має відновити свій дім. Відновленням керує Комуністична партія Китаю». Поруч висить портрет Мао Цзедуна. В околицях містечка Дуджанг'єн у Сичуані таких бараків кілька тисяч. Перед кожним рядом цих будівель стоїть щогла, на якій майорять два прапори: Китаю та партії. На останньому зображені золоті серп і молот на червоному тлі. «Я – комуніст. Наша Компартія гарантує поступ. Подивітесь лише на те, як швидко були збудовані ці нові будинки! Наш вождь Мао був би нами задоволений», – каже Чжімоу.

КОСТЮМИ ТА ПОРТФЕЛІ

Можливо, в Сичуані був би й задоволений. Але в Пекіні зовсім не обов'язково, особливо 12 жовтня минулого року. Йому навряд чи сподобався б напрямок, у якому розвивається його революція. Того дня службовці ухвалили рішення про зміни в аграрному законодавстві. Після багатьох років цілковитої залежності китайських селян від держави, вони наділили їх правом орендувати землю. Зроблено це було в ім'я оптимізації економічного розвитку. Комуністична партія Китаю, яку Мао Цзедун привів до влади, спираючись на зброю, поступилася черговим бастіоном комунізму.

Ті, хто сьогодні зазіхає на основи комунізму в Пекіні, виглядають зовсім інакше, ніж учасники «Великого стрибка» та будівничі китайського комуністичного раю. Ще на початку реформ 1980-х партійний вождь Ден Сяопін носив характерний мундир, який тісно застікувався під самою шицею, та військову кепку. Сьогодні жден апаратник, який себе поважає, не обходить без елегантних костюмів та портфелів. І це вже

норма. На партійні збори політики вже давно не їздять на велосипедах. Дорогі костюми й авто – це лише поверхневі прояви тих змін, які відбуваються у найбільшій партії світу.

Комуністична партія Китаю справді настільки еволюціонує, що від автентичного комунізму в ній залишилася небагато. Комунізм залишився переважно в царині декларацій, стверджують синологи, які досліджують китайську політику. Важко дійти іншого висновку, якщо пройтися вулицями будь-якого китайського міста. Модерні хмарочоси та дорогі брендові бутики стоять поруч із будівлями партії.

Якби Мао Цзедун почув, як у 2001 році генеральний секретар Центрального комітету Комуністичної партії Китаю Цзян Цземінь хвалив

«перед», – розповідає Ян Ровінський із Інституту міжнародних досліджень Варшавського університету. Залучення до процесу економічної розбудови Китаю приватних підприємців не є чимось дивним. Це прагматичне рішення, черговий крок назустріч економічному добробуту. Це було потрібно зробити. І партія зробила цей крок, попри те, що в її назві є слово «комуністична».

ПРАЦЬОВИТИ ЯК ВОЛИ

Коли Цзян Цземінь виголосив свою знакову промову, китайська економіка вже десятиріччя розвивалася прискореними темпами. ВВП щороку зростав у середньому на 10%. У спеціальних економічних зонах процвітали фабрики, які продавали за кордон усе, що тільки можна було

ВЕЛИКИЙ ПОХІД. Головне завдання КПК – подолати розрив між селом і містом

ФОТО: REUTERS

капіталістів, то він просто не повірив би в реальність того, що відбувається. Але це не завадило китайському генсекові розробити й представити публічно засади «потрійного представництва». З його велемовного виступу було зрозуміло, що відтепер капіталістів розглядають як працівників, які теж можуть долучитися до розбудови соціалізму з китайською специфікою. Відтоді вони могли вступати до партії. Цзян Цземінь не сказав цього прямо, але всі делегати добре зрозуміли, що саме малося на увазі.

«Партія цілком свідома того, що гармонійний розвиток Китаю є неможливим без залучення бізнесу. Сьогодні середній клас, приватні підприємці та фахівці – це одна з найпередовіших сил, яка рухає Китай

продажи. Декларація Цзян Цземіня була б неможлива, якби за період керування країною Ден Сяопіна не сталося зламу в розвитку країни. Саме цей китайський партапаратник, який здобув освіту у Франції, після всіх революційних звершень свого попередника відкрив Китай і китайську економіку світові. Здійснивши це, він відійшов від партійних догматів.

Завдяки цьому з'явилася концепція соціалізму з китайською специфікою, а в комуністичній програмі були зафіковані чотири галузі, які підлягали модернізації: сільське господарство, промисловість, наука та армія. Це допомогло залучити капітал із Тайваню та Гонконгу. Прагматична політика дала змогу привести в національну економіку понад

\$700 млн закордонних інвестицій. «Не важливо, білою чи чорною є кішка. Важливо, щоб вона ловила миші», — полюбляє говорити Сяопін. Він закликав робити ставку на розвиток, а не ідеологію. За ним це гасло повторювала й решта партійних лідерів, вишколених оперативно реагувати на будь-які зміни в настрої вождя.

«Саме завдяки партії ми маємо нову школу та дорогу до села. Ось уже 20 років із року в рік наше життя стає кращим. Коли було треба, ми змогли купити новий двигун. Коли було потрібно, то купили й нове кухонне начиння. Моя донька поїхала до Ченду вчитися», — описує свої маленькі життєві радості Гао Чжімоу. У цих, здавалося б, дрібних радощах і матеріальних здобутках пересічних китайців і криється таємниця незмінної підтримки партії населенням країни впродовж стількох років. Інтенсивний економічний розвиток країни — ось першооснова цієї підтримки. Тому партійне керівництво докладає максимум зусиль, щоб утримати темпи економічного зростання на рівні понад 8% за рік. Ніщо не може так збурити суспільні настрої, як згортання або навіть відчутне уповільнення економічного розвою.

Прем'єр-міністр Державної Ради КНР Вен Цзябао повідомив, що пакет антикризових заходів становитиме \$585 млн на найближчі два роки. Ці гроші витратять на будівництво доріг, аеропортів, технологічних парків. Державна Рада планує створити 9 млн нових робочих місць. Партія також змінила риторику: від тріумфальних декларацій часів Олімпіади залишилося небагато, натомість у державних газетах усе частіше лунають заклики до тяжкої, сумлінної праці в рік вола.

Комуністична партія бачить реальні можливості для повороту в своєму розвитку: вона хотіла би по-своєму скористатися з глобальної фінансово-економічної кризи. Насамперед, є надія, що китайське керівництво зможе здійснити давно заплановане перенесення частини фабрик із багатого узбережжя до відносно бідної внутрішньої частини Китаю — туди, де є податкові пільги. Місцева влада може запропонувати дешеву робочу силу, а взаєм отримати певні фінансові стимули. Intel уже оголосив про пе-

НОВЕ ЖИТТЯ. Китайці пишаються тим, що партія відновила могутність їхньої країни

ренесення своїх фабрик із Тяньцзіння та Шанхая до столиці Сичуані — Ченду. Його приклад можуть наслідувати й інші.

Друга мета, якої можна досягнути в умовах кризи, — це модернізація заводів і фабрик у приморських районах. Представники місцевої влади в містах Шенчжене та Шанхай декларують своє бажання бути технологічно найрозвиненішими в Китаї. Йдеться про те, що ставку потрібно робити на нові технології та дорогу продукцію.

Комуністична партія Китаю цілком свідома того, що цей план має бути реалізований. Це умова її утримання при владі. Саме тому комуністичні діячі найбільше бояться поглиблення економічної нерівності між регіонами. У внутрішніх партійних документах висловлюють занепокоєння посиленням майнового розшарування у китайському суспільстві. У той час як приморські провінції та великі міста швидко розвиваються, села та внутрішні провінції й надалі залишаються бідними. Така нерівність є аргументом для прихильників лібералізації КПК. Під час остан-

нього XVII з'їзду КПК в інтернеті лунала критика діяльності партії, її порівнювали з бізнес-корпорацією, а пленум ЦК КПК — з її наглядовою радою. «Вони тільки й турбується про те, аби керувати економічним розвитком, а все решта, мовляв, докладається само собою. А де комунізм, де ідея Мао Цзедуна?» — запитували блогери.

СИСТЕМА — ТАК, ДЕФОРМАЦІЯ — НІ

Натомість, якщо і змінився підхід до бізнесу, на партійних зборах усе залишилося так, як і колись. Більшість рішень ухвалюють за зачиненими дверима, а інструкції приходять згори. КПК надалі вірить у контроль, тому ревно стежить за монопольністю влади, керує культурою, цензурує мас-медіа та інтернет і готова залишною рукою придушувати протести.

Той самий прогресивний Сяопін не вагався, коли надіслав 20 років тому армію на площу Тяньаньмінь проти студентів, які вимагали демократизації. Ніхто не знає, скількох розчавили гусениці танків. Та сама

тів, котрі визначають курс Китаю та партії. Принаймні так у теорії, бо чим далі від Пекіна, тим незалежніші місцеві секретарі. А на них дедалі більший вплив мають бізнес та місцеві громади, які захищають свої права. Саме зараз, під час кризи, в Китаї щодня вибухають кількасот бунтів.

Поки що партія їх не бойтися: повстання, навіть якщо їй охоплюють кільканадцять тисяч осіб, не виходять за межі одного міста, максимум — округу. Влада спочатку пробує вести переговори, а якщо це не діє, то бунт швидко придушують. Заворушення є проблемою місцевої влади, бо бунтівники не намагаються організуватися на вищому рівні. Чому? Китайці злі на свого місцевого секретаря, який може бути корумпований і напихає собі

в'язана темними інтересами з бізнесом, що в усьому Китаї газети називали їх не інакше, як «мафія». За хабарництво там засудили трьох партійних секретарів поспіль. Але найголосніший скандал вибухнув не на околицях імперії, а в Шанхаї, де місцевий партійний бос узяв хабарів на понад чверть мільйона доларів.

У Китаї хабар, більший за 100 тисяч юанів (\$14631), є достатньою причиною для смертної кари. І президент Ху Цзінтао підкреслює, що її будуть застосовувати. Тим часом китайці демонструють, що коли вони вже збагатилися, то мають бажання брати участь в ухваленні рішень. У місті Венчжоу підприємці самі, без впливу партії, приймають рішення у торговельних палахах. У деяких селищах місцева влада експериментує з публічним доступом до інформації, наприклад, до бюджетних даних чи інвестиційних планів. І хоча поки ці новинки не впроваджують у широкому масштабі, партія уважно стежить за експериментами. Якщо вони виявляться успішними, то ці ініціативи запровадять в усій країні.

«Найважливішою метою, ідеєю фікс Мао Цзедуна було відновлення могутності Китаю», — пояснює Ровінський. Комунізм став для Мао інструментом досягнення цієї мети, однак він бачив, як швидко припинився розвиток у СРСР. «Наступники Мао теж прагнули до відбудови великого Китаю. Тому не треба дивуватися прагматизму китайської партії, яку я зараз називав би, швидше, державною, а не комуністичною», — додає китаєзнавець.

Сьогодні в Китаї до влади прийшло вже п'яте покоління партійних лідерів. Це ті, хто молодші за Цзінтао і не тільки бачили закордон, але й навчалися там, тож можуть порівняти Китай зі США чи Пекін із Лондоном. Вони прив'язані не до прикметника «комуністичний» у назві інституції, яка дозволила їм керувати найбільш населеною державою світу, а до швидкого зростання. «Якогось дня може статися, що один із тих лідерів скаже: панове, досить тої партії комуністичної. Вистачить, що назовемо себе Національна партія Китаю... Важко сказати, куди піде партія. Але зрозуміло, що в тому напрямку, який гарантує розвиток», — переконаний Ровінський. ■

У Китаї хабар, більший за 100 тисяч юанів (\$14631), є достатньою причиною для смертної кари. І президент Ху Цзінтао підкреслює, що її будуть застосовувати

партія, яка з ентузіазмом закладала анклави вільного ринку на узбережжі, з тим самим захватом садила до в'язниць членів секти Фалуньгун та всіх, хто голосно вимагав дотримання прав людини у Тибеті чи Внутрішній Монголії.

Партія хоче контролювати, тож відкриває себе повільно. Хоча багато говорить про використання найкращих талантів на службу Китаю, до уряду тільки два роки тому допустили нечленів КПК. Посаду міністра охорони здоров'я посів професор Чен Чжу, який здобув освіті у Франції, а міністерство наук та технологій очолив Ван Ган, який закінчив німецький університет та працював на Audi. Але це винятки. КПК й надалі має абсолютну владу: контролює армію, маріонетковий парламент, уряд і суди, які не є незалежними. Через міністерства управляє стратегічними державними компаніями.

Самою партією керує Постійний комітет Політбюро ЦК із дев'ятою осіб. Його очолює Ху Цзінтао, який водночас є президентом та головою Центральної військової комісії КПК. Це елітарне гроно провідних технокра-

ПРОКЛЯТТЯ КОНВЕРТИВ

Як вважає Мінсін Пей із Фонду Карнегі, корупція є одним із гальм розвитку Китаю й «споживає» 5% ВВП. Найбільші корупційні афери останніх років організували якраз пов'язані з бізнесом секретарі, які за хабарі давали дозволи будувати фабрики в національних парках, експортувати заборонену продукцію тощо.

Корупція всеосяжна. У провінції Анхуй у 9-мільйонному місті Фуян місцева влада була настільки по-

Маestro козаків

У Львові керівників Кубанського козачого хору Вікторові Захарченку співали «Многая літа», а в Австралії його критикували за погану українську мову

НА КОНІ. Завдяки його хору ще лунає на Кубані українське слово

АВТОР: Ігор Кручик

Будівлю в стилі «брежневського неоконструктивізму» в центрі Краснодара асоціювати з фольклором, на перший погляд, складно. Однак саме тут — концертний хол Кубанського козачого хору. Народний артист України Віктор Захарченко запрошує **Тиждень** до свого кабінету.

ЖАГА КАТАРСИСУ

У кутку притулилася бандура, на стінах — більше десятка ікон. На офісному столі лежить булава, вирізки з українських газет, том праць Федора Щербіни, діяча самостійницького козацького руху на Кубані початку ХХ сторіччя. На книжковій шафі зауважую російську ендову (*ківш — reg.*) у вигляді лебедя, макет вітряльника, а на полицях зібрання творів Пушкіна й мармуртовий бюстик Кобзаря, а також сувенірну ляльку.

«Нас сприймають однаково добре — в Петербурзі чи Данії, Японії чи Франції, США чи Львові. Буває, глядачі після концерту цінують мені руки. Часом кажуть: «Ви як повітря, як промінь світла»... Звичайно, такі слова бентежать. Я людина грізна й усвідомлюю це. Мабуть, у моїй особі бачать щось більше, ніж у мені є насправді. Повага, яку висловлюють слухачі іноді в перебільшенному вигляді, належить не тільки нашому хорові, а тому народному, що нам притаманне», — каже Захарченко.

Своєї української вимови Захарченко трохи соромиться, називаючи її «кубанською балачкою». Попри свою популярність, спілкується без краплі снобізму, для нього немає жодних особистих теорій, шкіл: «Бог дав мені любити й розуміти музику, збирати докупи співаків, дати їм репертуар. Знову ж, енергетика ця не лише моя, захарченківська, — це від дідів-прадідів. Я чиню як казав Глінка: музику пише народ, а ми її лише аранжуємо». Якось Захарченко спілкувався з Ігорем Стравінським і запитав, які явища в сучасній музиці той вважає найвидатнішими. «Записи грузинських пісень», — відповів композитор, підтвердивши пієтет до народного мелосу.

СТАНИЧНИЙ ПРОФЕСОР

Неодноразово чув подив щодо виконання Кубанським хором українського гімну. Комусь воно видається аж надто оригінальним, неканонічним. Захарченко на це відповідає: «Ми не стверджуємо, що виконуємо офіційний славень. «Ще й не вмерла Україна» — чудова запорізька пісня, що її здіben співали кубанські козаки. Раніше казали, що вона заборонена».

Таких от пісень Захарченко по-назирає сотні, пройшовши з мі-

крофоном і нотним зошитом уздовж і впоперек усю Кубань. Експедиції станицями, де мало не в кожній хаті висить картина чи килимок із козаком Мамаем, маestro не припиняє й досі. «Приїжджаю, було, додому в свою станицю Дядьківську, а там бабусі гуторять: «О, наш Віťko тепер вчений, грамотний, аякже ж! Ми темні, а ти професор!» А співають як темпераментно, щиро! Я записую за ними й одказую: «Вчився-вчився, та й дурним залишився». Музикант не міг начудуватися, як міцно тримається мелос серед земляків. Мати хориста любила співати «Розпрягайте, хлопці, коней». Ще малим якось поцікавився, чи не набрид їй цей мотив. Мати всміхнулася: «Ти ж хліб щодня юї?»

Маestro ставить компакт-диск із піснею на вірш Олени Чілки «Як швидко літо пролетіло». Я слухаю, він замислюється. Щойно побачила світ збірка компакт-дисків «Музичне приношення Україні», на якому, з-поміж іншого, звучать 56 українських пісень, зібраних Захарченком.

КІЇВСЬКА КУМА

По українському радіо часто йдуть записи кубанців із Ніною Матвієнко. «Вперше я почув Ніну Митрофанівну ще молодим хормейстером, — згадує Захарченко. — Я саме був у Києві, пішов на виступ хору Вірьовки. Вона співала пісню «Ой, глибокий колодязь». Після концерту підійшов до службового виходу, хотів познайомитись. Ale там уже стояла величезна юрба, і я не зміг побороти боязкість, пробитися до неї».

Проте зустріч таки відбулася — бо Ніна Матвієнко виявилася сміливішою за кубанського козака: «Пізніше я привозив до Києва виконавців народних пісень із кубанських станиць. I раптом на одному з концертів до мене підходить сама Ніна Митрофанівна! Кличе в гості... A потім я запрошував її на Кубань, і ми дали разом понад 30 концертів у нашій Краснодарській філармонії. Моя старша дочка тоді була нехрещеною — Матвієнко стала її хрестною матір'ю. Не можна розділити душу українську, вона соборна. В Києві я завжди відчуваю родинні почуття».

Гастролюючи на Заході, Захарченко зайдов до музичної крамниці й попросив симфонічну увертуру

Чайковского до опери «1812 рік». Поставили компакт... «Ні, це не той твір». Продавець наполягав: пане, ви неуважні! Захарченко послухав далі... Справді! Виявляється, увертура розпочиналася хоровою молитвою, та радянська цензура цей початок обрізала. Лише після розпаду Союзу Кубанський хор почав виконувати і релігійні твори. Маятник супільної думки хитнувся праворуч: і диригент, колишній носій комуністичного партквитка, став православним. Інколи він приходить до церкви й співає з бабцями на кліросі — такий от жест самопокаяння.

МІЖ ДІАСПОРЯНАМИ

У коридорі адміністрації хору виять гравюри зі старих книг: портрети козацьких старшин, священників, храми, пейзажі річки Кубань. Усе таке мило-провінційне... Ale хор об'їздив із гастролями близько 40 країн. Захарченко всміхається: та ж за кордоном влаштовувати фурор набагато легше, ніж у дома. Чи там публіка менш присіплива?.. Головне — аби цікавилися, розуміли. **Тиждень** цікавиться: а що ж Кубанський козачий хор насамперед прагне донести до слухачів: мелодію? Ідеологію козацтва, мужності? «Хор повинен змушувати плакати, — вільнений Віктор Гавrilович. — Сльози — мірило людських почуттів».

В Україні козачий хор гастро-

«Ще й не вмерла Україна» — чудова запорізька пісня, що її здавен співали кубанські козаки. Раніше казали, що вона заборонена»

лював у Києві, Харкові, Львові... «Я не можу сказати, що в Західній Україні до нас поставилися прохолодніше, ніж у Центрі чи на Сході. У Львові нас приймали не просто як рідних, а як найрідніших! Я залишаюся на сцені сам-один, кажу: «Дякуємо, концерт закінчено!» I раптом вся зала починає співати. Вони співають «Многая літа» мені! Ніхто ніде мені «Многая літа» не співав, а от у західному Львові це зробили...»

Захарченко пригадує ще виступ в Австралії перед українською діаспорою: «Перше їхнє питання: «Ви

БІОГРАФІЧНА НОТА

Віктор Захарченко

народився в станиці Дядьківській на Кубані. Закінчив Новосибірську консерваторію, аспірантуру Московського музичного інституту імені Гнесіних. Професор, учений-фольклорист: записав і опублікував, зробивши широко відомими, десятки народних українських пісень. Керує Кубанським козачим хором із 1974 року. Народний артист України, Росії, Абхазії та Адигеї, лауреат Державної премії імені Т. Шевченка (1990).

розмовляєте українською?». Я кажу ну, трохи можу, а артисти хору не всі. Діаспорянин обурюється. Я йому тоді кажу: «А ви українець? То щирі українці мають бути співучими. А ну ж бо, заспівайте, покажіть, які ви». Ну, й вони затягують з п'ятого на десяте. Ми послухали трохи й кажемо: «Добре, а тепер послухайте українською «москалів!»

САМОБУТНЄ Й ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ

Віктор Захарченко органічно виглядає як у бурці й шапці-кубанці, так і в концертному фракі. Так само й за своїми думками — інколи видається європейським маestro, а то в ньому прозирає горець, що спустився в дикому танці з гір. «Бог створив усіх самобутніми й неповторними. Що націю робить єдиною? Віра, звичаї, культура в широкому сенсі: фольклор, мова, пісні й танці, обряди, кухня. Ale щойно культура йде на сцену — вона конкурсує зі світовою класикою, і тому має вміти піднятися вище національних інтересів. Часом нас оцінюють винятково етнографічно, критикують за нібито неправильний візерунок вишивки на сорочці або якісь не такі лампаси. Я тоді згадую слова Єсеніна: «Не робіть мене рязанським». Є щось вище від етнографії», — стверджує маestro.

Щодо власної самоідентифікації, Віктор Захарченко переконаний: «Я, насамперед, українець — чорноморський запорізький козак. Мені дорога українська культура — вона в мене в генах, але хочу сказати так само: не робіть мене тільки кубанським». ■

СЛАБКА-СИЛЬНА РУКА

Гетьман Павло Скоропадський хотів «збудувати Україну на зло українцям», але мусив балансувати між хаосом і диктатурою

АВТОР: Кирило Галушко, кандидат історичних наук

Легенда свідчить, що коли молодий офіцер почту російського імператора Павло Скоропадський чергував у Зимовому палаці, він побачив у залі з експонатами зброї гетьманську булаву. Взяв до рук, але не втримав, і вона з гуркотом упала. В цей час до залі зайшов цар Микола II і жартома сказав: «Ти, Скоропадський, напевно, хочеш стати гетьманом!» Попри те, що Катерина II вимагала, аби «саме ім'я гетьманів» мали забути, мрія про булаву не покидала українців – навіть настільки «несвідомих», як тодішній Павло Скоропадський. Ця ж легенда нагадує нам і про те, що булаву часом буває легко взяти, та важко втримати...

Наше сьогоднішнє суспільство все частіше згадує про «сильну руку», яка б приборкала безлад. Але, бачачи в телевізорі вервечку потенційних «рятівників країни», починаєш замислюватися над тим, що таким персонажам не довіриш не лише державу, а й звичайний ЖЕК. Тож поки ми перебуваємо у прикрих сумнівах, варто згадати, що 29 квітня маємо річницю встановлення (у 1918 році) останнього українського режиму одноосібної влади – гетьманування Павла Скоропадського. Що нам порадити цей історичний досвід?

Як свого часу не лаяли Павла Петровича: і «німецькою маріонеткою», і «узурпатором», і «сентиментальним дегенератором» (останнє визначення – від Володимира Винниченка). Сьогоднішні історики також сповнені суперечностей в оцінках «скоропадщини»: це і «поодинокий приклад конструктивної державницької роботи», і «вимучена псевдомонархічна авторитарна конструкція». Істина, як завжди, лежить десь посередині – поміж одінчих українських напівтонів, добрих намірів, незавершених справ та гарних, але не підкріплених діями, слів.

НЕОБХІДНА КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ
В указі президента Віктора Ющенка з приводу відзначення 90-річчя від початку подій Української революції 1917–1921 років Павла Скоропадського відверто проігноровано, хоча він був знаковою постаттю тієї доби. Цікаво, чому? Чи то президент уважає гетьмана «недемократом» на тлі інших затято народолюбивих діячів? Чи контрреволюційний гетьманат не вписується в поняття «Українська ре-

волюція»? Радше, нинішня українська влада підсвідомо відчуває чужорідність образу Скоропадського, на тлі більших за духом демагогів і популистів. А може, це якийсь комплекс? Як писав у 1918 році завжди пристрасний Дмитро Донцов про тодішніх «демократів»: «Ці люди не знесуть в своїм окруженню ніякого пана. В цім корін' їх опозиції до гетьмана». Натомість: «Ми потребуємо близку, авторитету, старих традицій історичних – коротко: пана на гетьмана, а не якогось провінціального адвоката, не з пенька панка». Можна погодитися принаймні з тим, що тодішня Україна справді потребувала свого Бонапарта, – але прийшов він запізно й «царював» недовго. Чому так сталося? Чи винна в цьому особиста вдача Скоропадського, чи нездоланні зовнішні обставини? Мабуть, і те, і те, – але зважимо на спадщину, яку отримав гетьман 29 квітня 1918 року.

Центральна рада 1917 року сформувалася й діяла за своєрідними неписаними законами тогочасної революційної демократії: суцільні радикальні ліві партії, які вважали, що прийшов їх зоряний час для ціковитого зламу «старого режиму». Сві-

Бачачи в телевізорі вервечку потенційних «рятівників країни», розумієш, що таким персонажам не довіриш не лише державу, а й звичайний ЖЕК

това революція мала настати ось-ось, а через це відродженій Україні непотрібні ані регулярне військо, ані бюрократія, ані соціальні рештки минулого: поміщики, підприємці, чиновники, генерали й офіцери. Члени Ради (переважно молоді й запальні люди) вважали, що для створення «нового світу» достатньо виголошувати палкі промови, проводити масові маніфестації з прaporами та кидати в маси нездійсненні обіцянки на кшталт: «А тепер у вас буде все, що ви хотіли!» (Нічого з сучасності не нагадує?) Маси щиро повірили, але оскільки через певний стиль менеджменту влада Ради не могла вийти за межі Києва, ім довелося взяти реалізацію цих планів на себе. Тому панські маєтки грабували і спалювали, землю розтягали, поняття приватної власності зникло, а сотні тисяч сол-

датів із фронту розбігалися, перетворюючись на банди мародерів. У країні запанував хаос.

Коли до нас завітали інші революціонери – більшовики, – довелося в паніці шукати якогось рятівника, вже байдуже, «демократичного» чи ні. Прийшли практичні й дисципліновані німці, яким вистачило місяця, аби дійти думки, що радівці – це «політичні фанатики й авантюристи, які загадковим чином отримали владу». Що далі? Компромісом стала ідея дозволити комусь із місцевих «кадрів» зберегти державність та навести якийсь лад. Можна сперечатися з приводу того, «хотів» Скоропадський влади чи «не хотів», німці це ініціювали чи він сам, та взяти булаву він за тих обставин просто мусив. Але його можливості були вже чітко й жорстко обмежені реаліями, які лишила йому безпорадна українська демократія.

ГРУНТ, ЩО ВИСЛИЗАЄ З-ПІД НІГ

Очевидно «вадою» гетьмана була занадто ліберальна вдача: ніколи не вирізняючись тиранічними схиленостями, він спокійно поставився до опозиційної діяльності щойно повалених ним українських лівих. Радівські міністри були швидко випущені з в'язниці, а перед Петлюрою гетьман навіть вибачився. Тотальних репресій так і не дочекались, монархом чи диктатором він себе не проголосував. Гетьман сподівався, що, оцінивши стан речей, «свідомі українці» погодяться співпрацювати з новим режимом, який ставив за мету зміцнити українську національну державність. «Кандидати», волос лаючи «узурпатора», поодинці тихенько бігали до Скоропадського на «оглядини» (він скаже: «Всі вони хочуть бути міністрами»). Втім, далі запрацювали ті чинники, про які писав Донцов: царський генерал, представник імперської аристократії Скоропадський був чужим і неприйнятним для людей, які звикли роками лаяти все, що він у собі втілював. І те, що гетьман за півроку перед тим цілеспрямовано вивчив українську мову, а тепер провадив суцільну українізацію адміністрації й освіти, не стало аргументом на його користь. Не змінило ситуації ні створення Академії ■

наук, ні Національної бібліотеки, ні українських університетів та інститутів, ні цілої купи інших установ і структур повноцінної державної нації. Боротьба за вплив України в Криму та на Кубані, визнання її багатьма державами світу, найвигідніші за всю історію країни кордони «справжні патріоти» також не опінили. Як і масштабні чистки корумпованих чиновників. Українські партії за гетьманом так і не пішли й почали таємно готуватися до реваншу.

З ким йому залишалося працювати? З проросійською партією кадетів, зі старою бюрократією тих же настроїв. У виборі між юначим патріотизмом та відпрацьованою кваліфікацією гетьман спирається все ж на досвідчених адміністраторів, які сумілінно виконували свої обов'язки, та до українізації вони ставилися, звісно, без ентузіазму. Можна вважати це помилкою, але ж гетьман відчував жорстокий кадровий голод. Чез три місяці влади він спересердя скаже: «Ну, де є ті українці? Ну дайте їх мені! Таких, як мені треба, з якими я міг би говорити і працювати! Де

вони є?» І ще: «Хочу збудувати Україну на зло українцям»...

Створити регулярне військо неможливо за один день, а пильне німецьке командування вважало, що їхньому «союзникові» буде більше довіри, якщо він триматиметься на німецьких багнетах, а не на своїх. Випущеного Радою та більшовиками

«Ну, де є ті українці? Ну дайте їх мені! Таких, як мені треба, з якими я міг би говорити і працювати! Де вони є?»

джина тотального переділу землі вже не зупинила розробка цивілізованої аграрної реформи. Село відчайдушно воювало проти всіх, і йому байдуже було, німці це чи українська влада. За ті півроку, поки Скоропадський міг якось впливати на перебіг подій, він так і не зумів знайти собі надійного соціального ґрунту під ногами. Суспільство ще не було готове до «правої» версії українства. Та й саме суспільство лише ставало «українським». Це потім, в еміграції, після

гіркого досвіду всіх українських влад гетьманський рух стане впливовим серед свідомих українців. У 1918 році вони його не зрозуміли й не оцінили. Павло Скоропадський як практичний політик діяв й у власних інтересах, але діяв у межах можливого. Розчарувавшись в українстві, підпише «Федеративну грамоту» з Росією; потім він визнає це помилкою. Але його свідомо українські опоненти доведуть справу незалежності до цілковитої поразки.

У 1918 році панацею для України не стала ані мітингова псевдodemократія, ані «сильна рука» без справжньої суспільної підтримки. Які висновки? Яким би не був політичний режим, головне, аби він був ефективним, а ті високі гасла, які кидаються в маси, не перетворилися на профанацію ідеї. Тоді влада не втратить авторитету, а при згоді суспільства диктатура стане непотрібною. Так не хочеться, аби усе корисне в Україні робилося «на зло»! Щоправда «добродії» у нас часом є злом набагато більшим... ■

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

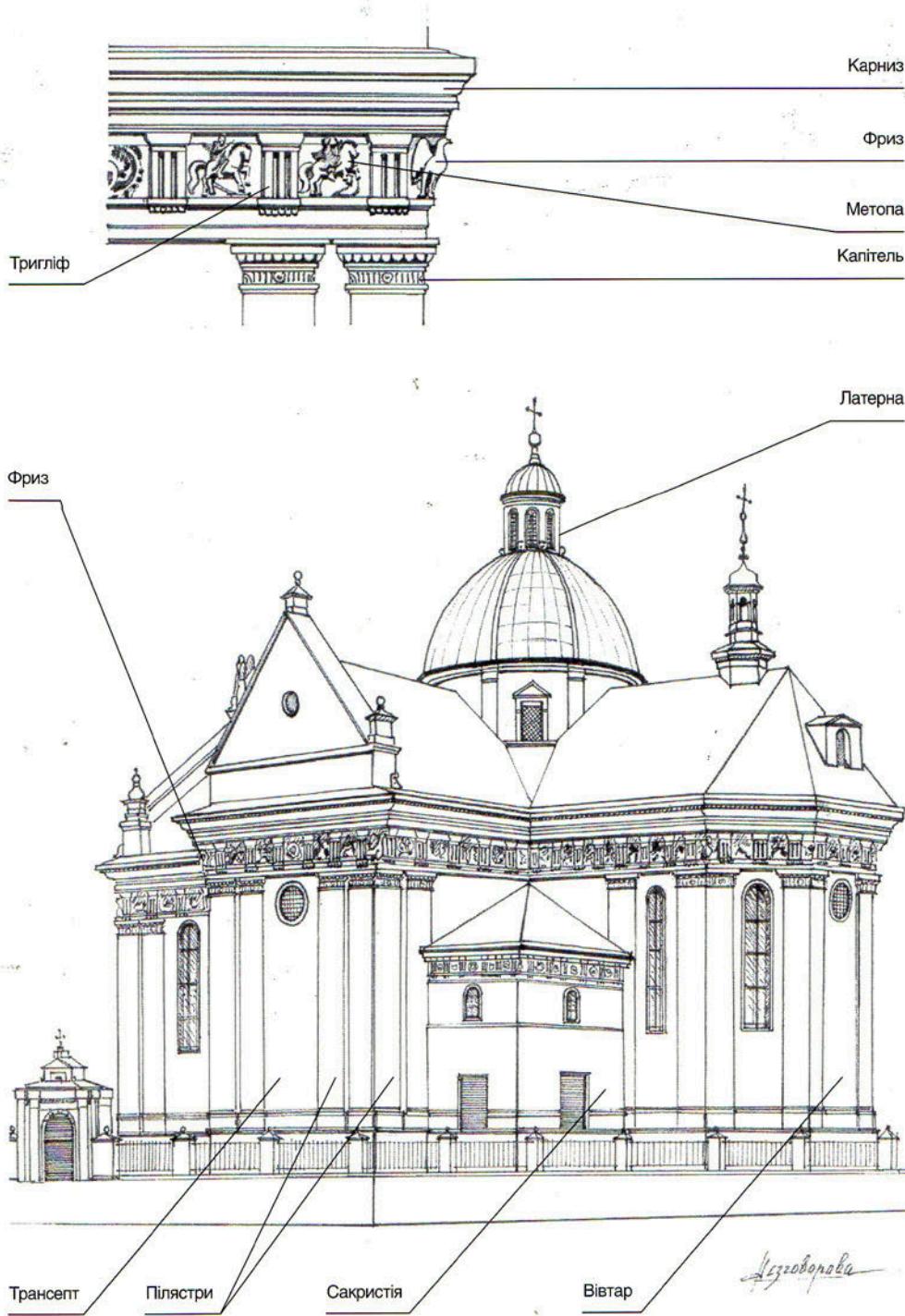
ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

Костел Св. Лаврентія, 1620 рік. Жовква, Львівська обл.

ТЕКСТ: Катерина Липа,
РИСУНОК: Олена Незголоворова

Так уже склалося, що Жовкою володіли уславлені військовими звитягами магнатські роди. Тож не дивно, що величний ренесансовий костел, розташований у самому центрі міста при розлогій ринковій площі, перетворився на своєрідний меморіал честі й слави. У 1605 році тогочасний власник містечка Станіслав Жолкевський запросив зі Львова найкращого архітектора, якого можна було знайти в тих місцях – італійця Павла Римлянина на прізвисько Щасливий. Майстер щойно завершив будувати православну Успенську (Волоську) церкву у Львові, і замовник хотів отримати в своєму місті не менш величну споруду. Тож невдовзі Павло Щасливий виготовив основну частину проекту – макет храму, й роботи розпочалися. Але закінчити костел будівничий не встиг. Коли відтут, що сили його поляшають, запросив на допомогу колегу й земляка Амвросія Прихильного, разом із яким зводив Успенську церкву. Саме Амвросій Прихильний надав храму остаточного блиску та величини. Підтримуваний потужними пілястрами фриз прикрасили зображення польських крилатих гусарів, бойових сцен та зброя; входи облямували різьбленими порталами. З часом інтер'єр доповнили розкішні скульптурні надгробки Жолкевських (із червоного мармуру) та їхніх спадкоємців, Даниловичів і Собеських (із чорного та білого мармуру). Жовква була улюбленою резиденцією короля Яна III Собеського, тому саме в костел Святого Лаврентія він привіз трофеї битви під Віднем, у якій він розбив турецьке військо. Протягом XVII століття стіни костелу прикрасили чотири величезні картини батальної тематики й остаточно перетворили храм на пантеон сімейної бойової слави. ■

Срібні виноградники

**Між римською Аквітанією й французькою Жирондою
Тиждень гуляв пляжами, омолоджувався та розглядав
наскельні малюнки, яким понад 30 тисяч років**

АВТОР: Олена Чекан

Ну що робити з коханням, яке навіть не з першого погляду, а з перших слів «Люба Франціє!». Зойк розпачу графа Роланда, бо вже ніколи її не побачить. Жовта

книжечка, де незрозумілим було геть усе: ю Ронсевальська ущелина, і якісь сарацини, і дикунський приспів «Аой!» і, нарешті, Карл Великий. Великий – це як? Товстун? Як двірник Ахмет, який щоранку човгає мітлою бруківку? В давньофранцузькому епосі «Пісня про Роланда» я, тоді ще зовсім мала, зрозуміла лише одне –

лицар віддав за неї життя. Так почалася моя Франція. Згодом прийшли французька література й мистецтво і, нарешті, подорожі. І щоразу Франція була інша. Тобто дивувала інакше.

У ПАНА АНТУАНА

Цього разу – пустельними дюнами. Ніжно-сірими та рожево-срібляс-

тими під сонцем і повним місяцем, які чомусь панували разом. Вони тягнуться вздовж узбережжя Атлантичного океану від Аркашона й далі на схід, аж до гирла Жиронди. Бісер піску вперто намагаються втримати низенькі сосни, які живляться водою блакитнооких прісних лагун.

Влітку тут нема де яблуку впали – стільки охочих погоджатися на океанських хвилях. Восени – веселі й брутальні мисливці полюють у цих місцях на перелітних голубів. Узимку до води не підійти: вже на відстані ста метрів відчуєш сталево-чорний крижаний холод, а пронизливий вітер збиває з ніг. Поки я збираю мушлі, про ці сезонні принаряди мені оповідає Антуан, поштар містечка Лакано-Осеан і мій добровільний гід краєм Біскайської затоки. Зараз вітер теж шаленіє, та він уже теплий, радісний, просякнутий усіма пахощами весни. Людей катма, тож можна насолоджуватися тишею, сонечком, яке вже починає підсмалювати, й галасливими чайками. Заклопотані родинними турботами, вони похічкоївському агресивно сновигають над пляжами.

Споконвіку, ще до римлян, які хаяйнували тут із I ст. до н. е., місцеві мешканці живуть виноробством. Тобто перетворюють силу тяжкої кам'янистої землі, жагу сонячних променів та щедрість хвилинних дощиков у чи не найкращий напій, винайдений людством. Невідомо, кому спало на думку посадити тут перший пагінець виноградної лози, але зараз міста, містечка, озера й ліси здаються лише островцями серед безкрай (понад 120 тис. га) виноградників.

У пана Антуана теж є маленький виноградник. Частуючи власним вином, він прилучає мене до сторічних традицій великих виноробних господарств. Кожне з них традиційно співвідноситься з конкретним шато, тобто замком. Найчастіше це не похмура середньовічна споруда з привидами, а такий собі старовинний маєток XVIII–XIX ст., де інколи можна зупинитися, як у готелі. Тут на прибульців чекають витонченість французької кухні, тиша, сповнена пташиного щебету, й, звісно, дегустація вин. Білих, рожевих і червоних, легких і густих, терпких, солодких, із гірчинкою, з кислинкою, молодих і закоркованих ще в минулому стол-

ФОТО: HEK FEATURES/FOTOBANK

ПОРТ МІСЯЦЯ. Так колись моряки охрестили історичний центр Бордо

літті. А прогулюючись лісом, який є неодмінним супутником шато, ви зможете годувати зовсім ручних білок, ланей і косуль. А потім ще довго згадувати їхні ніжні очі.

ТРИКУТНИК БОРДО

Виноградники мають свою столицю, яка зручно вмостилася на берегах річки Гаронни. Бордо – потужний порт. Заснований кельтами у III ст. до н. е. центр історичної, ще римської, області Аквітанія й сучасного департаменту Жиронда. Колись місто багатіло не лише завдяки продажу вина – його купецький флот підтримував торговельні звязки з численними французькими колоніями, а перед тим не гребував займатися й роботоргівлею.

Сутність Бордо найяскравіше розкривається в історичному центрі, що має трикутну форму й зветься Порт Місця. За унікальність міського ансамблю його внесено до списку об'єктів усесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Архітектура, в якій переважають будівлі XVIII ст., трохи гнітить холодною розкішшю й пафосом великих грошей. Приємний виняток – залишки римського амфітеатру (III ст.) й скарби середньовічної спадщини: мініатюрна церква Сен-Серен (XI–XIII ст.) та Сен-Круа (XII–XIII ст.) – її прикрашену філigrannimi скульптурами баню композиційно підтримує влучно прибудована кумедно асиметрична башта.

А ще кафедральний собор Сен-Андре (XII–XIV ст.). Відчинений ►

ФОТО: REUTERS

ВИНАРНЯ. Поміж 500 найменувань кожен знайде своє

ПРОТОФОТО.
Зображенням з печери Ласко – 30 тис. років

ПЕРЕСІЧНЕ ШАТО. З одного боку – виноградники, з іншого – ліс

навіть уночі, він вражає вигадливістю готичних орнаментів вівтаря і дзвінкою тишею.

Віяло вулиць, що розчахнулося ще в середні віки, веде початок із за-круту річки Гаронн, в якому за-тишно влаштувалася крихітка-площа Біржі зі щойно відреставрованими будівлями XV – XVIII ст. Одна з вулиць, широка й галаслива, проспект Алле-де-Турні, – улюблене місце прогулянок бордосців і туристів. На одному його кінці – неокласична громада Гран Театр (1773 – 1780 роки) з помпезним портиком, прикрашеним 12 музами й статечно-занудливою коринфською колонадою та арками. На протилежному кінці – найбільший у Європі сквер, еспланада Кенкокс (Шахова). Це майже 12 га дбайливо доглянутих газонів, на яких у шаховому порядку висаджені дерева. Архітектурна кульмінація еспланади – грандіозний пам'ятник (1894 – 1902 роки) на честь діячів Великої французької революції. Неподалік будинок, у якому колись жив Гойя, а зараз розмістилася виставка творів великого іспанця. Майже в центрі історичного трикутника Бордо – неозорий ринок морських делікатесів і Дім вина, де можна пройти курс енології, тобто науки виноробства. Та, як на мене, з вином усе ж приемніше знайомитися в якомусь із шато, посеред виноградників.

«КОДАЛІ» ОЗНАЧАЄ «МОЛОДІСТЬ»

Лише за 15 хвилин поїздки автівкою від Бордо розкинулася знаменита (і не тільки вишуканістю своїх вин) територія Шато-Сміт-О-Лафіт. Саме там розташований Центр енотерапії «Кодалі», де на вас чекає зустріч із новими технологіями використання винограду та винопродуктів.

Тут практикують унікальну за омолажувальним ефектом програму відновлення здоров'я та догляду за шкірою. Вона поєднує цілющі властивості термальних джерел, багатьох

Частуючи власним вином, пан Антуан прилучає до сторічних традицій шато

на залізо й фтор, та винотерапію. В процесі лікування використовують жом виноградних ягід, олію виноградних кісточок, винні дріжджі, дубильні речовини з кори лози й просто чудові вина. Процедури супроводжують обов'язковий дієтичний пансіон, термін оздоровлення – від 1 до 7 діб.

А проживають пацієнти Центру в готелі «Джерела Кодалі», кожен номер якого має власний дизайн.

Коли під час першої зустрічі лікарка Марі, тендітна й сяюча жіночка, накрила мене хвилею незрозумілих термінів (як-от: гомаж, ванна Баррік тощо), я, щоб розрядити ситуа-

РЕПЛІКА

Олів'є ДЮФФУР

Генеральний директор компанії «Винолюб»

Найголовнішим у мистецтві споживання ексклюзивних французьких вин є любов до вина як такого й вибір найліпшої продукції. І кілька загальних правил: білі вина подають перед червоними, молоді перед більш витриманими, сухі перед солодкими.

ацію, поставила запитання про її вік і чи користується вона всіма цими забаганками. Отримавши ствердну відповідь і цифру 56, я більше не пруцяла, погодившися на всі процедури, бо виглядала вона максимум на 30.

На сьомий день після всіх цих приемних обгортань, масажів, від гідро до аювердичних, після лінії процедур із застосуванням засобів Caudalie (до речі, що косметику вже можна купити в Україні), я зрозуміла вираз «бути як отірочок». Хоча, мабуть, я перетворилася, швидше, на виноградинку й, може, тому без острія смакує на конячку.

Саме верхи ми подолали останній відтинок шляху до печери Ласко. Нам пощастило – зазвичай печера законсервована, аби уникнути руйнації наскельних малюнків. Для огляду існує Ласко-2, своєрідний рімейк давньої печери, де відтворили точні копії доісторичних шедеврів. Та раз на рік фахівці інспектують свої скарби. Ми потрапили саме в такий день.

Відчуття? Мороз по шкірі. Не тому, що в печері справді холодно. Вони мчать – оскажені ліччі! Мчать уже 30 тисяч років! Ось один, захлинаючись власною гарячою (так!) кров'ю, ще мить – і навалиться на тебе тяжкою тушєю. Перспектива, текстура, віртуозне володіння кольором, артистичний лаконізм...

До побачення, юна Франціє! Тепер я знаю твій вік. ■

FUNDACJA
Pro Musica Viva

SINFONIA IUVENTUS

ПОЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ У КІЄВІ / ФОНД "PRO MUSICA VIVA"

ПОЛЬСЬКИЙ ОРКЕСТР **SINFONIA IUVENTUS**

КОНЦЕРТНИЙ ТУР МІЖ СЛОВОМ І ЗВУКОМ: УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ЗУСТРІЧІ

У ПРОГРАМІ КОНЦЕРТУ — МУЗИЧНІ ТВОРИ МОЛОДИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ, УЧАСНИКІВ СТИПЕНДІАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ МІНІСТРА КУЛЬТУРИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДШИНИ РП "GAUDE POLONIA", НАПІСАНІ НА ВІРШI ПОЛЬСЬКИХ ПОЕТИВ

**СВІТЛНА АЗАРОВА / ЗОЛТАН АЛМАШІ / МАРІЯ ОЛІЙНИК /
БОГДАН СЕГІН / ЛЮБАВА СИДОРЕНКО / БОГДАНА ФРОЛЯК /
МИХАЙЛО ШВЕД / ОЛЕКСАНДР ШИМКО**
ВИКОНАННЯ: ПОЛЬСЬКИЙ ОРКЕСТР "SINFONIA IUVENTUS"
СОЛІСТИ: **МАРТА БОБЕРСЬКА, СОПРАНО (PL) /
АГАТА ЗУБЕЛЬ, СОПРАНО (PL)**
ДИРИГЕНТ: **РОМАН РЕВАКОВИЧ (PL)**

ЖИВИЙ ЗВУК

РЕАЛІЗОВАНО ЗА КОШТИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДШИНИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ТА ЗА ПІДТРИМКИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Партнери:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Instytut Adama Mickiewicza

Медіа підтримка:

Тиждень

Главред

еера fm

Детальніше:
www.polinst.kiev.ua

Лопатою по шайбі

Збірна з хокею знову закопала свій шанс пробитися в елітний дивізіон

АВТОР: Андрій Сек

Дива не сталося. Національна збірна вкотре провалила іспит на входження до еліти світового хокею. Провалила, хоча мала всі шанси вибороти перше місце в першому дивізіоні (група В) на чемпіонаті світу, що минулого тижня завершився у польському Торуні.

ЧОМУ МОВЧАВ КОМЕНТАТОР?

Звісно, можна дістати мікроскоп і, глянувши на куще вітчизняне хокейне господарство, відразу дійти висновку: ні, з цих бананів каші не звариш. Насправді у збірній достатньо досвідчених гравців, які пройшли вишкіл у північноамериканських, європейських та російських лігах, є чемпіонами різних країн: Клементьев, Шахрайчук, Сімчук, Варламов, Гунько, Матвійчук та ін. Є доволі непогані молоді ключових справ майстри (Андрій Міхнов). В управлінні збірною беруть участь колишні зірки українського хокею Христич, Бобровников і Завальнюк.

Немає тільки головного тренера. Тобто номінально він є — Олександр Сеуканд, але результатів його роботи — комбінацій, заготовок, тактич-

них ходів та схем, загальної зігранистості колективу — ніхто так і не побачив. Українські хокеїсти у вирішальному матчі проти Італії нагадували кволих кошенят, які насліп пересуваються майданчиком. Розчарування якістю гри і розпач були такими великими, що телекоментатор (Денис Боянок) під кінець трансляції матчу волів мовчати. Надто було боляче коментувати цю ганьбу, надто неприродно виглядало все це ззовні — беззуба, безхребетна й подекуди просто бездарна гра: брак стабільних трійок нападу, невміння реалізувати більшість, цілковита відсутність комбінаційної гри, невиправдана заміна воротаря нападником, шість польових гравців на майданчику... Цей перелік можна продовжувати.

Так, команда наразі бракує лідерів та зірок. Але за вдалого керування національною збірною вона ще п'ять-шість років могла би бути твердим середнячком у хокейному світі.

ЯК ГАРТУВАЛАСЯ ПОРАЗКА

Українська збірна цього разу пропустила небагато, просто в потрібні моменти не закидали, а підказати, як це зробити в тій чи іншій ігровій ситуації, просто не було кому. Значну частину матчу проти Італії українці провели в більшості, однак жодного разу не зуміли відзначитися, хоча відсоток реалізації чисельної переваги деяких сучасних клубних команд становить понад 80! А Олександр Сеуканд, як відомо, працює із «Соколом», який, своєю чергою, є основою збірної.

А як вам таке «ноу-хау», як шостий зайвий польовий гравець на льоду, за що наших карали нікому не потрібним штрафом? Якби це повторювалося двічі-тричі, то можна було б повірити у випадковість, але

нний. Та й чи захоче він після неминучої «демобілізації» Віктора Андрійовича й надалі співпрацювати з ФХУ? Невідомо, де наступного сезону гратиме київський «Сокіл», яким буде чемпіонат України з хокею. У Калуші почав занепадати побудований у межах реалізації Програми розвитку українського хокею льодовий палац. (Кому він там потрібний?) Під питанням виконання інших пунктів програми. Щойно виник майновий конфлікт зі спортивною базою на Трухановому острові. Криза позначилася на банках, на рахунках яких лежать хокейні гроші. А на носі, у 2010 році, кругла дата — століття виникнення хокею в Україні...

ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ

Над чим зараз слід працювати ФХУ? Насамперед над оновленням тренерського складу. Причому не потрібно вигадувати колесо. І Польща, й Італія, й решта наших суперників мали тренерів-іноземців, причому не росіян із їхніми амбіціями та зверхнім ставленням до неросійського хокею. Отже, в ідеалі головний тренер — швед або канадець. У контексті української збірної російська тренерська школа в особі Голубовича торік себе, грубо кажучи, дискредитувала. Перефразуючи відомий вислів, він прийшов, побачив та й утік. Це має бути нейтральна, не обтяжена спогадами про «спільне» минуле людина, яка має уявлення про заокеанський, європейський та російський хокей. Зрештою треба відкрити хокейні кордони України на Заході. А прихід російського тренера знову означатиме залаштункову метушню, якісні зв'язки, додаткові зобов'язання на кшталт: ти — мені, я — тобі.

Наступний крок — натуралізація одного-двох іноземців, які не можуть пробитися у свої національні збірні: росіян, канадців та американців (і не обов'язково українського походження). У складі збірної Італії, наприклад, новоспечених італійців більшість. За відсутності повноцінного внутрішнього чемпіонату, де виховувалися б свої кадри, й короткої лави власних гравців це чи не єдиний шлях, щоб додати до збірної свіжу кров.

І нарешті, кадрова ревізія, оновлення менеджменту збірної. ■

ПЕРША ДВАДЦЯТКА РЕЙТИНГУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБІРНИХ-2008 МІЖНАРОДНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ХОКЕЮ (ІІHF) *

КАНАДА 1 +1	ЛАТВІЯ 11 -1
РОСІЯ 2 +3	НОРВЕГІЯ 12 +2
ШВЕЦІЯ 3 -2	ДАНІЯ 13 -1
ФІНЛЯНДІЯ 4 -1	ІТАЛІЯ 14 -1
ЧЕХІЯ 5 -1	СЛОВЕНІЯ 15 +3
США 6 +1	АВСТРІЯ 16 +1
ШВЕЙЦАРІЯ 7 +1	УКРАЇНА 17 -2
СЛОВАЧЧИНА 8 -2	ФРАНЦІЯ 18 +1
БІЛОРУСЬ 9 -	КАЗАХСТАН 19 -3
НІМЕЧЧИНА 10 +1	УГОРЩИНА 20 +1

* Рейтинг-2009 буде укладено після завершення ЧС у віці зму дивізіону, який незабаром пройде в Швейцарії.

** Відповідно до місяця в рейтнгу-2007

Українській збірній потрібен тренер-іноземець, але не росіянин з його амбіціями та зверхнім ставленням до неросійського хокею

за весь чемпіонат наші з десяток разів притискалися такого «тактичного ходу». Це відверте нехлюстство і невміння керувати своїми піддеглями.

Не забуваймо, що в пасіві Сеуканда цього року провальний виступ не лише на ЧМ в Торуні, а й на передолімпійському турнірі в Латвії у лютому. Виліт «Сокола» з плей-оф вицою ліги відкритого російського чемпіонату хоч явище із іншої опери, але в цьому випадку є ланкою того самого ланцюжка...

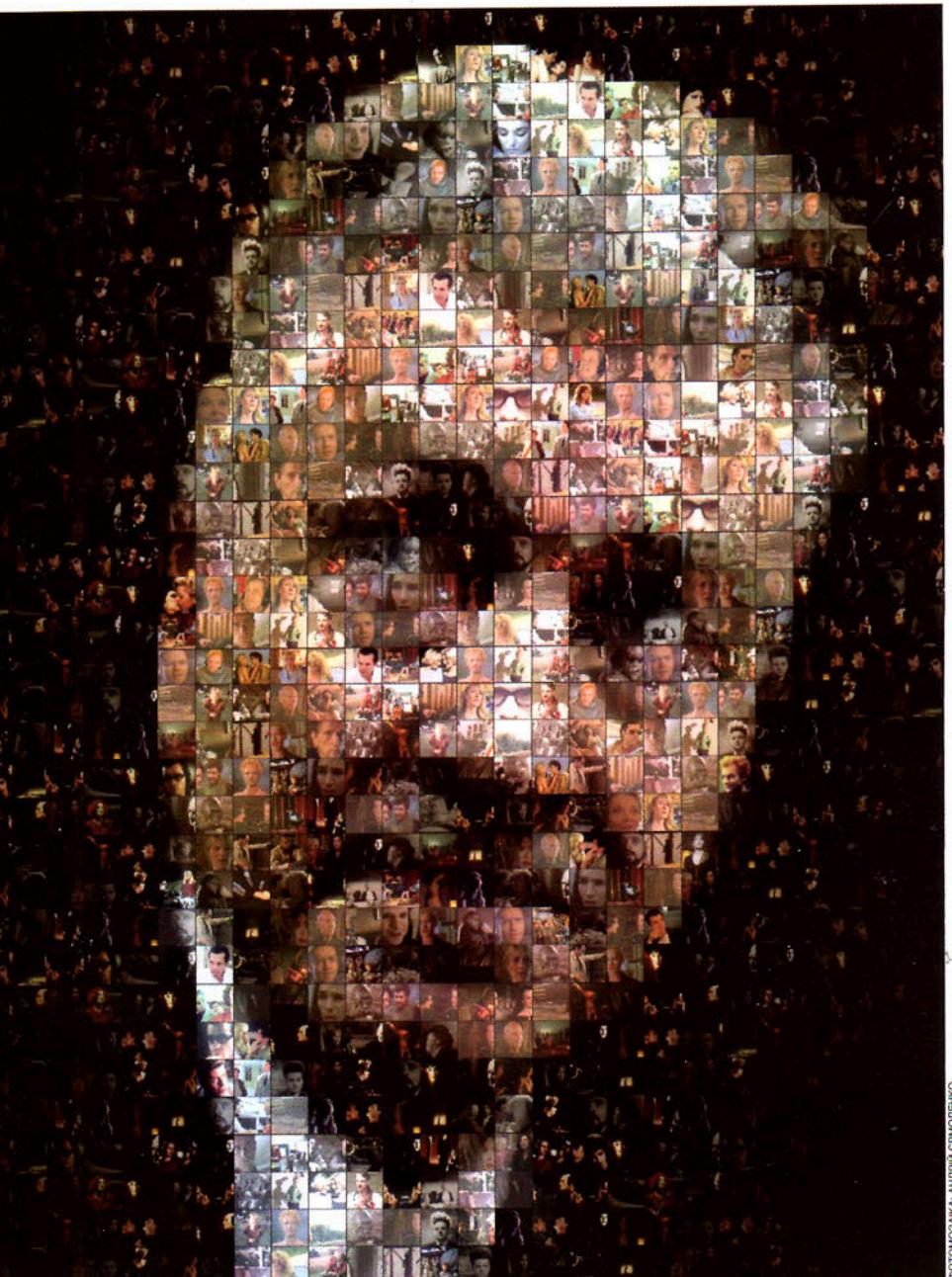
БІЛЯ РОЗБИТОГО КОРИТА

У Федерації хокею на чолі з Анатолієм Брезвіним (колишній голова Погодаткової адміністрації в уряді Януковича) наразі є нагальніша проблема, ніж національна команда: хто даватиме гроші на хокей, якщо збірна ось уже котрий рік поспіль не може потіщити бодай виходом у вищий дивізіон?

Гаманець Сергія Тарути, який, до речі, фінансував хокей на прохання Віктора Ющенка, як відомо, не бездо-

ЗЛЕТИ І ПАДІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗБІРНОЇ З ХОКЕЮ

1993	Дебют збірної України на чемпіонатах світу з хокею в групі С (2-ге місце)
1998	Вихід до групи В
1999	Вихід в елітний дивізіон, участь у першому «справжньому» ЧС
2002	Участь в Олімпійських іграх у Солт-Лейк-Сіті (10-те місце з 14 команд)
2003	За результатом ЧС-2003 збірна посіла 11-те місце в рейтнгу Міжнародної федерації хокею (ІІHF). На сьогодні це найвище досягнення в історії команди
2005	Збірна повторила результат 2003-го посіла 11-ту сходинку в рейтнгу Міжнародної федерації хокею (ІІHF)
2007	Команда посіла останнє місце на ЧС вілетіла на перший дивізіон
2008–2009	Невдалі спроби пробитися у «вишку»
2009	Федерація хокею України подала заявку в ІІHF на проведення ЧС-2014 в Києві. Результат буде відомий наприкінці травня

DAVID LYNCH ЛОВЕЦЬ СНІВ

Девід Лінч, який перетворив страх на мистецьку категорію, порівнює ідеї з рибами і шукає їх у глибинах несвідомого

АВТОР: Ганна Медвецька

Великий містик і містифікатор Девід Лінч розкрив у Києві секрети своєї геніальності. Українці дізналися, що сюрреалістичні стрічки режисера народжуються за допомогою трансцендентальної медитації, а не внаслідок вживання психотропних речовин, яке йому довго приписували. Розповівши **Тижню** про кіно, новітні технології та дуалізм людського існування, Лінч продемонстрував у висловлюваннях дивовижну афористичність.

У. Т.: На презентації філії вашої фундації, що поширює ідеї трансцендентальної медитації, ви сказали, що ми незабаром відчуємо результати її діяльності. Це чергова містифікація чи ви справді ставите глобальні надзвідання перед українським відділенням Фонду Девіда Лінча?

— Мое завдання полягає в тому, щоб донести свої знання до людей. Хочу, щоб вони зрозуміли: трансцендентальна медитація не є якимось таємничим культом, радикальною сектою чи навіть релігією, в яку потрібно заглиблюватися... Вона прекрасна, зрештою, це і є ми, наше ество. І я бачу, що люди поступово починають розуміти її сутність. Звісно, ви можете не практикувати жодної медитації й залишатися такими, якими є... Або ви скажете: «Я хочу відкривати все більше і більше». Тож відкривайте! Саме трансцендентальна медитація дає змогу піднятися на новий ступінь пізнання світу. Під дією єдиного поля пізнання людина здатна позбутися стресу та паніки, уникнути депресії й отримати колосальний заряд енергії.

У. Т.: Окрім відкриття філії Фонду, ви ще й влаштували презентацію своєї книжки «Впіймати велику рибу...», що два роки тому стала національним бестселером у США. Що було поштовхом до написання літературного дебюту?

— Змушений трохи розчаровувати вас — вона не зовсім написана мною. Підґрунтам слугують запитання та відповіді, отримані під час туру 13 американськими університетами. Ця книжка ніби писалася сама собою. Вона розповідає про користь різноманітних ідей, які слід шукати передусім у глибинах власного несвідо-

ФОТОМОСАКА: АНДРІЙ БРЮЛОВЕНКО

мого. Взагалі ідеї подібні до риб... Тож якщо ви хочете впіймати невеличку рибку, залишайтесь на мілководді. Та коли вам потрібна величезна риба, хоч-не-хоч, а доведеться занурюватися на глибину — там риби чистіші й неймовірно гарні.

У. Т.: Відомо, що ви уважно стежите за розвитком нових технологій — ось, наприклад, нещодавно створили інтернет-телебачення, а свою останню стрічку «Внутрішня імпрія» зняли на цифру. Ви не вважа-

ТАЄМНИЦІ У КІНО ПРИТЯГУЮТЬ ЛЮДИНУ, НЕНАЧЕ МАГНІТ, БО В КОЖНОМУ З НАС ЖИВЕ ДОСЛІДНИК. ОДНАК ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ МОЖУТЬ БУТИ ДОСИТЬ ПРОЗАЇЧНИМИ

сте, що за останні 10–15 років світ став занадто технологічним?

— Та ні! Новації — це дуже добре! Величезні досягнення цифрових технологій надали митцям стільки інструментів, стільки неймовірних програм... Я просто обожнюю це! За останні десять років кінематограф став іншим саме завдяки тому, що новації були його невід'ємною складовою. Це прекрасно! Або візьмімо інтернет — він став нашим другом. Звісно, в мережі є багато дивного, але водночас і чимало корисного. Всесвітня павутинна фактично містить інформацію для будь-яких запитів. Я переконаний, що згодом вона стане своєрідною домівкою для народного кінематографа. Незабаром кожен отримає можливість мати свій власний театр, власну телевізійну станцію, власну галерею... Просто фантастика!

У. Т.: Але ж нові технології, окрім очевидних переваг, роблять людей лінівими... Крім того, інтернет сприяє зникненню реального спілкування і заглибленню у віртуальний світ.

— Така небезпека справді є... Ми все більше і більше відсидаємося вдома. Моя порада проста: частіше виходити назовні, щоб прогулятися й подихати свіжим повітрям. Щодо електронної комунікації, то це осьблий вид спілкування. Він не заміняє особистого, як стверджують де-

які ретрогради, і зближує людей по всьому світу. Словом, в інтернет-спілкуванні більше позитивного, ніж негативного... Принаймні мені так здається.

У. Т.: Можете поділитися прогнозом: якого розвитку визнає людство у найближчі 50 років?

— Це досить складне запитання... Не впевнений, що можу дати точний прогноз, але, думаю, технології змінять нас на краще. Зрештою, подивіться самі: щороку інтернет швидшає й видозмінюється, в ньому стає більше якісної візуальної та звукової інформації. Безперечно, вона впливає на нас... Можливо, з часом люди матимуть змогу відвідувати інші світи, щоб здобувати там якийсь досвід. Це було б чудово!

У. Т.: У ваших фільмах криється чимало загадок. Ви хочете, щоб глядачі їх розгадували?

— Було б непогано.

У. Т.: А розгадки взагалі існують?

— Звісно! Я дуже полюбляю загадки й вважаю, що навколо нас чимало речей, про які ми нічого не знаємо. Таємниці у кіно притягають людину, неначе магніт, бо в кожному з нас живе дослідник. Однак відповіді на запитання можуть бути досить прозаїчними. Крім того, вони рідко бувають вичерпними і часто перетворюються на нові загадки.

У. Т.: Час від часу деякі українські режисери оголошують про власні наміри пробитися до Голлівуда. Що б ви їм порадили?

— Нині кожен може створювати фільми. Питання лише в ідеях... Якщо вони є, то не обов'язково їхати до Голлівуда. Адже це таке саме місце, як і будь-яке інше. На Фабриці зірок усе залежить від тих, хто нею керує. Звісно, головною турботою людей у Лос-Анджелесі є бізнес. Але там, як і в будь-якому іншому куточку земної кулі, є люди, які, знаймаючи кіно, думають не лише про фінансовий зиск.

У. Т.: У деяких ваших інтер'ю можна прочитати, що Лінч втрачає цікавість до кінематографа. Чому?

— Це не зовсім так... Я не втратив інтересу до кіно. Просто зараз

мене більше цікавлять інші види мистецтва: живопис і музика. Не хвилюйтесь, рано чи пізно я знову повернуся до зйомок.

У. Т.: Це правда, що ви періодично знімаєте реклами?

— Так, адже натомість я отримую високі гонорари. Окрім того, вивчаю нові технології. Повірте, це напрочуд хороша можливість ознайомитися з ними на практиці, а потім застосувати у великому кіно.

ЗАГАДКОВИЙ МІСТЕР ЛІНЧ

Девіда Лінча нерідко називають дивним режисером. У його фільмах відбуваються якісь загадкові події, в епізодах з'являються моторошні персонажі, а сюжети часто позбавлені звичній причинно-наслідкової логіки. «Ваші фільми сповнені трилогії і страху, чому вас так приваблюють темні сторони життя?» — запитання, яке йому неминуче ставлять, очікуючи, вочевидь, зізнань про жахливі психічні травми в дитинстві. Однак містер Лінч не любить розводитися про дитячі роки у невеличкому містечку Місулі, де він народився 1946 року. Образ «малої батьківщини» часто з'являється у його фільмах про темну сторону життя провінційних містечок. Ця тематика найширше розкрилася у телесеріалі «Твін Пікс» — найвідомішому дітіщі режисера. Популярність цього багатосерійного фільму була такою високою, що в Америці відбувалися своєрідні флеш-моби людей із написами на плакатах «Хто вбив Лору Палмер?». Повнометражним дебютом Лінча стала стрічка «Голова-гумка», де він продемонстрував свою особливу суміш сюрреалізму, похмурості й містичності, які згодом назвали його фірмовим режисерським почерком. Стрічки Девіда Лінча легко відзнаються не лише за змістом, а й за формою: насичені кольорами, продумані інтер'єри, красиві обличчя акторів і моторошні пейзажі. Якщо «Твін Пікс» вважається улюбленим фільмом широкої публіки, то «Малхоланд Драйв» — фаворит кіокритиків. Зокрема за цю стрічку Лінч отримав нагороду як найкращий режисер на Канському фестивалі 2001 року. Девід Лінч має доньку, яка також знімає містичні фільми («Слена в ящику», «Спостереження»), наслідуючи естетику свого батька.

У. Т.: У ваших стрічках світ завжди дуалістичний. Ви згодні з твердженням, що добро не може існувати без зла?

— Не зовсім. Ця площа, цей океан, що є в основі всього, суцільно позитивний. Ми живемо в дуалізмі... Наш світ постійно змінюється. Але подумайте ось над чим: якщо негатив — це темрява, то коли ви дивитеся на неї, розуміте, що це не щось, а просто відсутність чогось. І коли сходить сонце — без будь-яких зусиль, бо так задумано природою, — воно прибирає цю темряву. Відтак у кожній людині є світло гармонії, що прибратиме негатив так само, як сонячне світло розсіює темряву.

У. Т.: Гм-м... спірна, звісно, теза... Взагалі ви згодні з тим, що суперечка здатна народити істину?

— Для всього є місце... І це не суперечка, а інформація, яку треба сприймати або не сприймати. Коли люди говорять одне до одного, відкривається певна інформація, пріміром, Джекові від Сема. І Джек може сказати, що начебто зрозумів істину. Та все рівно людина розвивається через знання плюс досвід. Якщо ви щось знаєте, це лише півсправи... Але якщо у вас з'являється певний досвід, знання отримують свій зміст. Тому слід накопичувати і те, і інше.

У. Т.: Що ви знали про Україну перед тим, як сюди приїхати?

— Колись я мешкав в одному з районів Філадельфії, де було повно українських емігрантів. Я спокійно спілкувався з ними. Також знов, що кілька років тому у вас на вулицях проходили якісь демонстрації, і всі були одягнені у помаранчеве. Чи не так? (Девід Лінч усміхається)

У. Т.: Ви знайшли час для медитації під час перебування в нашій країні?

— Авжеж! Я ніколи не пропускаю сеансів медитації. Роблю це один раз вранці й один раз в обід вже 36 років поспіль. Це зовсім не заважає справам.

У. Т.: Якого рівня самопізнання ви хотіли б досягти?

— Людина має чималий потенціал, який називається просвітленням. Повірте, його реально досягнути. Раджу всім почати нарешті відкривати його в собі. ■

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Олівці страху

Я думаю, вся річ у тому, що він займається живописом і захоплювався Кокошкою. Ясно, що нічим добрим це закінчитися не могло. Зрозуміло, що людина, яка любить Оскара Кокошку, починає ставитися до страху як до застуди, випробовуючи різні засоби боротьби з ним. Експресіонізм здатен вганяти в депресію, проте якщо ти зумієш вибратися звідти, ти можеш навчити інших, як відчинити двері у свою підвідомість, а головне — як їх потім за собою надійно зачинити, аби страхи не виривалися назовні, заважаючи спати й жити. Страх — це субстанція, безпосередньо пов'язана з живописом, страхи потрібно малювати, вони мають чіткі контури, які слід фіксувати на папері чи півці, аби вони не жили в твоїй голові, як цигани на залишничому вокзалі. Образи Лінча фіксуються як окремі картинки, такі собі листівки на згадку, які ти розглядаєш зі страхом та замилуванням, адже цей боязкий інтерес, привабливість жаху і невимовне захоплення небаченим, проте зрозумілим, і роблять кіно найважливішим із мистецтв. Кіно, загалом, — велике шарлатанство, режисери нагадують еквілібрістів, які намагаються балансувати між інтелектуальним та комерційним, і тим із них, кому це вдається, відкриваються таємниці підвідомості та фінансової доцільності. В цьому контексті Лінч, окрім усього іншого, заслуговує на особливу увагу та повагу,

оскільки зумів стати «своїм» режисером як для широких народних мас, серця яких наполохано стукотіли під час перегляду «Твін Пікса», так і для заморочених власним апломбом інтелектуальних кіл, котрі люблять розводитися про сюрреалізм та психodelічність образної системи автора «Людини-Слона». Одне слово, троянди й виноград як запорука творчої потенції. У його фільмах страх виникає з речей, які ти бачиш постійно, себто він весь час десь поруч, ти щодня проходиш повз нього, не помічаючи. Всі наші біси скуповуються в тих самих супермаркетах, що й ми. Найстрашнішими є речі, котрі ти знаєш, проте чомусь не пізнаєш. Саме це непізнавання пізнаваного здатне вселити священний жах і глибинний трепет, оскільки примушує сумніватися в речах усталених, які зазвичай не викликають жодного сумніву. Страх збуджує. Можливо, саме тому в його фільмах пристрасть і ніжність є настільки ж привабливо-жахливими, як і всі ці демони й кишеневі дияволи, котрі виходять на яскраве сонячне світло з дверей звичайних американських забігалівок. Те, що Лінч має власний фонд, який нібито займається пропагандою трансцендентальної медитації серед школярів та студентів, викликає безліч питань. Усе це може слугувати начерком для якогось наступного сценарію, це міг би бути горор за участю воскових фігур шоу-бізнесу, котрі б у результаті мали розчинитися в глинах химерної авторської уяви. Болісно, що, здавалося б, може сьогодні об'єднати Поля МакКартні та Рінго Стара, крім боротьби зі СНІДом та пропаганди трансцендентальної медитації? І хто б іще, крім Девіда Лінча, міг звести їх докуки? І чим вони в цьому фонді займаються насправді? Лише не говоріть, що медитують. Очевидно, вони знайшли якийсь черговий вхід, якісно задні двері, котрі ведуть до наших кухонь та вітальнь, до кімнат, де зберігаються наші страхи й любові, і звідки можна непомітно й безкарно виносити невідомі раніше слова та звуки, а також яскраві паперові коробки з новими олівцями.

**Сергій Жадан,
писменник**

ictv

25 КВІТНЯ
ПРЕМ'ЄРА В УКРАЇНІ

ЗАПЮДНЕНИЙ ОСТРІВ

СУБОТА
19:00

www.ictv.ua

**ТИ ПОБАЧИШ
СВІТ НАВИВОРІТ!**

Ліцензія НР №0465-М від 30.10.2001р., №0466-М від 26.02.03р.,
видані НР України з питань телебачення та радіомовлення.

CD

Казки для дорослих

Чи давно вам доводилося чути український рок із чітко артикульованою громадянською позицією, гострою публіцистикою, піснями протесту в одному флаконі? Нині загальна аполітичність інколи розвівляється окремими соціальними треками, та й ті звучать езоповою мовою. З появою в аудіопросторі України збірки «Словозброя» київсько-чернігівської хард-рокової команди «Андерсон» можемо впевнено констатувати, що такий гурт є. «Андерсону», названому так на честь казкаря-класика, знадобилося півдюжини років, щоб стати на ноги. Пшукумами єдино можливої ідеологічно-стильової формули опікувався «генератор ідей», автор текстів та лідер-вокаліст Руслан Кириленко. Усі 12 альбомних треків – це стільки само найдражливіших для ліричного героя «боьзових точок», перетворених на пісні, – проспівані емоційно-пронизливим фальцетом на тлі експресивно-гнучкої ритм-секції. Епіграфом альбому могли б стати рядки з композиції «Правила гри»: «Я визначатиму сам правила гри, я вибиратиму шлях, яким мені йти, я не втрачатиму шансу для здійснення мети...» Найбільш відверто-контраверсійні композиції «Споживач», «Роздайте дітям зброю», «Ворогдрут», «Законопроект», «Олігархофрени», «Словозброя» навряд чи звучатимуть у вітчизняних теле- і радіоefірах, тому Руслан і друзі виклали треки альбому в мережі для вільного користування. Реакція інтернет-громади не змусила на себе довго чекати: кілька тисяч скачувань засвідчили інтерес до тих пісень з боку найпросунутішої публіки, яка вже невдовзі вітала команду на її живих перформансах у різних місцях країни.

Олександр
Євтушенко

«Андерсон», «Словозброя». –
Vesna music, 2009

КІНО

Не здався без бою

Колись infant terrible Голлівуду, п'яниця і скандаліст Рурк протестував проти нав'язаного образу сексуального мачо й заявляв, що акторство – це не робота для справжнього чоловіка. Після десятирічної перерви шалений Міккі з'явився в стрічці «Місто гріхів» Родрігеса, зігравши романтичного вбивцю-менсника, однак найкраща роль чекала на нього в проекті іншого режисера – Даррена Аранофскі. Драма «Рестлер» стала переломною для обох: актор успішно повернувся на широкий екран, а режисер нарешті здобув гідне визнання – головну нагороду на минулорічному Венеційському кінофестивалі.

На роль бйця без правил Ренді Робінсона спочатку претендував Ніколас Кейдж, однак не зміг її втілити з огляду на щільний змімальний графік. Тоді Аранофскі згадав про Рурка й

рискнув запропонувати йому співпрацю. Режисер не помилився – поцілив у десятку. Фактично, в стрічці «Рестлер» Рурк грає самого себе – колишнього боксера з розбитим обличчям, невлаштованим особистим життям і маргінальним статусом. Робінсон, екс-чемпіон 1980-х із реслінгу, через загрозу повторного ін-

ВИСТАВКА

Весняний настрій

Виставка «Вітамінний салат», що об'єднала роботи двох митців – художниці Аліни Максименко та її чоловіка скульптора Василя Татарського, нагадує весняний вибух. За тендітні кольори відповідає Максименко: її картини наповнені світлом, зображені силуети повністю потопають у променях, іноді лише тонкими лініями нагадуючи про своє існування. При цьому, на своїх пастельно-соковитих полотнах художниця вміло розставляє яскраві акценти – місця найбільшої концентрації світла. Колір доповнюється формою – і тут головними героями стають роботи Татарського. Дивовижні переплетення скульптур митець збирає з невеличких шматків металу. Елементи зварюються, а грубі шви Татарського наїмисно залишає, трансформуючи їх із банальної недоробки у формотворчу деталь. Здається, саме завдяки цим нерівним рельєфним лініям ро-

боти оживають, перетвоюючись на динамічні об'єкти.

Для тандему Максименко/Татарський спільні виставки – звична річ. Незважаючи на різні напрями, що обрали митці, їхні роботи дуже гармонійно компонуються в цілісну експозицію. Непередбачувану, пропе сподівану, цікаву та творчо довершенну. Саме таку, як треба для створення весняного настрою.

До 6 травня

Галерея «Триптих»
(Київ, Андріївський узвіз, 34)

Ася Трошина

КНИГА

Р. С. літератури

фаркут змушений полишити театралізований двобої й почати «правильне» життя. Робота в супермаркеті, загравання до немолодої стриптизерки, спроби помиритися з дочкою — за допомогою цих нехитрих «вправ» рестлер намагається боротися з відчуттями непотрібності та самотності. Ароноффські фіксує цей внутрішній конфлікт максимально відсторонено, немов спостерігач, що додає картині відтінку документальноності. Режисер навмисно не переобляжує фільм звичними для себе змістовими та візуальними нашаруваннями, відтворюючи реалістичний зрозумілий «репортаж» із життя спортсмена. Як не дивно, але відкритий фінал додає цій історії повної завершеності, залишаючи ймовірні варіації висновків на сумлінні глядача.

У кінотеатрах України
з 16 квітня

Наталія Петринська

DVD

Зі світу по нитці

Короткий метр — зручний формат для тих, хто любить концентровані емоції, обрамлені в стислі новели з несподіваним фіналом. Фільми, обмежені хронометражем, також приваблюють експериментаторів, оскільки вони завжди містять нестандартні, часом парадоксальні візуальні рішення. І це не дивно, адже режисер мусить вкласитися в кілька хвилин і за цей час встигнути здивувати або бодай зацікавити глядача. Дехто йде перевіренiem шляхом зображення певної нестандартної ситуації, особливо ж наполегливі примудряються розповісти цілу лінійну історію. Добірка найкращих короткометражок останніх років «Future shorts the best» містить обидва підходи. Тут зібрано понад 15 стрічок європейських та американських режисерів, здебільшого відзначених на міжнародних кінофестива-

лях. Хоча на перший погляд ці фільми розповідають про різні прояви людського буття, в них переважає нетлінна тематика кохання й самотності. До того ж, уся ця екзистенція й романтика пропонується глядачеві у строкатах, оригінальних «обгортаках»: мальованої й 3D анімації, чорно-білих світлин, документальних замальовок та музичного відео. «Перший раз не повториться» Йонаса Оделя створений у вигляді чотирьох монологів про перший сексуальний досвід, «Любити —

свіже молоко. Простіше з філософом: хай як мало ми про нього насправді знаємо, принаймні обізнані з легендою: босі ноги, чисті руки, палке серце; світ ловив, та не спіймав; передчуття своєї смерті з точністю до години. Із сучасником значно гірше — йому літераторка мала б придумати таку-сяку біографію й характер. Але ні: персонаж вийшов плакским, мов картонний чоловічок, і пісним, наче кисла капуста. У певному сенсі в цьому можна побачити навіть наявність авторської інтонації, якщо цілковита відсутність власного голосу є питомою ознакою стилю.

Галина Іваненко

Марія Штельмах.

R. S. Григорія Сковороди... – X.: FOLIO, 2009.

«Future shorts the best»,
«Артхаус Трафік», 2008.

не любить» Джеймі Рафна побудований на миттєвих флеш-беках, яким передує майже ритуальне відридання пелюсток жовтої квітки. Російська короткометражка «М'ясо» вистрілює «чорнухою» про соціальну та моральну безвихід, затиснену в символічне серце у м'якорубці. Є в цій кінозбирці й французькі стрічки — «Борідка», де головну роль зіграв Венсан Кассель, «Революція крабів» — анімована притча про нонконформізм, та інші. І, нарешті, приємний завершальний штрих — збірку субтитровано українською мовою.

Наталія Петринська

ВИСТАВКА

КЛАСИКА

ЛІТЕРАТУРА

ДЖАЗ

ЕТЮДИ ВРАЖЕНЬ

ЖИВОПИС Творчість художника Володимира Беляка посідає важливе місце в українському реалістичному живописі другої половини ХХ століття. Одесит за народженням, він, тим не менше, став яскравим представником так званої київської школи. На виставці, присвячений 85-річчю від дня його народження, більшість робіт зображують саме Київ та його околиці. Проте тут можна побачити також етюди з подорожей живописця та індустриальні пейзажі, створені митцем в середині минулого століття. Загалом картини, які увійшли до виставки, датуються 1950–1970 роками. Володимир Беляк надавав перевагу роботі на пленері, а не в майстерні. Навіть великий полотна він писав із натури, вважаючи, що саме так пейзаж наповнюється емоційною складовою. Завдяки такому підходу Володимирові Беляку вдавалось спіймати та передати миттєві враження: порив вітру, секундутишу чи полуденне пекуче сонце.

До 15 травня

Музей російського мистецтва
(Київ, вул. Терещенківська, 9)

КОНТРАСТНІСТЬ

Голова секції концептуального мистецтва Львівської спілки художників та один із класиків українського абстракціонізму, Василь Бажай презентує свій новий проект під назвою REX, яким продовжує живописну серію, започатковану ще в 1995 році. Як зазначають критики, з того часу пластика його полотен еволюціонувала в досягнулу контрастність.

До 3 травня

Галерея «Дзига»
(Львів, вул. Вірменська, 35)

ДО ТРЕТИХ ПІВНІВ

ФОРУМ Одеський фестиваль «2 дні і дві ночі нової музики» за 15 років свого існування здобув славу найекзотичнішого в Україні форуму актуальної академічної музики. «2д2н» – це 24-годинний нон-стоп, розбитий на дві доби (починається пополудні, закінчується на світанку). Це гарантована присутність на сцені зірок сучасного виконавства, у програмах – вершки світового авангарду, а в залі – юрбі національно активних або, навпаки, напівсонних композиторів, чи твори народжуються тут і зараз. Концерти на фестивалі є ніби частинами одного гіганського твору, де правлять бал перформанс, інсталяція, візія, трансформація, мультимедіа й балет. Цього року буде всього відостало: шведсько-фінські та польсько-українські проекти, китайські інструменти шен та ергу, міні-моно опера «Цього вечора Борис Годунов» і навіть зовсім зворушливе «Ми думали про Генделя, а він помер у творчому запалі».

24 – 26 квітня, 16.00 – 04.00

Одеська філармонія
(Одеса, вул. Буніна, 15)

ПРО МОЦАРТА

Програму чергового концерту з циклу «Великі імена» диригент Роман Кофман присвятив Моцарту й продумав її найкращим чином. Прозвучать знаменита Симфонія №40 соль-мінор та уроčиста «Коронаційна меса», де до Київського камерного оркестру приєднуються хор «Кредо» Богдана Пліша та дитячий хор «Щедрик» Маріанни Сабліної.

28 квітня, 19.00

Національна філармонія України
(Київ, Володимирський узвіз, 2)

ОБМІН КНИЖКАМИ

БУККРОСИНГ Книгарня «Є» має найбільший у Києві вибір книжок іноземними мовами. Тому крамниця започатковує культурно-просвітницьку акцію обміну іноземними виданнями. Відкриття полиць літературного букаросингу відбудеться за участю посольств, іноземних культурних центрів та інших представництв, провідних українських письменників і перекладачів. До акції також долучаться вітчизняні представники шоубізнесу, які вже кілька років поспіль налагоджують зв'язки між Україною та іншими країнами світу. Букаросинг – заняття для альтруїстів, адже не кожен здається безкоштовно поділитися книжкою. До того ж, неабияко, бажано – чимось справді цікавою. Мета книжкового обміну доволі проста – долучити українців до світових процесів без посередників. І, звісно, привернути увагу громадськості до важливості читання іноземними мовами та обміну культурами.

28 квітня, 17.00

Книгарня «Є»
(Київ, вул. Лисенка, 3)

ДЛЯ МОЛОДІ

«МамаДея» – цикл літературних вечорів для творчої молоді. Чергове зібрання юних митців пройде під девізом «Зроби це сам». Самвидав, музика самоуків, аматорська періодика – це свого роду етика поведінки, вважають учасники «МамаДея», серед яких поет Тарас Федірко, письменниця Маруся Весна та художник Ромко Шукель.

26 квітня, 18.00

«Хмільний дім Роберта Домса»
(Львів, вул. Клепарівська, 18)

ВІЗИТІВКА МІСТА

ФЕСТИВАЛЬ У сьомуго етно-джазовому фестивалі «Флігері Львова», який деҳто небезпідставно вважає музичною візитівкою міста, можуть видатися знайомими чимало мистецьких «ритуалів»: це й святка штovханина у дворику Ратуші, і незабутній щовечірній драйв, і навіть традиційне «Прохидання з «Мертвим Півнем» недільного ранку. Але щоб до нього дожити, доведеться витримати завантаження всієї програми. 1 травня, згідно зі своїм міжнародним статусом, стане Днем польської культури. Суботу, 2 травня, віддадуть на поталу Львівському джаз-клубу. А 3-го травня у межах Дня Європи демонструватимуть фольклорні колективи на всі смаки. Рекомендуюмо не пропустити виступи джазового проекту Марка Токара, Юрія Яремчука, Ігоря Гнидина та румунського піаніста Мірчі Тіберіана; польсько-українську Daga-Dana, вокальний Bogna Kicinski Jazz Project та етно-джаз-фандовий ShockolaD.

1 – 3 травня, 18.00

Двір Львівської ратуші
(Львів, площа Ринок)

СІЯЧІ ДОБРА

Почуття гру команди Cherkasy Jazz Quintet мріють далеко за межами її рідного міста: переможців міжнародних фестивалів правою називають ветеранами українського джазу. На просторах від Миколаєва до Луцька музиканти сіють розумне, добре, вічне: класичний хард-бол 1950–1960-х, твори Лі Моргана, Хораса Сільвера та обробки джазових стандартів.

26 квітня, 19.00

Клуб «Майдан»
(Луцьк, вул. Бойка, 2)

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО

ЕТНО

МАЙСТРИ ВЕСНИ

ІМПРЕЗА Прикарпатська весна розпочинається у квітні. Точніше, всеукраїнський фестиваль майстрів мистецтва під такою назвою. Діапазон цього заходу простягається від класичної музики до естрадної. Цього року програму відкриватиме державна академічна хорова капела імені Ревуцького, закриватиме – концерт героя України, заслуженого артиста Дмитра Гнатюка. Поміж тим, по-циновувачі етно матимуть змогу насолодитися виступами букошинського та гуцульського ансамблів пісні й танцю, інструментального ансамблю «Угорські мелодії», ансамблю української музики «Дніпро», тріо бандурристів «Терен», вокального квінтету «Vivat Bacchus», вокально-інструментального трио «Тройзія», академічного камерного оркестру «Harmonia Nobile» та симфонічного оркестру Івано-Франківської обласної філармонії. Родзинкою фестивалю стане концерт форманті «Піккардійська терція».

30 квітня – 10 травня

Івано-Франківська обласна філармонія (Івано-Франківськ, вул. Лесі Курбаса, 3)

ВИБУХ РОКУ

Найбільший у Східній Європі міжнародний рокаблі фестиваль «Україблі вибух!» збере цього року рок-н-рольну команди з України, Росії, Англії, Німеччини та Польщі. Хедайнерами стануть такі зірки, як Blue Demon (Ліверпуль), Howard Raucous (Манчестер), Tazmanian Devils (Лейпциг), De Tazos (Варшава), Stressor (Тула) та Ot Vinta (Рівне).

25 квітня, 16.00 – 23.00

Клуб Docker's pub (Київ, вул. Богатирська, 25)

30 РОКІВ ПОТОМУ

ФАНТАСТИКА Одного разу таксист із Лас-Вегаса Джейк Бруно (Дуайн Джонсон) знаходить у свої машині двох дітей (Анна Софія Робб, Александр Людвіг) із надприродними здібностями. Дітлахи насправді є прибульцями, які прилетіли на Землю з місця планетарного порятунку. Хоча таку фабулу важко назвати оригінальною, це не завадило стрічці «Відьмина гора» стати одним із найуспішніших фільмів 2009 року. Картина сповнена добродушних жартів, неймовірних пригод, а, головне, величезної кількості яскравих спецефектів – усе, що потрібно, аби завоювати прихильність дитячої аудиторії. Основою стрічки став науково-фантастичний роман Александра Кі. Перша голлівудська екранизація книжки була здійснена у 1975-му. Цьогорічний фільм є частково його рімейком, частково продовженням: події в ньому відбуваються приблизно ті самі, але через 30 років. Режисер «Відьминої гори» – Енді Фікмен («План гри», «Вона – чоловік»).

У кінотеатрах України з
23 квітня

ЗАДЗЕРКАЛЛЯ

Після переїзду до нового будинку дівчинка Кораліна знаходить приховані двері в іншій світ, де починають здійснюватися всі її мрії. Однак існує «невеличка» проблема – повернутися з паралельної реальності дуже складно. Фантастичний 3-D мультфільм Генрі Селіка «Кораліна в світі кошмарів», що за настроєм нагадує анімацію Тіма Бартона, викликав одностайний захват у кінокритиків. У кінотеатрах України з

23 квітня

РИТМИ ГРУЗІЇ

КОНЦЕРТ Ансамбль «Урмулі» слухачі всієї Європи та половини Америки люблять за те, що ніхто у світі, крім цих п'яти генів, так про Грузію не зіграє та не заспіває. У репертуарі – середньовічні танцювалині мелодії й стародавня пісенна поліфонія. Грають музиканти на унікальних народних інструментах ручної роботи: всі ці саламурі, пандурі, чонгурі, чунірі та чібоні вони знають як свої п'ять пальців. Є в них за пазухою навіть дудуки, легендарний король духових, почуття якого – велика рідкість. Дудуки – унікальний інструмент, його звучання може змінюватися від ніжної спілки до хрипкого саксофона. А техніка гри на ньому потребує спеціальної дихальної гімнастики, яку треба опановувати не менше року. Прикрасить виступ «Урмулі» соло перкусіоніста Давида Джапарідзе, який гратиме на барабанах різної висоти та гучності.

27 квітня, 19.00

Будинок офіцерів (Київ, вул. Грушевського, 30/1)

ФОЛК-РОКЕРИ

Якщо хтось у здоровому глязді може вдало поєднати народні мотиви кельтів, музику Ренесансу та класичний рок-н-рол, так це гурт The Dartz. Народившись у Санкт-Петербурзі зі збіркою «Ірландські поминки», колектив швидко перетворився на інтернаціональну, вагому та на рідкість божевільну формацию з танцями та масовим співом на концертах.

25 квітня, 19.00

Арт-кафе «Агата» (Харків, вул. Революції, 11)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«СВІТ КНИГИ»

Міжнародна літературна виставка-фестиваль, у межах якої відбудеться зустріч із учасниками конкурсу «Обдарована молодь» та Познанський ярмарок Спілкі книgovидавців Польщі.

24 квітня. Харківський театр опери та балету (Харків, вул. Сумська, 25)

БРАЗИЛЬСЬКА КАПОЕЙРА

На сцені фестивалю з'являться не лише найкращі школи з України, Росії, Німеччини, а й бразильський майстер капоєїри Marselo Kandido та екстремальні танцювальні колективи Free-Art i Soul-B.

26 квітня, 19.00. Будинок художника (Київ, вул. Артема 1/5)

ЧЕСЬКЕ КІНО

«Золотий період чеської кінематографії» – ретроспектива фільмів 1960-х років, серед яких – «Бал поїзджиків» Мілоша Формана, «Злочин в шантані» Іржі Менцеля та «Жарт» Яроміла Іреша.

До 27 квітня. Кінотеатр «Жовтень» (Київ, вул. Костянтинівська, 26)

«КОХАНЕЦЬ»

Презентація українського перекладу автобіографічного роману Маргеріт Дюрас, що оповідає історію кохання 15-річної французької лівічки й багатого китайця, із супроводом фрагментів фільму Жан-Жака Анно «Коханець».

27 квітня, 18.30. Кіногарня «С» (Київ, вул. Лисенка, 3)

«ЛЯПІС ТРУБЕЦЬКОЙ»

Білоруський ска-панк-гурт, відомий своїми пародіями на поп-культуру і чудовим почуттям гумору, презентує потрясний альбом «Парад Алле» і влаштує прем'єрний показ пластилінового мультфільму Never Again.

29 квітня, 20.00. Клуб «Бінго» (Київ, пр-т Перемоги, 112)

«МЕРТВИЙ ПІВЕНЬ»

У межах мистецького проекту «Львівська площа» відбудеться концерт гурту з нагоди презентації нової музичної збірки MADE IN ЮА, до створення якої допливівся Юрій Андрухович.

1 травня, 22.00. Арт-клуб «44» (Київ, вул. Хрещатик, 44)

«ЛЬВІВСЬКІ ШТУЧКИ»

Виставка живопису Іванки та Олександра Войтовичів – митців, полотна яких вирізняються особливим колоритом і глибоким зануренням в атмосферу Львова.

До 5 травня. Галерея «Срібні дзвони» (Київ, вул. Івана Мазепи, 18/29)

Чоловічий гормон прямого вприскування

«Мерседес E300» як ліки від соціальної депривації

АВТОР: Юрій Макаров

Давно хотів дізнатися, що відчувають справжні чоловіки. Для цього є чимало надійних способів: стибнити з парашутом, врятувати жінку від зграї хуліганів, виграти турнір з покеру, власноруч поміняти в комп'ютері карту пам'яті... Я щойно дізнався ще один і,

зважаючи на результат, не останній: сісти за кермо «Мерседеса».

Для випробування редакції **Тижня** запропонували новий E300 – зашкалою цієї марки щось середнє: не S-серія для олігархів і водночас не C-серія для старших менеджерів і скромних держслужбовців. Заздалегідь попереджаю: залишатися в цій системі координат означає негайну зраду ідеалів соціальної справедливості. Так, так, і не

треба ілюзій. Щойно сідаеш за кермо, автоматично погоджуєшся опинитися по той бік барикади й повірити, що паризькі студенти в 1968-му – невдахи. Жахливе, я вам скажу, відчуття!

При цьому тобі весь час щось підсвідомо дає зрозуміти, що діаманти – це вигідне вкладення коштів, результат квартального продажу – найвища гуманітарна цінність, а всі механічні й електронні примочки

мерседесівської базової комплектації – лише витвір німецького інженерного генія, спрямований на поліпшення комфорту та безпеки, а не потурання твоєму безмежному марнославству.

Я відразу залишаю за межами цього огляду буржуазний шкіряний салон, клімат-контроль по окремих зонах із сонячними датчиками (це коли навколо тебе +21°C, а в подруги поруч +23°C), регулювання мультиконтурних сидінь із повітряними камерами, які пестять твій трудовий мозоль, і характеристики стереосистеми, що в жодному разі не призначена для прослуховування радіо «Шансон» чи Наташі Корольової, а тільки симфонії Брамса у виконанні Берлінського симфонічного оркестру. Усе це вимагає літературних здібностей іншого порядку, можливо, дару ві-

ршування, якого я геть позбавлений.

Тому дозволю собі зупинитися на концепції безпеки, на якій особливо наполягають штутгартські поети прямого вприскування.

«Мерседес» пробуджує демонів, які, здавалося б, уже заснули вічним сном. Варто лише вийти в людному місці, недбало клацнувши дверцятами, і на цей ледь чутний звук усі жіночі погляди спрямовуються на тебе тільки на тебе.

Звісно, в українців не настільки розвинене почуття самозбереження, щоби звертати увагу на такі дрібнички, як подушки – окрім передніх, окрім бічні й окрім для колін (це щоб аварія не завадила наступного дня пограти у футбол), а також

активний підголівник, що екстремно висувається за мить до можливого зіткнення (тьху-тьху-тьху). Значно більше враження справляє усвідомлення того, що десь у надрах цього пластичного шедевра кольору мо-

жного асфальту пильнує паралельний розум. Не якийсь там банальний бортовий комп'ютер, який тепер є навіть у «Ладах», а потужний інтелект із реакцією, гідною Джейсона Борна: він щосекунди аналізує сигнали з кількох вбудованих у корпус датчиків відстані й при наближенні перешкоди сам вирішує, коли ввімкнути екстрене гальмування. І, що вже за межами моого розуміння, дослухається до манери крутити кермо: якщо йому здається, що ти втрачаєш пильність і збираєшся покуняти, подає звуковий сигнал.

Коли вже остаточно кортить випробувати межі технічної досконалості, а круїз-контролю й системи запобігання зворотному скочуванню (навіщо?!!) замало, можна замовити опційну інфрачервону камеру нічного стеження з виводом картинки дороги на дисплей. Що не заважає комп'ютеру монопольно взяти на себе керування режимом дальнього/ближнього світла залежно від наявності зустрічних машин. Є серйозна підозра, що «Мерседес» не лише значною мірою існує за рахунок наших із вами співвітчизників, а й саме їх передусім прагне задовольнити, інакше чим пояснити особливо комфортну пневмопідвіску, спеціально розраховану на дорожнє покриття імені Черновецького? Ось чого я не встиг випробувати, то це систему попередження: виявляється, окрема камера стежить за покажчиками обмеження швидкості. Я просто заради цікавості дослідив би, як вона відповіє знаку «40», намальований ніби дитячою рукою й кинутий десь на узбіччі.

Але все назване вище розраховане вже на геть утомлених і розпещених людей, а я на початку заявив про стимуляцію викиду чоловічих гормонів. Ну, будь ласка: розгін від нуля до ста – сім з половиною секунд, максимальна паспортна швидкість – 247 км на годину (має цілком теоретичний характер, якщо ти не ідіот і не хлопчик-мажор). Як для такого трилітрового агрегату, ви- ►

Мультиконтурні, багатокамерні сидіння дбайливо ставляться до трудової мозолі

трати пального майже символічні: 7 л на 100 км на трасі й 9–10 л у змішаному циклі. Дуже бадьорить семиступінчаста коробка-автомат, точніше, не вона сама, а спосіб боротьби з її млявим від народження характером. Отже, на той випадок, якщо кортить стрімко піддати газу, а «воно» замислюється, на кермо виведено дві пелюстки зі знаками «–» та «+»: можна вручну перейти на пониженну передачу й обігнати нахабу, який тебе чомусь не помічає чи, швидше за все, свідомо ігнорує.

До речі, про обгін: я, мушу визнати, слухняний і свідомий водій. Якщо написано «90», іду 90, якщо — «70», то 70. Деяких учасників дорожнього руху позаду це страшенно дратує. Вони починають блимати фарами, дудіти, взагалі всіляко висловлювати своє обурення й неповагу. Так ось, сівши в «Мерседес», я своїх звичок не поміняв, але жодного разу ніхто не наважився натякнути на мою негідну поведінку. Якщо чесно, це навіть трохи дратує: виявляється, дуже глибоко в нас сидить пошана до статус-символів. Найстрашніше, що цей хробачок конформізму потроху заповзає й у тебе самого після того, як ти проведеш у цьому роялі на колесах більше ніж годину.

Суттєве зауваження: ті, хто збирається придбати таку машину, мають добряче подумати, чи варто це робити, якщо вони звикли до персонального водія. Справді, вартість E300 в конфігурації Avantgarde приблизно дорівнює ціні трикімнатної хрущовки (без ремонту) поблизу метро «Дарниця» після обвалу ринку нерухомості. Автомат, клімат-контроль, асистент паркування (це коли комп'ютер вимірює розмір дірки між двома щасливчиками на узбіччі й самостійно тебе туди втискує) — чи не шкода платити такі гроші, щоби неземним комфортом керу-

вання користувався замість тебе найманий працівник? Тож хай як парадоксально, а E300 можна розглядати ще як внесок у демократизацію суспільних практик, можливо, символічний, проте для когось суттєвий, бо запобігає експлуатації людини людиною.

І повертаючись до чоловічих гормонів. Мені завжди здавалося принизливим компенсувати еректильну дисфункцию золотими ланцюжками, швейцарськими годинниками та кінськими силами під капотом. У кращому разі тренажерний зал! Але «Мерседес» пробуджує демонів, які, здавалося б, уже заснули вічним сном. Варто лише вийти в людному місці, недбало клацнувши дверцятами, і на цей ледь чутний звук усі жіночі погляди спрямовуються на тебе й тільки на тебе. Чому? За останню годину ти не став ані молодшим, ані стрункішим, не підкорив Евересту й не вивчив китайської мови. Тут може бути два взаємопов'язаних пояснення. Перше, велими образом: усі вони ладні сприймати тебе як функцію від авто, а не навпаки. Функцію з усіма передбаченими атрибутиами: позитивне сальдо, діаманти, відпустка у Венеції, садиба на дамбі. Друге: немов Антей від матері-землі, ти заряджаєшся статевою потугою від шкіряного керма зі знайомим логотипом. Далі лише постає проблема її використання в мирних цілях. Я, власне, саме про це: яким чином приборкати вибух енергії, залишитися в межах здорового глузду, гарного смаку й традиційного виховання, не кажучи вже про імператив подружньої вірності, коли вони так на тебе дивляться? Он та пані з блакитними очима й короткою зачіскою... Он те дівчисько в джинсах з паском нижче ватерлінії... Он та жіночка з декольте... Бортовий комп'ютер «Мерседеса» на це відповіді не дає. ■

Кермо як атрибут магічних практик

Десь тут вмонтовано датчики відстані та відеокамери

«КАСКО на 40% дешевше: ризик або економія?»

Termін direct insurance – пряме страхування – відомий західному споживачеві страхових послуг впродовж десятиліть. Його поширення почалось одночасно з активним розвитком засобів зв'язку. Наприклад, у Канаді компанія Canadian Direct Insurance успішно працює на ринку понад 12 років, ізраїльський Direct Insurance Financial Investments – вже 14 років. Перевага прямого страхування – можливість знизити вартість страхового договору на 30–40% за рахунок відмови від послуг посередників, роботу яких клієнт змушений оплачувати під час придбання страховки «традиційним» методом, користуючись послугами страховогого агента.

Найближчі сусіди України також поступово звичають до доступних полісів КАСКО – в Росії страхування методом direct insurance існує з 2005 року. На російському ринку нині працюють 4 компанії, що конкурують зі страховими компаніями, які продають КАСКО через посередників. Серед них – компанія «Контакт-Страхування» (Росія), що розпочала свою діяльність навесні цього року. А в Україні цього літа перші договори КАСКО напряму уклала страхована компанія «Контакт-Страхування» (Україна). Завдяки її появлі українські автовласники отримали можливість заощадити до 40% при оформленні договору КАСКО. Звичайно, вартість страховки в кожному конкретному випадку визначається індивідуально і залежить від різних факторів, які також враховують класичні страхові компанії. Це статі і вік власника автомобіля, кількість осіб, що мають право керування, марка і рік випуску авто, а також деякі інші фактори. До речі, щоб підрахувати,

скільки коштуватиме КАСКО в компанії «Контакт Страхування» (Україна), нема потреби звертатися до операторів контакт-центру, які допомагають в дистанційній підготовці документів для укладання договору. Можна просто скористатися калькулятором, розміщеним на сайті www.contact-polis.com.ua й порівняти суму, що вийде, з тією, яку називають агенти класичних страхових компаній. Вигіднішою є не лише вартість страховки, а й базові умови страхування, які сьогодні пропонує компанія «Контакт Страхування» (Україна). Це, зокрема, повне КАСКО, незнижувана після кожної виплати страхові суми, оплата страхового платежу в розстрочку, нульова безумовна франшиза за всіма ризиками, виплата відшкодувань без врахування зносу деталей і вузлів, виплата згідно з рахунками СТО, обраної клієнтом за власним бажанням, будь-яке місце нічного зберігання автомобіля. Якщо ж клієнт добровільно бере на себе будь-яке із зобов'язань, ціна знижується. Для отримання знижки можна, наприклад, укласти договір з франшизою або внести весь платіж повністю, а не в розстрочку.

Зважаючи на те, що етап підготовки страхового договору відбувається дистанційно, клієнт позбавлений необхідності витрачати час на поїздки до агентських центрів або центрів продажів (до речі, іхня оренда теж закладена у вартість «традиційного» договору КАСКО), і відмова від цієї ланки також значною мірою знижує вартість страховки для клієнта). Анакету, необхідну для укладання договору, оператор контакт-центру компанії «Контакт Страхування» заповнює зі слів клієнта й здійснює остаточний розрахунок тарифа. Клієнту у призначенні ним

Страховий тариф (% від страхової суми (вартості автомобіля)

марка	модель	рік випуску		
		2009	2008	2007
CHEVROLET	Aveo	4,81	5,13	5,51
CHEVROLET	Lacetti	4,68	4,94	5,26
CITROEN	C4	4,35	4,76	5,16
DAIHATSU	Terios	4,19	4,44	4,72
DODGE	Caliber	4,25	4,5	4,76
FIAT	Grand Punto	4,78	5,1	5,48
FORD	C-Max	3,87	4,1	4,36
FORD	Focus	4,48	4,76	5,03
GREAT WALL	Hover	4,65	4,91	5,2
HONDA	Accord	4,40	4,66	4,91
HONDA	Civic	4,72	5,01	5,29
HONDA	CR-V	4,27	4,53	4,82
HYUNDAI	Getz	4,66	5,00	5,32
HYUNDAI	Tucson	4,32	4,60	4,88
KIA	Magentis	4,30	4,57	4,81
KIA	Ceed	4,23	4,47	4,80
MAZDA	3	4,47	4,72	4,99
MAZDA	6	4,21	4,47	4,72
MITSUBISHI	Lancer	4,56	4,84	5,14
NISSAN	Almera	4,47	4,82	5,11
NISSAN	Note	4,37	4,62	4,88
NISSAN	Qashqai	4,06	4,29	4,58
NISSAN	Tiida	4,43	4,67	4,88
OPEL	Astra	4,12	4,34	4,57
PEUGEOT	307	3,87	4,08	4,31
RENAULT	Megane	4,52	4,78	5,06
SEAT	Altea	4,43	4,69	4,93
SKODA	Fabia	3,96	4,18	4,54
SKODA	SuperB	3,70	3,90	4,20
SUBARU	Forester	3,82	4,03	4,27
SUZUKI	Grand Vitara	3,97	4,21	4,45
TOYOTA	Avensis	5,04	5,33	5,62
TOYOTA	Corolla	4,33	4,59	4,84
VOLKSWAGEN	Passat	4,08	4,31	4,56
VOLVO	S40	4,14	4,38	4,62

місце й час готовий договір привозить кур'єр-експерт компанії, обов'язки якого включають також огляд майна, що підлягає страхуванню та одержання платежу.

Усі зобов'язання згідно з договором страхування несе компанія «Контакт Страхування», і гарантією їх виконання є насамперед репутація її акціонерів. Для Russia Partners, широко представлених в країнах СНД, фонду прямих інвестицій, це вже другий проект в галузі прямого страхування. Згадана раніше російська компанія «Контакт-Страхування» – перший із таких проектів. До речі, працюючи в Москві кілька місяців, вони вже здійснили першу виплату – не-

вдоволених нема. Другим акціонером компанії «Контакт Страхування» (Україна) є російська інвестиційна компанія «Генезис Капітал». Саме її власник, один із найавторитетніших фахівців страхового ринку Росії Віктор Юн відкрив для Росії переваги прямого, без посередників, страхування, створивши першу в цій країні компанію direct insurance ще у 2005 році. Самі акціонери вважають гарантією надійності й ефективної роботи компанії «Контакт Страхування» (Україна) високий професіоналізм команди, яка була створена й розвивається відповідно до визнаної в західних країнах бізнес-моделі.

Віталій Кононенко

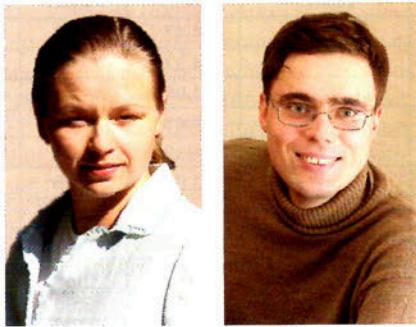
КОНТАКТ
С Т Р А Х У В А Н Н Я

538-18-18
contact-polis.com.ua

МУЗЕЙ ХАНЕНКІВ Мій найулюбленіший київський музей — це Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Нещодавно відкрив для себе його східну колекцію, що значну частину моєї свідомого життя перебувала на реставрації. Тому, коли вона нарешті відкрилася, мені знадобилося аж два з половиною роки, щоб до неї добрatisя. Так ось, наш київський «міні-Лувр» не розчарував. Хоча східна експозиція менша, ніж західна, і має лише чотири зали, та це справжній концентрат, своєрідна хрестоматія японського, китайського, ісламського та буддистського мистецтв. Тож якщо вам бракує часу чи грошей, щоб відвідати Лувр або Метрополітен-музей, не забувайте: у нас в Україні є музей Ханенків. ■

ТАНЯ
ОВЧАР

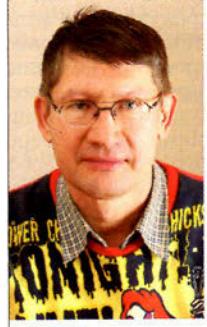
ДМИТРО
ГУБЕНКО

РОМАН
КАБАЧЙ

ІННА
ЗАВГОРОДНЯ

ІГОР
КРУЧИК

КАТЕРИНА
ЛИПА

БАЙДУЖІСТЬ Немає відповіді на запитання: що первинне — яйце чи курка. Ось і на запитання, чия байдужість більш убивча — влади чи народу — теж немає відповіді. Бо ж народу байдуже до тих дарів, що підносить їм земля, владі байдуже до того народу, який до всього байдужий. Усе це я про страхітливі пожежі у степах, лісостепах, горах, на болотах. До болю вразила байдужість місцевого населення, яке фотографувалося, пило і заїдало зі словами «Христос воскрес!» на фоні розливів Дністра і димової завіси довкола. Вогонь пожирав сон-траву, первоцвіт, чахарники шипшини. Ящірки ховалися по норах. А народ пив, гуляв, славив Бога й байдужісінько спостерігав за полум'ям. На все воля Божа: байдужому народові — байдужа влада. ■

ПРАВДА? По Києву висить реклама газети «Правда України», що нібито «пише правду з 1938 року». Пропонуючи ввести покарання за заперечення Голодомору, чи розуміє Віктор Ющенко, що саме існування таких газет і є запереченням Голодомору, українського ества. Чи писала «Правда України» про розстріли українських письменників (серед них Миколи Куліша, Валер'яна Підмогильного) напередодні народження цієї газети? Чи писала вона про обезголовлювання Червоної армії у 1938—1939 роках, що призвело згодом до спроб воювання кінностю супроти моторизованого Вермахту? Гадаю, різниця між «Правдою України» та «Українською правдою» така сама, як між Компартією України і неіснуючою, на жаль, Українською компартією. ■

СІЗIFI СЬОГОДЕННЯ Стирати графіті виходять на роботу, коли ви ще спите. Розподіляють між собою шпателі, ножі, щітки з дроту, наждачний папір і починають працювати. Ви думаете, легко стерти з холодних і запилених стін романтичні написи на кшталт «Цокотушка, тебе кохає твій ведмедик»? А головне — навіщо? Хоч би яким шляхом київські комунальники боролися з графіті — замальовували його чи стирали, все одно вони витрачають свої зусилля не на те. Якби ж стіни, з яких їм доводиться повільно і важко, міліметр за міліметр, відтирати графіті, були варті хоча б того доброго слова, яке на них часами пишеться. Зазвичай це напівзруйновані підмурки й паркани, з яких відлущується фарба і відпадає бетон. ■

ШКІЛЬНИЙ ДОСВІД Фізику нам у школі викладав старий стачечний Григорій Карпович, який підсмикував брюки аж під пахви і заправляв у них краватку. На уроках він повагом промовляв: «Я хотів вам показати дослід, але цей прилад не працює, бо дебілі-учні вкрали магніт. Яка школа, такі й прилади...». Нині я згадую Григорія Карповича, коли чую, як наши телеві радіоведучі вправно користуються російським висловом «Короля грає свита» (замість «почет»). Оскільки зазвичай ідеться про вітчизняних політиків та псевдозірок недолугого шоубізнесу, звучить цілком доречно. Навіть якщо у короля й почту «свита» від Brionі, на аристократів уся компанія аж ніяк не тягне. Яка школа, такі й прилади. ■

WOW topkapi palace
KUNDU-ANTALYA

WOW kremlin palace
KUNDU-ANTALYA

ANEX
TOUR

Анекс Тур

Unlimited Sun

Море сонця

www.anextour.com.ua

центр обслуговування клієнтів

8 800 303 10 10

ліцензія Серія АВ № 020283 від 24.03.2006

Три НУЛІ для перемоги в бізнесі

0 грн в мережі та корпорації

0 грн плата за з'єднання

0 грн абонплата

Тарифи Супер МТС Бізнес проти кризи

www.mts.com.ua

Детальні умови за телефонами: для абонентів малого та середнього бізнесу — 8 (044) 240 0004, 8 (050) 462 0004, для ключових абонентів — 8 (044) 240 0001, 8 (050) 462 0001. Вартість дзвінків — згідно з тарифами Вашого оператора ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15

